Diyarbakır'daki ölüm orucu hedefine iki kurban vererek ulaştı: Cemal Arat ve Orhan Keskin öldüler

Analar kanlı çamaşırlarla Hükümet'in kapısına dayandı

Yazısı Sayfa 3'te

FEDERAL ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRN
İSVEÇ: 8.-KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

9. MÄRZ 1984
NUMMER: 26
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt A1319D

Bedelin 5 bin Marka indirilmesi istemiyle gençler tüm Federal Almanya'da eyleme geçti

Gelsenkirchen ve Frankfurt bedel toplantılarına 1400 genç katıldı

● Gelsenkirchen'de yapılan toplantıya DGB Merkezi adına katılarak bir konuşma yapan Yabancı Işçiler Sorumlusu Mete Atsu, Alman Sendikalar Birliği'nin gençlerin bütün isteklerini desteklediğini ve kurulan komitelerle ilişkilerini daha da geliştirmek istediğini bildirdi

● Federal Almanya'da kurulmuş bulunan bedelli askerlik komiteleri bulundukları bölgelerde biraraya gelerek bölge düzeyinde üst komiteler kurmaya başlarken Hollanda'daki gençler de harekete geçerek Almanya'daki gibi bedelli askerlik sorunu etrafında örgütlenmeye başladılar

Federal Almanya'da Türkiyeli gençlerin yüzde 18'inin işsiz ve yüzde 60'ının da meslek sahibi olmadığını belirten gençler, askerlik

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ

Kadınların umutları

indirilmesini istiyorlar. Işsiz olan ve meslek eğitimi gören gençlere ek kolaylıklar sağlanması, bedelli askerlik uygulamasından işçi olmayan gençlerin de yararlandırılması, askerlik süresi boyunca Federal Almanya'daki oturma ve çalışma izinlerinin güvence altına alınması da gençlerin istekleri arasında.

(Foto: Gelsenkirchen'deki toplantıdan bir görüntü)

Yazıları Sayfa 7'de

1984'de de acı ve sorunlarından büyük

Yazısı Sayfa 12 ve 13'te

Federal Almanya'da sendikal savaşımın odak noktası: 35 saat

Sendikaların 35 saatlik iş haftası için yürüttükleri savaşım hızla bütün topluma mal oluyor. Geçtiğimiz günlerde çeşitli "işsiz" örgütlenmeleri ve sendikaların kadın ve gençlik komiteleri 35 saatlik çalışma haftası istemini destekleme kararı aldılar. Bu arada Kleve kentindeki Wolf Metallbau firmasının işçileri adına yapılan sözleşmede işveren 35 saatlik iş haftasını kabul etti

Yazıları Sayfa 6'da

Gelmekte ve gitmekte olan

Ahmet KARDAM

Yüzlerce anne ve eş, elerinde çocuklarının ve kocalarının gönderdikleri kanlı çamaşırlarla Başbakan Özal'ın kapısına dayanmışlar. Aralarında Diyarbakır cezaevindeki açlık grevi nedeniyle hastaneye kaldırılan 43 tutuklunun anneleri ve eşleri de var. Cezaevlerindeki 30 bin erkek ve kadın politik tutuklu ve aileleri 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü işte böyle karşılıyorlar.

Bazen öyle olaylar vardır ki, toplumdaki bütün mücadelenin odak noktası haline gelir. O olaya dikkatlice bakınca, gelmekte olanı da, gitmekte olanı da görmek mümkündür. Bu gün cezaevlerindeki baskıları, işkenceleri ve bunlara karşı ölümü göze alarak ve hem de ölerek gerçekleştirilen direnişleri işte böyle değerlendirmek gerekir. Sorun yalnızca cezaevlerindeki insanlık dışı koşulların düzeltilmesi, tutuklu ve mahkumların yakınlarıyla ve avukatlarıyla görüşebilmeleri, gazete okuyabilmeleri ve bunun gibi en basit hakların onlara tanınması sorunu değildir. Olayın gerçek politik boyutlarını görebilmek için 12 Eylül rejiminin **"politik tutuklular"** konusuna bakışını değerlendirmek gerekir.

Kimdir bu **"politik tutuklular?"** DISK'in, Barış Derneği'nin, TÖB-DER'in, 12 Eylül sonrasında yasaklanan diğer bütün demokratik yığın örgütlerinin, Türk ve Kürt ilerici politik parti ve akımların yöneticileri ve üyeleridirler. Yani Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkının, demokrasiden, bağımsızlıktan ve barıştan yana milyonlarca insanın temsilcisidirler. Eğer hapishaneler bu insanlarla doldurulmuş olmasaydı, ne Türkiye, ABD'nin savaş arabasına böyle kolay bindirilebilir, ne halkın lokması böyle kolay elinden alınabilir, ne de Özal uyguladığı halk düşmanı politika için **"bunun başka alternatifi yoktur"** diye tehditler savurabilirdi. Bugünkü faşist rejimin alternatifi olan demokrasinin en tutarlı ve en yiğit savunucuları ya öldürülmüşler, ya hapishanelere tıkılmışlar, ya yurt dışına çıkmaya zorlanmışlar ya da gizlenerek yaşamaya itilmişlerdir.

12 Eylül rejiminin varlığı cezaevlerinin kapılarındaki kilide bağlıdır. Çünkü rejim cezaevlerinin ve onların içine doldurulmuş politik tutukluların üzerinde duruyor. Ama artık demir kapılardaki kilitler ve yüksek beton duvarlar da bu faşist rejime yetmez olmuştur. Bir süreden beri cezaevlerinde tutukluları moral ve fizik olarak yok etme planı uygulanıyor. On yıllar boyu halkının özgürlüğü ve ülkesinin bağımsızlığı için verilen mücadeleler içinde yetişmiş bir politik savaşçılar kuşağı yok edilmeye çalışılıyor. Dört duvar arasında, eli-kolu bağlı insanın ailesiyle ve avukatıyla görüştürülmemesinin, süngü zoruyla sözde **"askeri eğitim"**den geçirilmesinin, kağıt ve kalemden, gazete ve kitaptan mahrum bırakılmasının, bu en doğal haklarının kendisine verilmesini isteyen tutuklulara ölüme kadar varan ağır işkenceler uygulanmasının, bu uygulamaların yalnız şu ya da bu cezaevinde değil, bütün cezaevlerinde yukardan gelen emirlerle sistematik bir biçimde yürütülmesinin başka bir nedeni olabilir mi?

Cezaevlerindeki direnişler, tam da 25 Mart seçimlerinin eşiğinde, Evren-Özal yönetiminin karşısında halkın çıkarlarını savunan gerçek muhalefetin kim olduğunu ortaya koymuştur. Işte o nedenle, boyalı basın sayfalarını nelerle doldurursa ve meydanı boş bulmuş burjuva politikacıları hangi konuda mangalda kül bırakmazsa bırakmasın, Türkiye'de bütün sorunlar gelip genel af sorununda düğümleniyor. Çünkü herşey Türkiye'de demokratik bir rejimin kurulması sorununa bağlıdır ve bunun ilk adımı da genel aftır.

Yakınlarıyla ve avukatlarıyla görüşebilmek için, kitap ve gazete okuyabilmek için ölümü göze alarak ve hem de ölerek direnen tutuklular... Onların kanlı çamaşırlarıyla Özal'ın ve 25 Mart seçimlerine hazırlanan partilerin kapılarına dayanan analar ve eşler... Türkiye'de gelmekte olan da, gitmekte olan da işte bu tabloda görülüyor.

Federal hükümetin hesapları tutuyor

Kesin dönüş yapanlar her yönden kazık yiyor

Yazıları Sayfa 5'te

ŞU TÜRKİYE

"Artık bizi, Avrupa Konseyinden çıkaramazlar!"

Sıkıysa artık çıkarsınlar!

Avusturya'da yapılan Avrupa Güzeli yarışmasında, Güneş gazetesinin seçtiği Türkiye güzeli Neşe Erberk Avrupa Güzellik Kraliçesi seçildi. Olay, Türkiye'nin güzellik yarışmalarıyla ilgilenme fırsat ve olanağı bulabilen tuzu kuru çevrelerinde büyük ilgi ve sevinç yarattı. Sevincin en büyük bölümü, Türkiye güzelinin Avrupa güzeli seçilmesiyle Türkiye'yi **"demokrasi olmadığı"** gerekçesiyle Avrupa Konseyinden çıkarmaya çalışan çevrelere posta koymuş olmaktan kaynaklanıyordu. Öyle ya; kızımız Avrupa güzeli seçildiğine göre Türkiye'nin Avrupa'da yeri var demekti... Avrupa güzeli adına, İstanbul'da Sheraton Oteli'nde düzenlenen baloda, Güneş gazetesi sorumluları **"Bu göz yaşartıcı tablonun Avrupalılara örnek olması gerektiğini"** belirttiler. Türkiye'de demokrasi, insan hakları, falan filan yoksa da Avrupa çapında güzellik kraliçesi var ya! Daha ne istiyor şu Avrupalılar?

BAKAN VE BEŞ GÜZEL

Satarsınız... Siz ananızı bile satarsınız!..

Türkiye güzelinin Avrupa güzellik kraliçesi seçilmesinden sonra, Özal hükümetinin Kültür ve Turizm Bakanı, Avrupa güzeli Neşe Erberk'i ve yarışmada derece aldıktan sonra Türkiye'ye davet edilmiş olan diğer güzelleri makamında kabul etti. Köprüleri, havalimanlarını, yolları, santralleri yani tüm kamu mallarını hisse senedi karşılığında haraç mezat satışa çıkaran Özal Hükümeti'nin bakanı, herhalde alışkanlıktan olacak, gazetecilere şu sözleri söyledi: "Bizim görevimiz Türkiye'mizin doğal güzelliklerini satmaktır. Ama bu güzelleri satmayız." *Satarsınız beyler, kâr ve sermaye çıkarları uğruna siz değil bu güzelleri,* analarınızı bile satarsınız. *Vatanı sattıktan sonra...*

Nüfus kağıdı olmadığı için resmi nikâh yapmamış

Evli olmadığını 8 yıl sonra öğrendi

Savcılığa şikâyet ettiği kocasıyla evli olmadığını öğrenen iki çocuk annesi genç kadın, sinir krizleri geçirdi...

Kadınlarımız... Bizim kadınlarımız

1984 Türkiye'sinde iki çocuk annesi gencecik bir kadın, kocasının kendisini başka erkeklere satmak istediğini söyleyerek Bursa Adliyesi'ne başvurdu. İşte herşey o zaman meydana çıktı. Nöbetçi Mahkeme, Gülsüm Aktaş'tan nüfus ve evlilik cüzdanı istedi. Gülsüm'ün ne nüfus kağıdı vardı, ne de 8 yıldır nikahlı kocası sandığı adam ona nikâh yapmıştı. Eve getirdiği iki kişinin nikah memuru olduğunu söyleyip, Gülsüm'e bazı kağıtlara parmak bastırmış, sonra da onunla 8 yıl birlikte yaşamış, iki de çocukları olmuştu.

Genç kadın, şimdi **"Başıma ne geldiyse cahillikten geldi"** diye ağlıyor. Belki de tek çıkar yolu, kocası sandığı adamın teklifini kabul edip başka erkeklere satılmayı kabul etmekte bulacak. Tıpkı binlerce benzeri gibi...

Her 5 öğrenciden biri hasta

Türkiye'de orta dereceli okullarda bir sağlık araştırması yapıldı. Sonuç çarpıcı: **1 milyon 382 bin öğrenciden 1 milyon 64'ü gizli ya da açık hasta.** (yüzde 72) Daha acısı sakatlık ve hastalıkların yüzde 20'si gençlerin beyinsel gelişmelerini önleyici türden.

Bir sigaraya bir kibrit vergi iadesi

Türkiye'de bu günlerde en fazla konuşulan konulardan biri de vergi iadesi. Özal Hükümeti, dayanılmaz hayat pahalılığı karşısında dar gelirliye bir parmak bal olarak çeşitli harcamaların makbuzlarını toplayıp bu makbuzlar karşısında vergi iadesi alabilme hakkı getirdi. Ancak nasıl alınacağı, nasıl toplanacağı, ne gibi işlemler gerektiği belli olmayan, kimsenin alışamadığı bu Özal usulü gelir artırma yine harcamaları büyük olan zengin kesime yarayacak. Bakkala kasaba borç takan, veresiye alışveriş eden, kasaptan 250 gram kıyma, bakkaldan yarım kilo peynir alana ne fatura ne de vergi iadesi var.

Ama kimi açıkgözler de **"vergi iadesi"** masalından **"yolunu bulma"** yolunu bulmuşlar. İstanbul'da bir market normal faturalara ek yüzde 5'lik vergi iadesi fişi veriyor. Sloganı da güzel: **Bir sigara alana bir kibrit vergi iadesi.** Türkiye halkı geçinip gidiyor işte.

Cafer bez getir !

ŞU "BİZİM" AVRUPA

Şimdi de Almanlara

Federal Alman cezaevlerinde

Ithalattaki büyük kısıtlamalar kapkaççılar ve büyük ithalat tekelleri lehine kaldırıldıktan sonra, Türkiye'ye önce Çikita muzları, Neskafe, lüks gıda maddeleri ithal malı ananas kompostolar girdi. Panama'dan hıyar ithal edileceği haberlerinin hemen ardından ve 20-30 milyonluk Mercedes otomobilleri izleyerek, Avrupa'da ve Amerika'da çeşidi bulunan para tuzağı kumar makinelerinin de sınır kapılarına geldiği bildiriliyor. Kumar makineleri 2500-4500 dolar fiyatlarla önce turistik otellere satılacak. Alacak paranız, özellikle döviziniz varsa her türlü lüks ithal malının bulunduğu Türkiye'de muz, gözlük, hıyar, ananas kompostosu, lüks araba ve kumar makinelerinden sonra önümüzdeki günlerde ithal malı çocuk donu ve çocuk bezi de bulabilirsiniz.

Özal hükümetine daha iktidarın üçüncü ayında bez gerekti galiba...

Almanlara göbek dansı öğretiyoruz

Türkiyeliler Almanya'yı doldurdular dolduralı **"Almanlar bizden çok şey öğrendi"** diye öğünenlere yeni bir öğünme fırsatı çıktı. Fazla sebze ve meyva yemeği, patlıcan yemekleri yapmayı, kırmızı ışıkta karşıdan karşıya geçmeyi, rüşveti, bahşişi öğretmekle öğündüğümüz Almanlara şimdi de göbek dansı öğretiyormuşuz. Kendilerini kocalarına veya sevgililerine beğendirmek isteyen Alman kadınları, bir gazete haberine göre göbek dansına merak sarmışlar. Batı Berlin'de açılan **"Oryantal dans"** kursu'nun 10 kişilik kontenjanının iki günde dolması üzerine, ikinci bir kurs daha açılarak **"hizmet"** sunmaya başlamış bulunuyor.

cezaevlerinde bir rekor (?)

Federal Almanya'daki cezaevlerinde intihar olaylarının Avrupa çapında rekor düzeye ulaştığı, intihar oranının yüzde 13'ü bulduğu açıklandı. Alman Doktorlar Dergisi'nde yayınlanan bir yazıda, cezaevlerindeki intihar olaylarının Federal Almanya intihar ortalamasını çok aştığı, intihar edenlerin önemli bölümünün yabancılar ve Türkler olduğu bildirilirken, cezaevlerinin kötü yaşamsal ve psikolojik koşullarına da değiniliyor.

Düşmanlık serbest ama

Geçtiğimiz günlerde Dortmund Eyalet Mahkemesi, **"Türk fıkraları"** anlattığı gerekçesiyle, bir diskotekte disk-cokeylik yapan bir Alman'ı 6 bin Mark para cezasına çarptırdı. Kararın gerekçesi Türkiyeliler açısından ülkede bir **korku ortamı** oluşturmak. Karar kuşkusuz yerinde. Ama CDU/CSU gericiliğinin yabancı düşmanlığını ha bire körüklediği Federal Almanya'da insana haklı olarak **"bu ne pehriz, bu ne lahana turşusu"** da dedirtiyor.

Bir "integrasyon" kepazeliği ki...

Avrupa'da iki kültür, iki değerler sistemi arasında bocalayıp duran Türkiyelilerin hayatı bazan komik bazan acı çelişkilerle dolu. Bu çelişkiler ve kültür çatışması yüzünden gencecik hayatlar mahvolurken, intihar olaylarının ardı arkası kesilmezken, ruhsal bunalımlar artarken, zorunlu uyum (entegrasyon) tabloları da görülüyor. Ama **"üstü şişane altı kaşane"** *denilen cinsten... İşte yılbaşına doğru bir Türkiyeli emekçi ailesi... Başlar örtülü, ana ile büyük kız tam Türkiyeli. Küçükler ise başka bir hava. Ve arkada evin en iyi köşesine konmuş, mumlarla süslenmiş bir Noel ağacı... Anlaşılan Hristiyan ermişi Saint Nikolaus müslüman küçüklere "Weihnacht armağanı" getirecek... Yani müslüman kaşığı ile integrasyon maması yenmekte...*

Gelsenkirchen'de, Zonguldak'ta... Ölüm aynı yerden geldi

Yanyana madenci tabutları, Almanya'nın Ruhr havzasında Gelsenkirchen'de ve Zonguldak havzasının Üzülmez bölgesinde birkaç gün arayla sıralandı. Gelsenkirchen'de biri Alman dördü Türkiyeli beş kömür işçisinin toprağın bin metre altında can verişinin üzerinden üç gün bile geçmeden, Üzülmez'de dört maden işçisi toprak altında kaldı. Her iki **"kaza"** *nın ana nedeni aynı: Fazla üretim, fazla kâr amacıyla güvenlik önlemlerinin tam alınmaması, insan canının hiçe sayılması... Almanya'da, Zonguldak'ta, işçilerimize ölüm aynı yerden, gözü dönmüş sermayenin elinden; insan hayatını, işçi canını, emeği hiçe sayan kapitalist sömürü çarkından geldi. 1983 yılında Zonguldak maden havzasında 8 bin 89 iş kazası oldu. 147 maden işçisi bu kazalarda canlarını kaybederlerken 8 bin 157 işçi yaralandı. Kapitalizmin kalelerinden Federal Almanya'da madenlerdeki iş kazası ve ölüm sayısı çok daha düşük. Ama çark yine aynı çark, sömürü aynı sömürü ve işçiye ecel nerede olursa olsun, hangi milletten olursa olsun, aynı ellerden geliyor.*

İşte Avrupa'nın zencileri: Türkiyeliler!

Amerika'nın **"zenci"**lerinin yerini, Avrupa'da Türkiyeliler alıyor. Federal Almanya, Hollanda, Belçika'da, kapılarına **"Türkler giremez"** veya daha kibarca **"üye olmayanlar giremez"** levhası asan kahve, lokanta ve eğlence yerlerinin sayısı hızla artarken, Türkiyeli işçilerin yoğun oturduğu semtlerde belediye hizmetlerinin bilinçli olarak aksatılması eğilimi de yaygınlaşıyor. Yandaki fotoğraf, Federal Almanya'nın Kamen kentinden...Semtteki 200 kadar Türkiyeli işçi çocuğu bu çöplükte, çöpler arasında oynuyor ve tüm başvurulara rağmen çevrenin temizlenmesi için hiçbirşey yapılmıyor. Bu türden görüntülere son zamanlarda Avrupa'nın pek çok yerinde rastlamak olanaklı.

Diyarbakır'daki ölüm orucu hedefine iki kurban vererek ulaştı: Cemal Arat ve Orhan Keskin öldüler

Analar kanlı çamaşırlarla Hükümet'in kapısına dayandı

Askeri hapishanelerdeki siyasal tutuklular, hapishanelerde uygulanan ve tutukluları fiilen öldürmeyi amaçlayan baskı, işkence ve yaşam koşullarına karşı direnişe geçtiler. Ankara Mamak ve Diyarbakır Askeri Hapishanelerindeki direniş faşist güçlerin zorbaca saldırılarıyla kırılmak istendi. Tutuklular bu saldırıya açlık grevi ile yanıt verdiler. Işkence ve baskı bunun üzerine daha da arttırıldı. Ama tutukluların direnişleri kırılamadı. Bu arada sayılaşı 310'u bulan tutuklu aileleri ellerinde, oğullarının, eşlerinin kanlı çamaşırları **ile Başbakan Özal'ın** kapısına dayandılar. **Muhalefet partilerinin liderlerine başvurdular ve askeri tutukevlerindeki** fiili idamların **durdurulmasını istediler. Tutukluların kırılamayan direnişleri, tutuklu ailelerin her türlü engellemeyi göze alarak Hükümet'in kapısına dayanmaları sonucu olaya bizzat** Genel Kurmay Başkanı **faşist general** Necdet Üruğ **müdahale etmek zorunda kaldı. Ürug, salt bu amaçla Diyarbakır'a gitti ve hapishanedeki direnişi bizzat gözledi. Direnişçilerin kararlılığını Genel Kurmay Başkanı'nın bizzat görmesi ve ağır sansür koşullarına rağmen direnişin ve nedenlerinin yurtdışına duyurulabilmesi üzerine faşist generaller, tutuklularla uzlaşma yoluna gitmek zorunda kaldılar. Nitekim 3 Mart gününden itibaren Diyarbakır hapishanesindeki direniş hedefine ulaştığı için sona erdirildi. Ancak bu önemli ama küçük kazanım en azından** iki can pahasına **elde edildi. Açlık grevi yapan ve komaya girdiği için hastaneye kaldırılan tutuklulardan** Cemal Arat **ve** Orhan Keskin **yaşamlarını yitirdiler.**

Konuyla ilgili olarak sert bir sansür uygulanıyor. Yabancı ajanslara dahi Ankara Genel Kurmay Koordinasyon Bürosu'ndan bilgi edinmeleri, onun dışındaki haber kaynakları ile ilişki kurmamaları bildirildi. Ağır sansür koşullarına rağmen gerek yabancı ajanslardan, gerekse özel haber kaynaklarından derlenen bilgiler kimi ayrıntılarda birbiri ile çelişiyor. Örneğin Diyarbakır'daki direnişte 7 Kürt yurtseverinin açlık grevi sonucunda öldükleri bildirildi. AFP ve DPA kaynaklı bu haber daha sonra "daha sağlam" bir başka kaynakça düzeltildi ve ölü sayısının 2 olduğu bildirildi.

Fransız Haber Ajansı (AFP), Associated Press (AP), Alman Basın Ajansı (DPA) bültenlerinden, BBC ve Köln radyosu yayınlarından ve açıklayamayacağımız yurt içi ve dışı kaynaklardan derlediğimiz bilgilere göre olaylar şöyle gelişti ve sürmek-

rın tabanlarının dayaktan parçalanmış olduğu, hepsinin yaralı olduğu, yargıç, avukat ve duruşmayı izleyen ailelerce görüldü. Sanıklar yargıçlara **"Siz bizi öldürmek istiyorsunuz. Biz ölümden korkmuyoruz ama bu şekilde ölmek de istemiyoruz"** dediler. Tutuklu aileleri de salondaki subay ve erlerin üstüne yürüyerek baskı ve işkenceye son verilmesini istediler.

Analar hükümet kapısında

2 Mart günü sayıları bir kaynağa göre 150, bir başka kaynağa göre 310'u bulan tutuklu aileleri biraraya gelerek Başbakanlığa gittiler. Ancak Özal, tutuklu aileleriyle görüşmeye yanaşmadı. Adalet Bakanı da **"Kendilerinin askeri cezaevleri konusunda herhangi bir yetkileri olmadığını"** söylemekle yetindi. Halkçı Parti lideri Necdet Calp ise tutuklu ailelerini azarlayıp, **"Kim teşkilatlıyor bunları?"** diye bağırmaya yeltendi.

Diyarbakır'daki tutukluları temsilen iki, Mamak'taki tutukluları temsilen üç gruptan oluşan tutuklu aileleri ellerinde yakınlarının **kanlı çamaşırları** ile Ankara'daki **tüm yetkili kapılara** dayandılar. Sıkıyönetim, ailelerin bu eylemine ağır bir sansür koydu. Ama gene de eylem etkili oldu ve bizzat Genel Kurmay Başkanı Diyarbakır'a gidip ölüm orucu sürdüren tutukluların durumunu görmek zorunda kaldı.

Diyarbakır'da en az iki kurban daha

Faşist general Necdet Üruğ, Diyarbakır'a yollanırken, ölüm orucuna yatmış bulunan ve Eylül 1983'deki direnişten sonra elde ettikleri kazanımların geri alınmasına karşı çıkan Diyarbakır'daki

nak bu konuda olumlu herhangi bir gelişme olmadığını ısrarla belirtiyor. Nitekim gazetemizin baskıya girmesinden bir kaç saat önce Köln Radyosu'nun Türkçe yayınında Ankara Mamak'ta 1500 tutuklunun açlık grevi içinde olduğu duyuruldu. Ajans France Press (AFP) kaynaklı bu habere göre Dışişleri eski bakanlarından Hasan Esat Işık da tutuklu aileleri adına hükümet yetkililerine başvurarak Mamak'taki uygulamalarla ilgili tarafsız bir araştırma kurulu oluşturmasını istedi. Tutuklu ailelerinin istemleri arasında Mamak'ta iki büyük davada yargılanan (büyük olasılıkla TKP ve Dev-Yol davaları) tutukluların biran önce tıbbi bakım altına alınmaları istendi. Bu başvuru da Mamak'ta açlık grevi ve işkence yüzünden çok sayıda yaralı bulunduğunu ve bunların bir kesiminin ağır olduğunu ortaya koyuyor.

OYA BAYDAR **Yorum**

Ölüler demokrasisi

"DIYARBAKIR kalesi" eski bir türkü...Bugünlerden yarınlara, yiğitliği, kavgayı, acıyı, aşkı ve ölümü anlatan yeni türküler kalacak Diyarbakır'dan. Ve kalesiyle, karpuzuyla, yiğidiyle ünlü Diyarbakır, 1984'ün acılı Türkiyesi'nde, bu kez de ölüleriyle ün kazanacak.

YEDI genç ölü teslim edildi ailelerine Diyarbakır zindanlarından. Hep genç kalacak yedi ölü. **"Ölüler yaşlanmaz"** diyor ozanlar. Hele halklarının kurtuluşu için, barış için, özgürlük için savaşan ölüler hiç yaşlanır mı? Yedi ölünün, bilinmeyen yedi mezarı üzerinde bir Doğu Anadolu baharının erken açan çiçekleri, ak çiğdemleri, sarı gözlü papatyaları, üç yapraklı yoncaları bile bitmedi daha. Ve gözü, kulağı, ağzı kapalı; konuşmayan, duymayan, görmeyen üç maymuna çevrilmeye çalışılan Türkiye halkı, Diyarbakır'ın askeri zindanlarında, açlık grevi sırasında, en az yedi yiğidin daha öldüğünü **daha** duymadı, **daha** bilmiyor.

DIYARBAKIR Askeri Tutukevi'nde yedi tutuklunun daha öldüğünü haber verdi Avrupa radyoları, televizyonları. Açlık grevi sırasında komaya girenlerin, sağlık durumlarından endişe edilenlerin sayısının 43'e vardığını da ekledi. Faşing eğlencelerinin renkli, gürültülü görüntüleri arasında; masmavi denizler, yemyeşil ormanlarla çevrili beldelerde yaz tatili reklamları arasında **haberlerden bir haberdi** Diyarbakır'daki yedi ölü. Ve hemen ardından Federal Almanya Dışişleri Bakanı Genscher'in Türkiye'de demokrasiye geçişten memnun kaldığı, geliş-

Utanç ve acı dolu bir karar: Kemal Altun'a sığınma hakkı tanındı

Berlin İdari Mahkemesi 1982 yılında siyasal sığınma başvurusunda bulunan **Cemal Kemal Altun'a,**

da bulunan **Cemal Kemal Altun'a**, ölümünden altı ay sonra siyasal sığınma hakkı tanıdı. Hatırlanacağı gibi, Türkiye'den gelerek Batı Berlin'den siyasal sığınma hakkı isteyen Altun'un isteği reddedilmiş, tutuklanarak Türkiye'ye iade edilmek üzere hapishaneye konulmuş, Federal Alman demokratik kamuoyu Cemal Kemal Altun vakasıyla ilgilenerek büyük dayanışma göstermiş, buna rağmen istemin reddi ve Altun'un sınır dışı edilmesi doğrultusunda beliren hava dağıtılamamıştı. Hapishanede umutsuzluğa kapılan ve Türkiye'ye iadesi halinde idamla yargılanacak olan genç, 30 Ağustos 1983'de sorgu için getirildiği binanın beşinci katından atlayarak intihar etti.

O sıralarda Türkiye'ye iade edilmesine kesin gözüyle bakılan Altun'un ölümünden altı ay sonra sığınma hakkı tanıyan karar, siyasal iki yüzlülüğün çirkin ve acı bir örneği olduğu kadar, Federal Almanya'da **"Azül"** hakkı uygulamasının hukuksal, demokratik ve insani yönlerden taşıdığı zaafları da gösteriyor.

gilere göre olaylar şöyle gelişti ve sürmekte: -

Ankara Mamak'ta işkence ve baskı

22 Şubat'ta bir koğuşta çıkan ve cezaevi yönetimince **"disiplinsizlik"** olarak nitelenen bir olay bahane edilerek aynı gün Ankara Mamak Askeri Cezaevi'nde çeşitli koğuşlardan 48 kişi tecrit ve işkence hücrelerine alındılar. Bunun üzerine önce 25 Şubat günü A-Blok, 7. koğuştaki 100 kadar tutuklu açlık grevine başladı. Bu direniş 24 saat içinde tüm askeri hapishaneye yayıldı ve Mamak'taki tutukluların **tümü** açlık grevine başladı.

Nitekim bu konuda Türkiye Komünist Partisi davası sanığı **Semih Yalçın** ve Partizan davası sanığı **Adem Karakoç** duruşma için çıkarıldıkları sıkıyönetim mahkemesinin karşısında, Mamak'ta olup bitenleri anlattılar ve olayın dış basına kadar yansımasına olanak sağladılar.

Kimi sanıklardan edinilen bilgiye göre Mamak'taki açlık grevini kırmak için 26 Şubat gecesi bir mangayı aşkın asker, 7. koğuşu bastı ve tutuklular çok ağır biçimde dövüldüler. Ardından toplam 400 tutuklu için görüş yasağı kondu.

Saldırının hemen ardından yapılan TKP davası duruşmasında tüm sanıkla-

alınmasına karşı çıkan Diyarbakır'daki siyasal tutuklulardan 43'ü askeri hastahaneye kaldırıldılar. Durumları son derece ağırlaşan ve kimileri komaya giren tutukluları görmeleri ve açlık grevinden vazgeçirmeleri için ailelerine çağrı yapıldı. Aynı sıralarda cezaevi yönetimiyle tutukluların sözcüleri arasında da görüşmeler başladı. Bu görüşmelere Genel Kurmay Başkanı Ürüğ adına kurmay albay düzeyinde bir danışman da gözlemci olarak katıldı.

3 Mart günü Diyarbakır'daki tutukluların istekleri **aynen kabul edildi.** Ancak hastahanede bulunan ve komaya girmiş tutuklulardan **Mehmet Arat** ile **Orhan Keskin** yaşamlarını yitirdiler. Komada bulunan Kürt yurtseverlerinden **Recep Maraşlı** ile **Mehmet Canyücel**'in durumları ise ciddiyetini koruyor. Bu iki tutuklunun kör olmalarının kaçınılmaz ve önlenemez olduğu doktorlarca belirtiliyor.

Diyarbakır'daki direniş hedefine iki can vererek ve komada en az beş Kürt yurtseveri pahasına ulaşarak sona ererken Mamak'ta ise direnişin sürüp sürmediğini öğrenmek mümkün olmadı. Ama Diyarbakır'daki koşulların, Ürüğ'un emri ile Mamak'a da uygulanacağına ilişkin kimi avukatlarca tutuklu ailelerine bilgi verildiği söyleniyor. Ancak bir başka kay-

Genscher'in Türkiye'de demokrasiye geçişten memnun kaldığı, gelişmeleri olumlu bulduğu, ancak Türk yetkililerden insan hakları konusunda biraz daha hoşgörülü olmalarını isteyeceği haberi veriliyordu.

TÜRKIYE'DE demokrasiye geçişten memnuniyetlerini belirten batılı efendiler; onların uşağı Türkiyeli satılmışlar; **"Türkiye"** ve **"demokrasi"** sözcüklerini yanyana kullanmaktan utanmayanlar; Türkiye'de faşizmin döşediği siyaset minderlerine çıkıp, halktan oy istemek için kırk takla atıp da **"Bu ne biçim ölüler demokrasisidir?"** diye hesap sormayanlar!.. Yüzlercesi, binlercesi arasından; üç yıldır çekilen bunca acı arasından; idam sehpaları, işkence aletleri arasından Diyarbakır'ın -yedi, yedi daha on dört eder- hiç yaşlanmayacak on dört genç ölüsünün elleri yakalarınızdadır. O on dört ölü, dostça, yoldaşça tutan milyonlarca el, ellerimiz yakalarınızdadır.

TÜRKIYE'de **"demokrasiye geçiliyor". "Sıkıyönetimi 13 ilde kaldırdık", "Af, Meclis'e geldi", "Işte daha ne istiyorsunuz? Yerel seçimlere bütün siyasal partiler giriyor"** teraneleri arasında ve bunların yalan olduğunu bile bile alkış tutmaya hazır yerli-yabancı şakşakçıların alkışları arasında Türkiye'de demokrasinin ırzına geçiliyor. Türkiye Adalet Bakanı'nın **"Eğer işkence varsa, kötü muamele varsa tabii soruştururuz. Ama biliyorsunuz, Mamak, Diyarbakır, vesaire hapishaneler, o yörelerdeki sıkıyönetim komutanlıklarının emrindedir"** türünden, sanki 12 Eylül faşizmi, Cunta, sıkıyönetim bir yanda, kendileri onun karşısında, öteyanda imiş gibi kandırmacaları arasında, Türkiye'de hak, hukuk, özgürlük, insan haysiyeti ve Türkiye halkları boğazlanmakta...

ARJANTIN'de demokrasiye geçiş sürecinin ilk adımı geçmiş dönemin işkencecilerini, cunta sorumlularını ve onların uşaklarını yargılamak oldu. Haydi bakalım, seçim meydanlarında demokrasiden söz eden siyasal partiler! Haydi bakalım Özal adaletinin bakanı! Haydi bakalım insan haklarından sözedip, Türkiye'nin Avrupa Konseyi'nden çıkarılmasını isteyenlere ateş püsküren, pek insancıl, pek demokrat, pek vatansever yazarlarımız! Haydi bakalım, Diyarbakır'ın on dört ölüsü hepinizden hesap soruyor. Işkencecilerden, işkencecilerin şimdi **"devlet başkanı"** yaptığınız başından, 12 Eylül'ün, sıkıyönetimin tüm sorumlularından, bunca canın, bunca acının ve Diyarbakır'ın on dört ölüsünün hesabını sorun da görelim. **"Arjantin'de otuz bin kişi kaybolmuş, Türkiye'de şunun şurası bir kaç yüz kişi öldürülmüş"**mü diyorsunuz utanmadan? Katilin bir kişiyi öldürmesi ile bin kişiyi öldürmesi bir şey farketmez. Cinayet cinayettir. Arjantin'in General Galtieri'si, Viola'sı, Videla'sı ve uşakları sizin Evren'inizden, cuntanızdan, sıkıyönetim komutanlıklarınızdan, Diyarbakır işkencehanesi veya Askeri Tutukevi müdürünüzden ve benzerlerinden daha fazla katil değillerdi. Tıpkı **biraz** gebe olunmayacağı gibi, **biraz** katil, **biraz** faşist de olunmaz.

BUGÜN Türkiye'de demokratlığın baş ölçüsü 12 Eylül rejimi ile, onun bütün görüntü ve sonuçlarıyla, faşizmle-kayıkçı döğüşü değil- gerçek savaştır. Askeri siviliyle 12 Eylülcülerden hesap sormaktır. Diyarbakır'ın ölüleri, Türkiye'mizin, işçi sınıfımızın, kadınlarımızın, gençliğimizin, emekçi halkımızın ölüleri bir gün, sizlerin hiç bir zaman soramayacağınız, soracak olursanız birlikte ipe gideceğiniz bu suçların hesabını mutlaka soracak. Hem de öyle mahşer gününe falan bırakmadan...

TÜRKIYE POSTASI'NIN NOTU: Arkadaşımız Oya Baydar'ın yazısı Diyarbakır cezaevindeki ölü sayısını 7 olarak veren AFP ve DPA ajanslarının haberlerine dayanarak yazıldı. Ancak bu sayı başka kaynaklarca doğrulanmadı.

Başbakan Özal "külhanbey" ağzı ile seçim konuşmaları yapıyor

Seçim kampanyasında halkın hiçbir yaşamsal sorunu tartışılmıyor

25 Mart'ta yapılacak yerel seçimler öncesinde Türkiye, 6 Kasım'da yaşayamadığı oldukça hareketli bir seçim ortamına girmiş bulunuyor. Ancak bu hareketlilik, parti liderlerinin il il dolaşıp birbirlerini kovalamalarıyla ve zaman zaman en seviyesiz bir ağız dalaşına dönüşen laf yetiştirmeleriyle sınırlı. Işçi hak ve ücretlerinin görülmemiş bir biçimde budandığı, hapishanelerin birer birer işkencehaneye dönüştürüldüğü ve ABD ile yapılan yeni gizli anlaşmalarla Türkiye'nin ABD'nin ileri üssü haline getirildiği ve Ortadoğu savaşına sürüklendiği bir dönemde, bu temel sorunları ciddi şekilde gündeme getiren bir siyasal güce rastlanmıyor. Cunta'nın resmi muhalefeti Halkçı Parti'nin, işçi ücretlerine hiçbir zaman olmayacağını bildiği yüzde 43 oranda zam istemesi ve SODEP'in işçi hakları ve dış gelişmeler konusunda ürkek ve utangaç birkaç sözü dışında, seçim kampanyasında 45 milyonluk Türkiye halkının hiçbir yaşamsal sorunu gündeme gelmiyor.

Seçim kampanyası sırasında, siyasal parti liderlerinin birbirleri hakkında sarfettikleri kimi sözler, gerçekten de eşi benzeri görülmemiş seviyesizlik, kabadayılık taslama, ve mizah örnekleri oluşturuyor. Bu türden **"külhanbeyi"** ağızlarının şampiyonu ise ANAP Genel Başkanı ve Başbakan Turgut Özal. Işte Özal'ın siyasal rakiplerine yöneltiği sözlerden örnekler:

"Baraj, köprü orada duracak. Adam sattırmam diyecek. Sen istediğin kadar bağır. Biz onların hisselerini de gelirlerini de satarız. Kimse bize mani olamaz."

"Bizden korkuyorlar. Apışıp kaldılar. Bir seçimlik canları kaldı."

"Dışarıya 25 Mart'ta bunlar değil de öbür partiler kazanacak gibi haberler yolluyorlar. Avuçlarını yalasınlar. Yok öyle şey. Bunların Avrupa'da birtakım sosyalist dostları var."

"En büyük biziz. Beşi birarada bir ANAP etmez."

"Türk Iş Başkanı politika yapıyor. Yapmaya hakkı var mı bilmem? Ama biz ona hiç aldırmayız..."

"Çıkmışlar meydana, yalancı pehlivanlar gibi dolanıp duruyorlar."

"Önlerine bir muz attık, onunla uğraşıyorlar. Bunlar köprüyü sattırmayız diye diye bir seçim kaybettiler. Bir tane daha kaybetsinler de akılları başlarına gelsin."

Dikerdem'e yaşama hakkı için kampanya

Londra'da bulunan Türkiye Barış Komitesi Başkanı Mahmut Dikerdem'in oğlu Mehmet Ali Dikerdem, 27 Şubat 1984 tarihinde yazılı bir mesaj yayınlayarak, babasının hayatının kurtarılması amacıyla **"Mahmut Dikerdem'e Hayat Hakkı ve Özgürlük"** teması çerçevesinde dünya basın ve kamuoyunun bir kampanya başlatmasını istedi. Bilindiği gibi, öteki Barış Derneği yöneticileriyle birlikte 8 yıl ağır hapis ve 2 yıl 6 ay sürgün cezasına çarptırılan Başkan Mahmut Dikerdem, halen 68 yaşında olup kanser hastasıdır. Şu anda hastanede yatmakta olan Dikerdem'in hayatı ciddi tehlike altındadır.

Öte yandan Ingiliz Lordlar Kamarası üyelerinden Işçi Partili Lord Jankins, Ingiliz hükümetine başvurarak Dikerdem'in hayatının kurtarılması için Türkiye nezdinde girişimde bulunulmasını istedi. Ingiltere Dışişleri Bakanlığı'nın açıklaması ise, **"Bu tür müdahaleler ters tepki yaratabiliyor"** gerekçesiyle hükümetin NATO üyesi Türkiye'de insan haklarının çiğnenmesi karşısında suskun kalmayı tercih ettiğini bir kez daha gösterdi.

Bir idam kararı ve 6 idam istemi daha

6 Kasım seçimleriyle **"demokrasiye geçilen"** Türkiye'de, işkencelerin, idam ve ağır hapis cezalarının ardı arkası kesilmiyor. Nitekim, Adana Sıkıyönetim Mahkemesi, Hasan Gök adlı sanığı idam cezasına çarptırdı. Böylece, 6 Kasım seçimlerinden bu yana idam cezasına mahkum olanların sayısı 31'e yükseldi. Yine Adana Sıkıyönetim mahkemesinde görülmekte olan bir davada, üç sanık önce ölüm cezasına çarptırıldı, daha sonra bu cezalar ömür boyu hapse çevrildi.

Öte yandan, sıkıyönetim mahkemelerinde askeri savcıların idam istemleri 5 bini aşarken, Ankara THKO davasında esas hakkındaki görüşünü açıklayan askeri savcı, 6 sanığın daha idamını istedi.

Ayrıca, Malatya 2. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesinde görülen Kayseri Dev-Yol davası sonuçlandı. Bu davada yargılanan 63 sanıktan 27'si hüküm giyerken 36 sanık beraat etti. Haklarında önce idam kararı verilen Ömer Babacan, A. Rıza Aktaş, Burhan Gümüş, Alparslan ve Fethi Çelik'in cezaları ömür boyu hapse çevrildi.

İnfaz yasası değiştirilerek "iyi hali" görülenlerin affı hesaplanıyor

Cunta partileri af yasası değil dönekliğe davetiye hazırlıyorlar

Avrupa Konseyi gibi kuruluşlarca Özal Hükümeti'ne bir siyasal af dayatılırken, Cunta partileri af yasası yerine, siyasal tutukluları dönekliğe yöneltecek kimi önlemler peşindeler. Başını ANAP'ın çektiği bu yönelim, af yerine infaz yasasında değişiklik öngörüyor. Böylece **iyi hali** görülen tutuklu ve mahkumların salıverilmeleri mümkün olacak. Üstelik cezanın hapis dışında kalan sonuçları da varlığını sürdürecek. Kaldı ki faşizmin hapishanelerinde **"iyi hali"** görülmek demek, cellatlara boyun eğmek, faşistlerle işbirliğini kabullenmek anlamına geliyor.

HP alay ediyor

Cunta'nın üç partisinden **"muhalefet"** görevini üstlenmiş olan HP'nin af önerisi ise **"Anayasa'da devlet aleyhine işlenmiş suçlar"**ı, orman suçlarını ve askeri suçları dışarda bırakıyor. Sadece hırsızları, katilleri, ırza geçenleri, vergi kaçakçılarını, uyuşturucu madde simsarlarını, vs. içeriyor. Yasa önerisine göre, 10 yılı geçmeyen hapis cezaları ve bunlara bağlı para cezaları için takibat yapılmayacak bunlar hemen salıverilecekler. 10 yıldan fazla cezaya çarptırılanların cezalarından da 10 yıl düşülecek. Ölüm cezalarına çarptırılanların cezaları ömür boyu hapse, ömür boyu hapse mahkum olanların cezaları da 24 yıla indirilecek.

Böyle bir tasarı değil, 12 Eylül sonrasının siyasal havasını ortadan kaldırmaya yönelik genel bir siyasi affı, düşünce, fikir, siyasal eğilim, dinsel inançları yüzünden mahkûm edilmiş olanları, basın davalarını bile içermiyor. Çünkü bu türden **"suç"**ların affını 12 Eylül Anayasası yasaklıyor. Halkçı Parti de, göstermelik ve gözboyama af tasarısı önerisinde, faşist özlü 12 Eylül Anayasası'nı veri kabul ederek **"kader kurbanları"**nın affını istemekle yetiniyor. **"Faşizm kurbanları"** ve demokrasi savaşçılarının, siyasal tutukluların serbest bırakılması HP ve benzerlerinin akıllarından bile geçmiyor. Faşizmin **"halkçı"**

İşkencede öldürülüp barajın sularına atılan beş Kürt yurtseverin cesetlerinin kıyıya vurduğu yeri...

Fevzi Karadeniz, Diyarbakır Ergani doğumlu bir sendikacı. Cunta'nın aralıksız aradıklarından. Arayıp da bulamadıklarından. Fevzi Karadeniz geçtiğimiz günlerde Türkiye'yi terketmek zorunda

yapıyorlar. Makinenin başında, tozun, toprağın içinde öyle çalışıyorlar. Kimi fabrikalarda iş yavaşlatılıyor. Toplu izne çıkılıyor. Kiminde herkes bayramlaşıyor, kucaklaşıyor. 15-16 Haziran'ların yıldönümünde, diğer ulusal ve uluslararası günlerde değişik yaratıcı

Halkımızın savaşan güçleri yurt dışı kampanyalara ve uluslararası dayanışmaya büyük değer veriyor. Çünkü bu dayanışmanın ülkedeki sınıf savaşımına katkısı somuttur.

Birincisi, cuntanın faşist yüzünün sergilenmesidir. Bu, onun çokça kul-

Karadeniz geçtiğimiz günlerde Türkiye'yi terketmek zorunda kaldı ve Fransa'ya iltica etti. Yani Türkiye'de Cunta'ya karşı verilen kavganın sıcak kokusunu üstünde taşıyor daha. İlerici düşüncelerle 1960'lı yılların sonunda tanışmış. Uzun yıllar çeşitli işyerlerinde çalışmış, sendikal etkinlik göstermiş ve temsilcilik yapmış. Halen Bank-Sen 9. Bölge Temsilcisi ve seçilmiş Genel Yönetim Kurulu üyesi. Sorularımızı heyecanla yanıtlıyor.

●

Nasıl geçti bu üç yıl?

Kemal Türkler'in ölümünde tutuklandım. Diyarbakır Kurdoğlu Kışlası'nda işkenceci Teğmen **"Kontr-gerilla Kemal"**'in önünde karacı bir albayın hazırol vaziyetinde durduğunu gözlerimle gördüm. İşkenceci teğmen **"yüksek yerlerden"** emir alıyormuş.

Urfa-Viranşehir, Siverek, Halfeti ve Mardin'den yüzlerce insanla 20 gün Devegeçidi'nde gözaltında kaldım. Çoğunluğu köylü idi. Türkçe bilmiyorlardı. Yatağından alınıp getirilen yaşlı kadın ve erkekler vardı. Şalvarlarını giymelerine müsaade edilmemiş, uzun donla getirilmişlerdi. Yaralıydılar. Yalınayaktılar. Üstleri başları parçalanmıştı. Kan içindeydiler.

İşkencede öldürülüp, barajın sularına atılan 5 Kürt yurtseverinin cesetlerinin karaya vurduğu yeri gözlerimle gördüm. Dağın ve suyun birleştiği bir noktayı parmağıyla işaret eden bir er, **"işte orası"** dedi.

12 Eylül cunta devirmesini cezaevinde karşıladık. Gardiyan haber getirdi. Sabah erken uyandık. Koğuşta IGD'liler, DDKD'liler, TKEP'liler vardı. Alt koğuşta PKK'lılar, yanda Özgürlük Yolu, KUK vardı. Koğuşlar arasında görüşmeler yaptık. Birbirimize moral verdik. Hiç kimsede korku ve karamsarlık yoktu. Herkes daha çok kenetlenmişti o gün. İkinci gün alıp götürdüler. Birer, ikişer, üçer, beşer. Hücreye, işkenceye. Gelenler kan içindeydi.

Buna her yürek dayanır, ana yüreği

dayanmaz. Dayanmadı. Ana yüreği ferman, süngü dinlemez. Cuntanın yedinci gününde cezaevi komutanının emrine rağmen 200 kadın Sıkıyönetim'e yürüdü. Siyasi olmayan tutuklu Çınar'lı Ali'nin anası en öndeymiş. Aynı gün görüşmeciler kabul edildi. O gün kadın görüşmeciler tel örgülerin arkasında göğüslerini gere gere bu eylemlerini anlattılar.

Cezaevinden çıktıktan sonra da sıkı polis takibatı başladı. Anam, babam, karım gözaltına alındı. 65 yaşındaki babama günlerce işkence yapıldı. Bırakılalı bir yıl oldu, halen kan kusuyor, kan işiyor. Polisler karıma, boşanması için baskı ve zor kullandılar. **"O adam öldürseydi, banka soysaydı iş kolaydı. Ama onun kafasında zehirli fikirler var"** demişler.

Arandığım sürece dostlarımdan, işçilerden, üyelerimizden yakın ve sıcak ilgi gördüm. Uzaktan haber gönderiyorlardı, **"gelsin, aylarca kalsın"** diye. Üst-baş gönderiyorlardı. Ev kirası gönderiyorlardı. Bunlar biz gibi zor koşullarda yaşayanlar için büyük moral kaynağı oluyordu.

Söylediklerinden, emekçilerin hiç de cuntanın inandırmaya çalıştığı gibi sessiz durmadıkları çıkıyor

İşçi sınıfımız, emekçi halkımız, ilerici insanlar son üç yılı baskı ve zulüm altında geçirdiler. Ama ülkemizde yaşam elbetteki bundan ibaret değildir. Çok daha zengindir.

İşçiler eskisi gibi her sabah erkenden işe gidiyorlar. Köylüler tarlaya. Gençler okula. Yolda giderken, işte çalışırken, sırada otururken çok şeyler konuşuluyor. Bunlar günlük pratik çalışmanın bir yanıdır. Ve aslında faşist cuntaya karşı muhalefetin kaynağı bu günlük hayatın derinliğindedir. Bunu bilince çıkaran örgütlü eylemler de oluyor. İşçiler, emekçiler 1 Mayıs'larda en yeni elbiselerini giyerek işbaşı

larını yıldönümünde, diğer ulusal ve uluslararası günlerde değişik yaratıcı eylemler yapılıyor. Bildiriler dağıtılıyor. Afişlemeler, pullamalar yapılıyor. Eş, dost, aileler biraraya geliyor. Türkü söylüyorlar, marş söylüyorlar. Toplu geziler düzenleniyor. Tutuklularla dayanışma eylemleri örgütleniyor. Ailelerine maddi ve moral destek veriliyor. Ziyaretlerine gidiliyor. Ev kiraları veriliyor. Çarşıdan, pazardan fileler doldurulup evlerine götürülüyor. Çocuklarına entari, pantolon, defter, kitap alınıyor. Yani baskı ve zulüm altında yaşam ve savaşım içiçedir.

Ne var ki; bunlar ne söylendiği gibi kolay yapılan şeylerdir, ne de istenilen düzeydedir. Çünkü 3 yıllık cunta dönemi boyunca binlerce insan tutuklandı, binlercesi işinden gücünden oldu. Tekeller, patronlar işçi sınıfının öncü kadrolarını işyerlerinden tasfiye yoluna gittiler. Ekonomik zorluklar, burjuvazinin yoğun ideolojik propagandası tek tek kimi insanların kafalarını karıştırdı. İnançlarını sarstı. Bu gibi olumsuzluklar yığınsal eylemlerin örgütlenmesinde, büyük politik dayanışma kampanyalarının örgütlenmesinde önemli güçlükler çıkarıyor.

Herşeye rağmen son bir yıldaki toparlanma döneminde bunların nisbeten aşıldığını belirtmek isterim. Dayanışma düşüncesi, örgütlenmesi ve politik aktivite gittikçe daha geniş kesimleri kucaklıyor.

Peki yurt dışında yürütülen dayanışma etkinliklerinin etkileri?

Yurt dışı dayanışmanın, halkımızın cuntaya karşı savaşımına katkısı büyüktür. Bunu kimse yadsıyamaz. Özellikle faşist cuntanın zindanlarında zor koşullarda yaşayan, işkence gören tutuklular ve aileleri için bu dayanışma ayrı bir önem taşıyor. Askersel diktatörlüğün basına koyduğu ağır sansüre rağmen yurt dışındaki dayanışma eylemleri ülkeye ve ilerici güçlerin savaşımına yansıyor. Tabii ki tek tek bu eylemleri ve etkilerini burada sıralamanın olanağı yoktur. Ama özellikle Barış Derneği ve DİSK yöneticileriyle dayanışma, Kürt halkı üzerindeki soykırımı girişimini protesto gibi yurt dışı kampanyalar ülkede geniş yankı uyandırdı. Bu yankılar ilerici-devrimci çevrelerde sınırlı kalmadı. Geniş halk kesimlerinin ilgisini çekti.

Birincisi, cuntanın faşist yüzünün sergilenmesidir. Bu, onun çokça kullandığı, yalan ve demagojiye dayanan propagandasının etkisini azaltıyor. Ona kimi yerlerde geri adımlar attırıyor. İkincisi, maddi ve moral açıdan önemlidir. Üçüncüsü, kimi sendika ve demokratik örgüt liderlerinin bu tür dayanışma eylemlerine katılması, onların halk arasında, özellikle işçi sınıfı arasında saygınlıklarını arttırıyor. Onların **"memleketten kaçtıklan, vatan haini oldukları"** yalan ve demagojisini boşa çıkarıyor.

Ne ki; bu dayanışma eylemlerinin ve maddi desteğin yeterli olduğu söylenemez. Bu alanda varolan olanakların tümü kullanılmamıştır. Kuşkusuz bunun birtakım nesnel ve özel zorlukları vardır. Ama bunlar aşılmaz değildir. Kanımca herşeyden önce, yurt dışına çıkmış çeşitli politik eğilim ve grupların, sendikacıların, demokratik örgüt yöneticilerinin bu konuda ortak bir tavır içine girmeleri gereklidir. Koşulsuz, önyargısız çaba harcanmalıdır. Ülkede savaşan ilerici güçlerle, halkımızla dayanışma daha sıcak tutulmalı ve boyutları genişletilmelidir.

Fevzi, halinden daha çok söyleyeceğin var gibi geliyor, yanılıyor muyuz?

Tabii söyleyeceklerim vardır. Öncelikle şunu belirtmek isterim. Biz yurt dışına kellemizi kurtarmak için çıkmadık. Bunu dost, düşman herkes böyle bilsin. Çünkü bizzat ülkemizin tarihi, halklarının mutluluğu ve özgürlüğü için idam sehpalarına, işkencelere, ölümlere, düğünlere gider gibi gidenlerin kahramanlıklarıyla doludur. Bizim hayatımız onlarınkinden daha değerli değildir. Ne ki, cuntaya karşı halkımızın savaşımına katılma olanaklarımız ya tümden yok edildi, ya da çok sınırlandı. Oysa biz bu savaşıma aktif olarak katılmak istiyoruz. İstemden de öte bu bizim namus borcumuzdur. Yurtseverlik görevimizdir. İçerde, dışarda, nerede olursak olalım, bu savaşımın bir kenarından tutmak gerekir. Ulusal çapta direnişi örgütlemek, cuntayı alaşağı etmek en başta işçi sınıfımızın, emekçi halkımızın ve memleketteki, cezaevlerindeki, yurt dışındaki tüm ilerici, devrimci güçlerin ortak ve örgütlü savaşımı sonucu olacaktır.

Son sözü ise...söylemiyorum. Çünkü hiç kimse söylemedi daha.

bırakılması HP ve benzerlerinin akıllarından bile geçmiyor. Faşizmin **"halkçı"** maskeli bu ortakları, gerçekte genel bir siyasal aftan korkuyorlar, ve bunu önlemeye çalışıyorlar. HP'nin ardında faşizmin yüzü sırıtan bu sözde af önerisini önümüzdeki günlerde benzerlerinin izlemesi bekleniyor. Cunta Meclisi'nden, Yerel seçimler sonrasında **"alın size af"** türünden son derece kısıtlı ve sadece **"kader kurbanları"** adı verilen bir kesimle sınırlı bir sözde af çıkması da olanaklı.

Avrupa Konseyi için göz boyama manevrası: 13 ilimizde sıkıyönetim kaldırıldı (!)

Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu siyasal komiteleri Paris'te toplantı halinde oldukları bir sırada ve Türkiye'de yerel seçimlere üç hafta kala 13 ilde sıkıyönetimin kaldırıldığı açıklandı. Böylece, rejimin çok ustalaştığı göz boyama ve elçabukluklarına bir yenisi daha eklendi. Böyle bir kararla, Türkiye ve dünya kamuoyunda adım adım demokrasiye geçildiği görüntüsü pekiştirilecekti.

Daha önce, halen Türkiye'nin 67 ilinde süren sıkıyönetimin ne zaman kalkacağı sorusu üzerine, Özal, **"Sıkıyönetim gerek duyulunca kalkar, yerine Olağanüstü hal gelir"** demişti. 12 Eylül Cuntası'nın çıkardığı Olağanüstü Hal Yasası, hatırlanacağı gibi, sıkıyönetimin bulunmadığı veya sıkıyönetim ilan etmenin işlerine gelmediği zamanlarda, sıkıyönetim hava ve ortamını, keyiflilik ve baskısını, aynen ve hatta daha da şiddetlenmiş olarak sürdürmeyi amaçlıyor.

Sıkıyönetimin kalktığının ilan edildiği 13 ilden **Bitlis, Çankırı, Çanakkale, Isparta, Gümüşhane, Kastamonu, Kırşehir** ve **Sinop**'ta sıkıyönetimin yerini olağanüstü hal aldı. Buna karşılık **Bilecik, Burdur, Kırklareli, Kütahya** ve **Muş**'ta sıkıyönetim olağanüstü hal ilan edilmeden kaldırıldı. Bu son 5 ilin işçi sınıfının yoğun olmadığı geçmiş dönemlerde de olayların en dışında kalmış ve son üç yılda en iyi **"temizlenmiş"** iller olması dikkati çekiyor.

Federal Alman emeklilik kasaları, kesin dönüşçülerin sırtından köşeyi dönüyor

Kesin dönüş yapanlar her yönden kazık yiyor

Kesin dönüş yapan Türkiyeli göçmen işçilerin sırtından Alman emeklilik kasaları, işyeri özel emeklilik kasaları, bir dizi banka ve firma tatlı kazançlar elde ederlerken, Türkiye'de de başta Hükümet olmak üzere tekeller, holdingler, bankalar pusuya yatmış, geri dönüşçülerin dövizlerine el koymaya hazırlanıyorlar.

Türkiye Postası'nın daha 1983 yazında duyurduğu gibi 1984 Eylül'üne kadar 75 bin dolayında işçi ailesinin kesin dönüş yapacağı anlaşılıyor. Bu 200 bin Türkiyeli demek oluyor.

Ancak kesin dönüş yapanlar, hemen her konuda **"kazık yiyerek"** dönüyorlar. Kimi Alman kuruluşların bile kabul etmek zorunda kaldıkları bu gerçeğe karşı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin tutumu ise tek kelimeyle **uyutma ve oyalamadan** ibaret. Başbakan'dan, son günlerde sık sık Federal Almanya'yı ziyaret eden bakanlara kadar hemen her yetkili kesin dönüş konusunda işçilere sadece **"Acele etmemelerini"** öğütlüyorlar ve **"Hele emeklilik primlerinizi sakın çekmeyiniz"** diyorlar. Ancak bu uyutucu açıklamaların pratik hiç bir anlamı yok. Kesin dönüşe ister işsizlik, ister yabancı düşmanlığı, ister çocukların eğitim sorunları yüzünden karar veren Türkiyeli göçmen işçilerin emeklilik primleri için **"bekleme şansları"**

Dönüş yapacak işçilerin emeklilik kasasına "armağan" edecekleri primler 3 milyar 450 milyon Markı buluyor

pek bulunmuyor. Çünkü geri dönüşü özendirme önlemleri uyarınca, primlerin beklemeksizin alınabilmesi için en geç 1984 Eylül'üne kadar geri dönülmesi gerekiyor.

Ancak primleri beklemesiz alarak dönme kararı veren Türkiyeli işçiler, özellikle, **kendileri adına** işverenler tarafından yatırılmış olan emeklilik primlerinin **tümünü** emeklilik kasalarına **"armağan"** ederek dönüyorlar. İşçilerin bırakmak zorunda kaldıkları bu primler **3 milyar 450 milyon Mark'ı** buluyor. Ancak **"kazık"** bununla da bitmiyor. Dönüş yapan işçiler, **"ek emeklilik aylığı"** sağlayan işyeri emekliliği kasalarındaki işveren hisselerinden de vazgeçmek zorundalar. Sadece Mannesmann firmasında bu yolla işveren firmaya bırakılan prim miktarı **11 milyon 600 bin Mark'ı** buluyor. Aynı şekilde yapı tasarruflarında da dönüş yapanlar devletçe yapılan yasal katkıları geride bırakarak dönüyorlar.

Dönüş yapan işçilerin büyük çoğunluğunun 1. kuşaktan işçiler oluşu yüzünden, emeklilik primlerinden vazgeçilmesi, Federal Alman emeklilik kasaları açısından büyük önem taşıyor. Emeklilik primlerini beklemeksizin almadan dönüş yapsalardı, ya da bir süre daha Federal Almanya'da kalsalardı bu işçilerin emekliliklerinin başlayacağına dikkat çekiliyor ve **"alma aşamasından verme aşamasına geçmelerine bir kaç yıl kala"** emeklilik kasalarının tam bir **voli** vurdukları belirtiliyor.

Ancak dönüş yapan işçiler de bu primleri beklemeksizin çekmekten başka çareleri olmadığını belirtiyorlar. Türkiye'ye dönüldüğünde herhangi bir iş bulma şansları olmadığını söyleyen göçmen işçiler, topluca çektikleri primleri ile **"bir iş kurma"** hayali peşindeler. Ama kuşkusuz bu alanda da Türkiye'deki büyük tekeller, bankalar pusuya yatmış durumdalar. Hemen her kuruluş ve hükümet yetkilisi dönüşçü dövizlerine el koyma hesabı yapıyor.

Görüldüğü gibi kesin dönüşçüler geride kendi sırtlarından büyük kazançlara konmuş emeklilik kasaları, işyeri özel emeklilik kasaları, ihtiyarlık kasaları, Alman tekelleri, bankaları bırakıyorlar ve onları Türkiye'de pusuya yatmış tekeller, bankalar ve bankerler bekliyor...

AYDIN ENGİN Tırmık

Robotlar geliyor, kaçın!.. Ya da...

Erzincan'ın kuzeyinde, Keşiş dağlarının yüksek yaylalarından birinde, Bayburt sınırına yakın Otlukbeli'nde yaşayan yüz kadar Kürt, 1950'li yılların sonuna doğru **"devlet"**e bir dilekçe verdi. Dilekçelerinde, kendilerinin bu topraklarda **"kadimden bu yana"** yaşayageldikleri anlatılıyor ve özetle şöyle deniyordu:

"...Biz bu topraklarda kadimden bu yana maraba olarak çalışmaktayız. Bu mezrada (Mezra: Köyden de küçük yerleşme birimi) **yedi aile olup yekûn nüfus yüzü geçmektedir. Ancak şimdilerde, bu toprakların padişah fermanlı sahipleri olan Karailük Ağaları, Amerikan yardımından bir traktör almışlardır. Bu traktör çoluk, çocuk, gelin, oğul, uşak sayısı yirmiyi bulan bir ailenin on günde yaptığı işi bir sürücü ile bir günde tekmil etmektedir. Bu sebeple toprakların fermanlı sahibi Karailük ağaları bizleri bu topraklardan sürmek istemektedirler. Burası kadimden bu yana bizim baba ocağımız topraklardır. Gidecek bir yerimiz yoktur. Devlet babanın bu traktörü yassak etmesini yüksek makamınızın bilgilerine arzederiz..."**

Dilekçeden -doğallıkla- hiç bir sonuç çıkmadı. Kış bitti. Karlar eridi. Bahar ilerledi. Yaz ekimi için tarlalar sürülmeye başladı. Traktör bir girdi tarlanın bir ucundan, soluk alıp verene kadar öteki ucundan çıkıverdi. Kürtler korkulu bir ilgi ile izlediler bu **"makine"**yi. Devlet Baba'dan bir kaç gün daha umut beklediler. Sonra...

Sonra bir gece yarısı, karanlıkların içinden gizlice süzülen sekiz Kürt delikanlısı, traktörü kalın halatlarla çektiler taa tepenin üstüne kadar. Bir uçurumun ağzına getirip, ardından hafifçe itiverdiler...

* * *

İki yüz yıl kadar önce, sanayi dev-

firmada. Bu dediğim boya hallesinde iki yüz kırk kişi çalışırdık. Yalnız bir halle'de iki yüz kırk kişi. Var sen tüm boya hallelerinde çalışanları hesapla...

– E, sonra ne oldu?

– Ne olacak, ağabeyim, robotlar geldi. Şimdi o koca boya hallesinde ben deyim beş, sen de üç meister çalışıyor topu topu. Yaptıkları da robotların düğmesini açıp kapamak, boya kazanına arada bir göz atmak... Ben şimdi fren balatası takılan bir halleye geçtim. Duyuldu ki seneye bu halleye de geliyor robotlar. Bakalım biz seneye başka halleye mi gideceğiz, kapının önüne mi konacağız...Şeytan diyor ki bir gece...

– Eeee...

– Bir gece al yanına kafa dengi uşaklardan bir ikisini, yapış balyozun sapına. Gir gizlice boya hallesine. Bas balyozu robot denen gavur döllerinin beynine beynine...

Opel'deki Erzincanlı delikanlının öfkesi belki anlamsız ama korkusu, endişesi hiç de temelsiz değil. Gerçekten de fabrikalara durup dinlenmeksizin robotlar geliyor ve işçiler işsiz kalıyor.

Robotlar geliyor ve işçiler işsiz kalıyor ve işçiler robotlara kızıyor, robotlardan korkuyor...

* * *

– Acaba...diye başlasak sormaya, **acaba Sovyetler Birliği'nde, Özbekistan Halk Cumhuriyeti'nin uçsuz bucaksız pamuk tarlalarında alınteri döken çekik gözlü, güneş yanığı Özbek delikanlıları, köyün alt başından, bir akşamüstü serinliğinde homurtularla yaklaşan kolhozun ilk traktörleri göründüğünde ne düşünmüşlerdir?**

Acaba bizim Otlukbeli'nin Kürt delikanlılan gibi içlerini bir öfke ve

CDU/CSU gericiliğinin hesaplarının tutacağı anlaşılıyor

1984 Eylül'üne kadar 200 bin Türkiyeli kesin dönüş yapacak

Federal Almanya'da CDU/CSU gericiliğince alınan yabancı işçileri kesin dö-

FEDERAL ALMANYA'DA SAYISAL VERİLERLE TÜRKİYELİLER

	1970	1972	1974	1976	1978	1980	1982

lığınce alınan yabancı işçileri kesin dönüşe **"özendirme"** önlemleri, umulanın üstünde sonuçlar vermeye başladı ve 1984 Eylül'üne kadar 200 bin dolayında Türkiyeli'nin kesin dönüş yapamık Federal Almanya'yı terkedeceği anlaşıldı.

Eyaletler Emeklilik Sigortası Kurumu'nun (LVA) Bayreuth'taki merkezinde yapılan açıklamaya göre 1983 yılı sonuna kadar, kesin dönüş yapmak üzere, birikmiş emeklilik primlerini almak için **20 bin 800 Türkiyeli** dilekçe verdi. Bu sayının primleri beklemeksizin alma hakkının sonu olan 1984 Eylül'üne kadar 50 bini bulması, hatta aşması bekleniyor. Bu ise aileleriyle birlikte yaklaşık 200 bin Türkiyeli göçmen işçinin Federal Almanya'dan kesin dönüş yapması anlamına geliyor.

Geri Dönüşü Özendirme Önlemleri Yasası'nın çıkışından itibaren Türkiyeliler arasında geri dönüş eğilimlerini araştırmak amacıyla **Isoplan Enstitüsü** adlı araştırma kurulunca düzenlenen bir soruşturmanın sonuçları da, LVA yöneticisi **Werner Grandi**'nin tahmin ve beklentilerini doğruluyor. Aynı şekilde **Almanya'nın Sesi Radyosu** tarafından yapılan bir anket de aynı sonuçlara varıyor.

Isoplan Enstitüsü yönetmeni **Dr. Manfred Wert** tarafından kamuoyuna açıklanan araştırma sonuçlarına göre Federal Almanya'da **"aile reisi"** konumundaki Türkiyeli emekçilerin yarısından fazlası kesin dönüş kararında. Federal Almanya'da kalmaya kararlı olanların oranı ise yüzde 7,3'ü geçmiyor. Geri kalanlar ise henüz kararsız. Aynı araştırma, dönüş nedenini de çok açık bir biçimde ortaya koyuyor: **Federal Almanya'da Türkiyeliler için toplumsal iklimin bozulması ve çevredeki düşmanca eğilimlerin kabarması!..** Geri dönüş kararında olanlar bu konuda şaşırtıcı bir ortaklaşalık gösteriyorlar. Soruşturmayı yanıtlayan Türkiyelilerin yaklaşık yüzde 81'i **"yabancı düşmanlığı, kötü davranışlar ve çocukların eğitimlerinin tehlikeye düşmesi"**'ni esas dönüş nedeni olarak gösteriyorlar. Isoplan Enstitüsü'nün yargılarına göre işyerini kaybetme, dönüş etkeni olarak sadece yüzde 13'-lük bir orana ulaşıyor.

Nitekim Federal Almanya'da yaşayan Türkiyelilerle ilgili sayısal veriler de dönüş primi verme, yada emeklilik sigortasında birikmiş primleri beklemeksizin alma hakkı tanıma gibi **"özendirici"** önlemlerden çok önce, 1982 yılından itibaren, Federal Almanya'daki Türkiyeliler arasında dönüş eğiliminin artmış olduğuna işaret ediyorlar. Wiesbaden'deki Federal Istatistik Dairesi ve Nürnberg'deki Federal Çalışma Kurumu'nca yayınlanan sayısal veriler 1980 yılına kadar belirgin bir artış gösteren Türkiyelilerin sayısının ilk kez 1982 yılında azalmaya başladığını gösteriyorlar. Bilindiği gibi 1982 hem CDU/CSU gericiliğinin iktidara geldiği yıl, hem de Federal Almanya'da yabancı düşmanlığının artık **"saklanamaz"** hale geldiği yıl. 1982 yılı aynı zamanda Türkiyeliler arasındaki işsizliğin de **"patlama"** gösterdiği ve 1980 yılında **yüzde 6,2** olan işsizlik oranının katlanarak artıp **yüzde 17,4'e** ulaştığı yıl.

Bu konuda Federal Istatistik Dairesi ile Federal Çalışma Kurumu'nun sayısal verilerinden elde edilen şu tablo oldukça çarpıcı ve yeterince açık sonuçlara varılmasına yetiyor.

	1970	1972	1974	1976	1978	1980	1982
Tüm Türkiyeliler	469	712	1028	1079	1165	1462	1581
Çalışanlar	354	511	607	521	511	588	555
Türkiye'ye Gidenler	1	3	20	20	25	37	97
Işsizler	177	185	161	106	131	212	43
Yeni Gelenler	42	75	111	130	88	71	87
	+135	+110	+50	-25	+43	+142	-44

İki yüz yıl kadar önce, sanayi devrimini gerçekleştiren İngiltere'de, Manchester'de, buharla işleyen dokuma tezgahlarına çekiç ve balyozlarla saldırıp, **makinaları kıran** dokuma atelyesi işçileri, iki yüz yıl sonra Doğu Anadolu'nun kuş uçmaz, kervan geçmez bir dağ köyünde, bu sekiz Kürt delikanlıda ete kemiğe büründüler.

Sonları da aynı oldu zaten. Tekstil patronları, Manchester'de kırılan makinaları yenilediler. Tekstil patronlarının devleti, **makina kıranları** kahretti, ezdi, püskürttü.

Manchester uçsuz bucaksız bir tekstil merkezi oldu. Makina kıran atelye işçileri de bu dev sanayi üretiminin dişlileri arasında eridiler, **"sanayi proletaryası"**nın saflarına katıldılar... Tıpkı traktörü uçurumdan yuvarlayıp **"kıran"** Otlukbeli Kürtleri gibi...

O Kürtlerden bir delikanlı şimdi Istanbul'dadır. Arçelik fabrikasında buzdolabı bandında çalışmakta ve her ay, bir yol arkadaşından aldığı, gizli bir yayını, tezgahın altından gizlice cebine aktarıp gece perdeleri çekilmiş tek gözlü gecekondusunda okumaktadır...

Bir başkası, o dal gibi Kürt gelinlerinden biri, Istanbul'da Eczacıbaşı İlaç Fabrikası'nda, tertemiz, yumuşacık, uçuk mavi iş elbisesinin içinde, kâh keklik gibi sekerek, kâh söğüt dalı gibi bükülerek ilaç şişelerine kapak takıyor... Uzaklardan, baba ocağı Otlukbeli toprağından onda kalan sadece bir türküdür:

"Erzurum dağları
Kar ile boran..."

* * *

Federal Almanya'nın göbeğinde, Frankfurt yakınlarında, Rüsselsheim kasabasında bir Kürt işçi var. Erzincanlı. Kimbilir belki de Otlukbeli köyündendir. Niye olmasın, belki de **"traktör kıranlar"**ın soyundandır. Şimdi, Opel'de işçi. Akarbantların bitip tükenmek bilmeyen uğultusunda, bilmemkaç numaralı **"boya halle"**sinde çalışıyor. Korkulu. Yüreğinde bir sıkıntı, bir endişe var.

Bizim Kürt işçi yakınıyor:

– **Allahına kurban ağabey,** diyor, **bak ben on üçüncü yılımı devirdim de on dördüne girdim bu**

delikanlıları gibi içlerini bir öfke ve korku mu kaplamıştır, yoksa gevrek gevrek gülüşüp birbirlerini mi dürtmüşlerdir:

– **Heeeyt gözünü sevdiğimin makineleri...Işte şimdi daha çok vaktimiz olacak spor yapmak için, dansa gitmek için, eğlenmek için...ve Lenin okumak için ve uzay fiziğindeki son gelişmeleri anlatan dergileri okumak için... ve daha bilgili, daha usta, daha hünerli çiftçiler olarak kendimizi geliştirmek için...ve daha çok vaktimiz olacak okula gitmek, daha iyi, daha iyi yurttaşlar olarak yetişmek için...**

Acaba, Leningrad'da, otomobil fabrikasının boya atelyeleri için robotlar geldiğinde, fabrika parti komitesinin sorumlu işçileri, fabrikanın genç ve yaşlı tüm emekçileri neler düşünmüşlerdir?

Acaba, **"Şeytan diyor ki, al eline balyozu, gir bir gece boya atelyesine. Bas balyozu robotların beynine beynine..."**mi demişlerdir; yoksa robotların geldiği günü, fabrika içinde küçük bir bayram olarak mı kutlamışlardır? Örneğin yemekhanedeki büyük masanın üstüne sıçrayıveren fabrika parti komitesinin güngörmüş eski toprak, eski bolşevik sekreteri, kısık, kalın sesiyle şöyle mi konuşmuştur:

– **Yoldaşlar, bilim ve tekniğin gelişmesinin biz insanlara sunduğu yaşam kolaylıklarından birini daha elde ettik işte. Şimdi çalışmak, otomobil üretmek için** daha az zaman **ayıracağız ve şimdi yoldaşlar, kendimizi ve insanlığı daha iyi yaşatmak için daha çok vaktimiz var. Sanatta, sporda, bilimde, teknikte hünerli ellerimizi yaratıcı aklımızı kullanabilmek için** daha çok vakit **var yoldaşlar, kendimiz için ve bütün bir insanlık için...Bu robotları üreten eller dert görmesin yoldaşlar ve biz, bize tanınan** daha çok vakti **iyi kullanmasını becerelim...**

* * *

Biz bu yazıyı işte bu sorularla noktalamak istiyoruz. Ne dersiniz! Bu sorular üstünde düşünülmeye değmez mi? Ve bulacağımız yanıtlar, kime kızacağımızı, kimle döğüşeceğimizi göstermez mi?

Patronlar 35 saatlık haftaya karşı düzmece anketler yayınlatıyorlar

35 saatlik hafta 500 bin kadına yeni işyeri sağlayacak

● **Geçtiğimiz günlerde çeşitli "işsiz" örgütlenmeleri, sendikaların kadın ve gençlik komiteleri 35 saatlik çalışma haftası istemini destekleme kararı aldılar**

Alman Sendikalar Birliği (DGB)'nin 35 saatlik iş haftası istemi, 1984 başından beri başta umulmadık bir yaygınlık ve yandaşlık kazanmaya başladı. Haftalık iş saatlerinin ücretlerde düşme olmaksızın 40'dan 35'e inmesi, her gün daha geniş emekçi kesimleri tarafından benimsenirken, sermaye kesimi de, bu isteme karşı doğrudan ve dolaylı saldırılarını yoğunlaştırdı.

Sözde kamuoyu yoklamaları

Patronların, "35 saat"i protesto yürüyüşünden sonraki karşı eylemleri, tekellerin denetimindeki kitle haberleşme araçlarını, gazeteleri 35 saat istemine karşı kullanma çabalarında yoğunlaşıyor. "Burda" tekelinin popüler haftalık magazin dergisi **Bunte**'nin sözde kamuoyu yoklamasına göre, toplumun büyük çoğunluğu 35 saate karşı çıkıyor. Federal Almanya'nın çeşitli eyaletlerindeki bölgesel gazetelerin CDU/CSU eğilimlileri de aynı türden düzmece kamuoyu yoklamaları yayınlamakta gecikmediler. Bu düzmece anketlerin tahrif edilmiş sonuçlarına göre, toplumun yüzde 65-70 kadarı 35 saat çalışmaya karşı. Bu çabalara, yerel ilan gazeteleri de katıldı. Kapılara bedelsiz olarak bırakılan ve sermaye kesiminin ilanlarıyla yaşayan bu gazeteler de, boylarına bakmadan, kendi okurları arasında anketler düzenliyor ve aslında hiçbir şekilde gerçekleştirilmemiş olan hayali anketlerin sonuçlarını yayınlıyorlar. Bunlara göre de toplumun çoğunluğu 35 saati istemiyor.

Bu türden yayınlar, gerçek ve güçlü bir toplumsal tabana sahip olan 35 saat isteminin yaygınlaşması karşısında, sermaye çevrelerinin kapıldıkları korkuyu ortaya koyuyor. Patronların 35 saat için greve gidilecek olursa lokavt ilan edecekleri tehdidinden sonra, savaşım daha da kızıştı. "Nisbi artı değer"in aşınması anlamına gelen böyle bir 35 saatlik iş haftası istemi karşısında, sermaye kesiminin kapitalizm adına "ilkesel" bir direnme göstereceği ve bu konuya ücret artışı istemlerinden daha fazla önem verdiği anlaşılıyor.

Işsizler ve kadınlardan sonra: gençler

Geçtiğimiz günlerde, 35 saatlik iş haftası istemine Federal Almanya'daki çeşitli "işsiz" örgütlenmelerinin katılmalarından sonra, kadın hareketi de 35 saati en geniş şekilde destekleme kararı aldı. Hessen, Rheinland-Pfalz ve Saarland IG-Metall bölge kadın komitelerinin Frankfurt'ta yaptıkları toplantıda, 1984 uluslararası kadınlar gününün ana sendikal istem ve belgisinin 35 saatlik iş haftası ve silahsızlanma olması kararlaştırıldı. Bu konferansta, 35 saatlik iş haftasının genelleşmesi halinde kadınlar için 500 bin yeni işyerinin açılacağı bildirildi.

Kamu çalışanları, Taşınma ve Ulaştırma Sendikası (ÖTV)'nun -15. Almanya Gençlik Konferansı'nın kapanış kararında da, 35 saatlik iş haftası isteminin iş süresini kısaltma ve yeni işyerleri sağlama yönünde en etkili önlem olduğu saptanarak, bu uğurda aktif savaşım kararı alındı.

Bir firmada 35 saatlık iş haftası uygulamasına başlanıyor

Federal Almanya'nın Kleve kentindeki Wolf Metallbau adlı firmanın işçileri 1 Ağustos tarihinden itibaren günde 7, haftada 35 saat çalışacaklar. Böylece Federal Almanya tarihinde ilk olarak bir firmada ücret kaybına uğramadan 35 saatlik çalışma haftası uygulaması işyeri ölçüsünde yapılmış bir sözleşmeye girmiş oldu. IG-Chemie Sendikası'nın işverenle sürdürdüğü görüşmeler sonucunda imzalanan sözleşmeye göre, haftalık çalışma saatinin indirilmesinden doğacak olan ücret kaybını kapatmak için Wolf Metallbau firması işçilerinin saat ücretlerine yüzde 14,3 oranında zam yapılıyor. IG-Chemie Bölge Başkanı Gläsner'in verdiği bilgiye göre, 40 işçinin çalıştığı bu işyerinde 35 saat uygulamasına geçilmesiyle, yüzde 12,5 oranında daha fazla, yani- 40 kişide- 5 yeni işyeri açılmış oluyor.

Mercedes de yabancı işçileri geri dönüşe "özendirme"ye başladı

Mannheim kentinin en büyük işletmesi Daimler-Benz (Mercedes) firmasında Şubat ayı başlarında Türkiyeli ve Portekizli işçiler "para"yla geriye dönüşe "teşvik eden" duyurular asıldı, bu işçilerin evlerine kendi dillerinde yine aynı yönde mektuplar gönderildi. Patronun ve işyeri işçi temsilciliğinin imzası olan duyuru ve mektuplarda önce 1 Aralık 1983'den beri Federal Almanya'da yürürlükte olan **"Primli Dönüş Yasası"**ndan bahsediliyor ondan sonra da Mercedes firmasından dönmek isteyen işçilere, işyeri emeklilik kasasında birikmiş olan primlerin "dönüş primi" olarak ödeneceği söyleniyor. Personel bürosuna giden işçilere ise 8-10 bin Marklık bir para teklif edilip, hemen imzalamaları için önlerine birtakım sözleşmalar sürülüyor. Koşul, işçi işten çıkmaya razı olacak ve en geç Eylül ayında Federal Almanya'yı terkedecek.

Mercedes firmasında patron ve işyeri işçi temsilciliği arasında imzalanmış bir sözleşme gereği, işyerinde en az 10 yıl çalışmış ve 35 yaşını doldurmuş bir işçi emekli olduğunda, normal emekli aylığına ek olarak bir de firmanın emekli aylığına hak kazanıyor. 10 yıl çalıştıktan sonra işinden çıkan veya çıkarılan bir işçinin bu ek emeklilik hakkı sabit kalıyor ve kendisine bir garanti belgesi veriliyor. Emekli yaşına geldiğinde de kendisine firmadan bu ek aylık bağlanıyor.

Işte Mercedes patronlarının tüm ülke düzeyindeki işyerlerindeki -Batı Berlin Mercedes firmasında da bu tip bir uygulamaya ilişkin haber gazetemizde yer almıştı- bu son uygulaması, işçilere "dönüş primi" adı altında kazanılmış bir hakkı "yutturma", yabancı işçilerden "ucuz" bir biçimde kurtularak işyerlerini yoketme girişiminden başka bir şey değildir. Patron bunu yaparken herçekte **yalnız işyerini kaybetmiş olan işçiler** için geçerli olan "Primli Dönüş Yasası"ndan söz ederek de kafa bulandırmaya çalışıyor.

Batı Berlin'de IG Metall'in

"35 saat" isteminin işçi sınıfının gittikçe daha büyük bir kesimini aktif mücadeleye çekmesinden korkuya kapılan metal patronları, 35 saate karşı düzmece anketler, "yürüyüşler" düzenlemekle kalmıyorlar, caddelere, tren istasyonlarına korkulan kadar büyük büyük afişler de astırıyorlar. (Sağda)

Batı Berlin'de IG-Metall'in 35 saatlık hafta konferansı

IG-Metall Sendikası Batı Berlin'de 28 Şubat günü 35 saatlik çalışma haftasıyla ilgili olarak bir konferans düzenledi. Çoğunluğu metal işkolundan olmak üzere 900'ü aşkın sendikacının katıldığı toplantıda IG-Metall İkinci Başkanı Steinkühler ve Berlin-DGB Başkanı Pagels birer konuşma yaptılar. Steinkühler, alkışlarla ara ara kesilen konuşmasında, sendikaların 35 saat istemine karşı işveren örgütleri ve hükümetin kurdukları bir cepheyle karşı karşıya olduklarını, bunun da savaşın toplumsal-siyasal önemini gösterdiğini söyledi ve "çalışma saatinin kısaltılmaması durumunda işsiz sayısı 1990'da 6 milyona çıkacaktır" dedi. Steinkühler konuşmasında ayrıca haftalık çalışma saatinin kısaltılması için verilen savaşımın, sosyal fonlardan yapılan kesintilerle askersel harcamaların arttırılmasına karşı verilen savaşımla bütünleştirilmesi gerektiğini vurguladı. Patronların "35 saat uygulaması bize pahalıya malolur" şeklindeki gerekçelerine değinen Steinkühler bu konuda şunları söyledi: "IG-Metall'in yaptığı hesaplamalara göre Federal Almanya'da metal işkolunda 1984 yılında yüzde 3,4 oranında üretim artışı olacak. Bu tutar, 35 saat uygulaması için gerekli olan masrafın yarısını karşılayacaktır. Diğer yarısını da işsizliğe neden olanlar üstlensinler." Steinkühler, metal patronlarının artan üretim sayesinde son on yıl içinde 10 milyar Mark ek kâr yaptıklarını sözlerine ekledi. Sendikacıları yabancı işçilerle dayanışmaya çağırdı

...Primi Dönüş Yasası'ndan söz ederek de kafa bulandırmaya çalşıyor.

800 Türkiyeli işçinin çalıştığı Mercedes fabrikasındaki işçiler bu uygulamanın derhal durdurulmasını istiyor, Alman işçi arkadaşlarının daha şimdiden "Size bu kadar para veriyorlar, neden gitmiyorsunuz" biçimindeki sorularıyla karşılaştıklarını belirtiyorlar. Bir önceki toplu sözleşme görüşmelerinde ve önümüzdeki 35 saat savaşımında Baden-Württemberg Eyaleti'nin en etkin işyeri durumundaki Mercedes firmasındaki bu yeni uygulama hakkında Türkiyeli işçiler şöyle diyorlar: "Işverenin asıl amacı yerli işçilerle yabancı işçilerin arasını açmaktır. Önümüzde 35 saat için çetin bir savaşım dönemi var. Işveren şimdiden işçileri bölme girişimlerine başlamıştır. Sendikanın ve Alman arkadaşlarımızın dayanışmasına ihtiyacımız var."

SENDİKACI GÖZÜYLE

Kavga var olma ya da olmama kavgası

Yılmaz KARAHASAN

Sendikalar, başta IG-Metall, Federal Almanya tarihinin en güç ve en sert toplu sözleşme savaşımını veriyorlar. Bugünkü savaşım sadece ekonomik bir savaşım değil aynı zamanda toplumsal-politik bir savaşım.

Devlet, gerici siyasal yönetim sürekli artan ve bir skandal anlamına gelen yığınsal işsizliğe karşı hiçbir girişimde bulunmuyor. Tersine, patronlarla tam bir **"cephe birliği"** içersinde yığınsal işsizliği de ek bir baskı aracı olarak kullanarak sosyal hakları, zaten yetersiz olan emekçilerin yönetime katılma haklarını budama, emekçiler yararına geçerli koruyucu yasal kuralları kaldırma, toplu sözleşme özerkliğini yoketme uğraşları veriyor. Kısaca: Kapitalist sınıf ve siyasal temsilcileri işçi ve sendikal hareketin yoğun savaşımlar sonucu elde ettikleri ekonomik ve demokratik kazanımlara karşı amansız bir saldırıya geçmiş, işçi hareketine **"savaş"** ilan etmiş bulunuyorlar.

Sürekli ve yığınsal işsizlik ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda hepimizi tehdit ediyor. Yoğun ve sert kavga başladı. Sendikalar bu kavgada başarılı olacaklardır, olmak zorundadırlar. Çünkü **"tam ücret denkleştirimi koşulu ile 35 saatlik hafta"**nın gerçekleştirilmesi savaşımı gerçekte sendikalar için **"varolma ya da yok olma"** savaşımıdır...

Hatırlayalım: Tam yüz yıl önce, 1873 krizinin peşinden, 1878'de **"Sosyalistler Yasası"** çıkarılarak oniki yıl süreyle işçi ve sendikal hareket üzerinde ağır bir dikta, bir istibdat rejimi kuruldu. 1929 krizinin peşinden de yin 12 yıl süren faşist dikta geldi...

IG-Metall 2. Başkanı Franz Steinkühler haklı söylediklerinde. Diyor ki: **"Yaşadığımız çağ içersinde ekonomi ve toplum bu ülkede iki kez felakete sürüklendi. Neden, ne işçi hareketinin 8 saatlik işgünü, ne de 40 saatlik çalışma haftası savaşımı idi. Baba ve dedelerimizi Birinci Dünya Savaşı'nın ateşlerinde kül eden krallık Almanya'sı'nın emperyalizmi; ve bizleri İkinci Dünya Savaşı'nın alevlerine iten faşist diktanın terör rejimi oldu."**

Yığınsal işsizliğe karşı savaşım aynı zamanda üçüncü bir toplumsal ve siyasal felakete karşı bir savaşımdır. Bu nedenle tam ücret denkleşimi koşulu ile 35 saatlik çalışma haftası en doğru adımdır:

-Yığınsal işsizliğe karşı savaşımda,
-İşyerlerinin güvencesinin sağlanması ve yeni işyerleri yaratılmasında,
-Baskı ve yıpranmanın azaltılmasında,
-Sosyal, kültürel ve siyasal yaşama daha fazla katılabilme olanağını gerçekleştirmede,
-Yabancı düşmanlığına karşı etkin mücadelede
-Toplumdaki sınıflararası güç dengesini işçi sınıfı lehine değiştirmede,
-Ve çalışma dünyasının insancıllaştırılması, ekonominin demokratikleştirilmesinde.

Şunu kesinlikle bilmeliyiz ki, işsizlik, çalışma süresinin en adaletsiz, en pahalı ve en kahpece kısaltılma biçimidir. Bu nedenle diyoruz ki: **"birçok kişi için işsizlik yerine, herkes için daha fazla serbest zaman!.."**

Hattingen'de 104'ü Türkiyeli 800 işçi çalışma hakkı için direniyor

Mönninghoff fabrikasına işçiler el koydu

"Işçinin çalışma hakkını elinden alan bu düzenin içine tüküreyim!"

"Biz koyun değiliz, bizi sessizce mezbahaya götürüp kesemezler. Burada bize oyun oynanıyor. Ama bu oyunu bozacağız."

"Babam işsiz kalırsa ne yapacağız? Karnımızı nasıl doyuracağız?"

Bugünlerde Federal Almanya'nın Ruhr havzasında Hattingen'de, evde sokakta bu sözler söyleniyor; bu sorular soruluyor. Hattingen'de Mönninghoff döküm fabrikasında çalışan 104'ü Türkiyeli 791 işçi, işyerinin kapatılmaması, işsiz kalmamak, aç kalmamak için canlarını dişlerine takmış, tek vücut olmuş savaşıyorlar.

Geçen yıl Mayıs ayında Bochum'daki tesislerini kapatan **Mönninghoff Döküm Fabrikalarının** Hattingen'deki tesisleri de patron tarafından sipariş yokluğu ve iflas nedeniyle kapatılmak istenince ve 800'e yakın işçi hiçbir tazminat ödenmeksizin işten çıkarılmaya kalkışılınca, işçiler işletmeyi işgal ettiler ve kendileri çalıştırmaya başladılar. Iki ay önce başlayan olaylar sırasında, işçilerin kararlılığı ve kamuoyunun konu etrafındaki hassasiyeti yüzünden, Eyalet hükümeti işe karışmak zorunda kalmış, iki bankadan işyerinin kurtarılması için 28 milyon Marklık kredi sözü alınmış, ama bu kredinin ancak 18 milyon Marklık bölümü gerçekleşebilmiş, bunun üzerine de firma yönetimi işçilere fabrikayı kapatmaktan başka çareleri olmadığını açıklamıştı.

"Sipariş yok" gerekçesiyle kapatılmak istenen fabrikada, işgalden sonra günde üç vardiya çalışıldığı, aylarca yetecek kadar da siparişin olduğu bildiriliyor

Işte bunun üzerine, fabrikanın Türkiyeli-Alman tüm işçileri kenetlendiler, direniş kararı aldılar. Fabrikayı işgal ederek üretimi sürdürmeye başladılar. 31 Ocak'tan beri fabrika, asıl sahipleri olan işçilerin elinde. Fabrikanın kapısında **"Bu işyeri işgal edilmiştir"** yazılı.

Mönninghoff'un 800 işçisi, insanın en tartışılmaz hakkı olan çalışmak ve aç kalmamak haklarını savunuyorlar. Hem de, eşi az görülmüş bir kararlılıkla; ve yabancı düşmanlığına karşı, işçi sınıfının, Türkiyelisiyle, Almanıyla tek bir vücut olmasının en güzel örneklerini vererek...

Işgalden sonra fabrika, günde üç vardiya çalıştırılmaya başlandı. Siparişsizlikten kapılarını kapama zorunda olduğunu ileri süren işletmenin elinde, işçilerin deyimiyle, yeni bağlantı yapılmasa bile daha aylarca yetecek sipariş var.

Fabrikayı işgal ve üretimi sürdürme eylemine, işçilerin eşleri, çocukları ve çevre halkı da en büyük dayanışma içinde katıldılar. Işçiler, eşleri ve çocukları, kredi vaadi verip sonra **"güvence olmadığı"** gerekçesiyle krediyi vermeyen iki bankayı, WestLB ve BFG bankalarını sembolik anlamda yarımşar saat işgal ederek, insanların yaşamsal çıkarları önüne bankaların çıkarlarını koyan düzeni ve bu bankaların yetkililerini protesto ettiler. Tüm savaşım boyunca, tüm eylemlerde Türkiyeli işçiler ön saflardaydı. Işçi sınıfı dayanışması yanında, işsizliğin ilk hedef olarak ve en ağır biçimde kendilerini vuracağının bilincindeydiler.

Konuşmalar, görüşmeler, Eyalet hükümetinin işe karışmasıyla yapılan büyük toplantı...Şimdilik varılan çözüm bir uzlaşmadan, bir yarı çözümden ibaret. 800 işçiden 300'ü 30 Haziran'a kadar çalışacaklar. Ancak bu 300 işçiden 180'i Hattingen tesislerinde kalabilecek. 120'si Bochum tesislerine nakledilecekler. Şimdi bu karar tartışılıyor. Işçi Temsilciliği ve işçiler 800 işçinin tümüne çalışma güvencesi sağlanması için savaşımı sürdürüyorlar. Işletmenin Eyalet yönetimi tarafından satın alınıp kamulaştırılması da istemlerden biri.

"Hattingen yaşamalıdır!" belgisi Hattingen-Mönninghoff tesislerinde artık başka biçimlerde sürecek olan direnişin temel belgisi olarak kalıyor.

Bedelli askerlik eylemleri Batı Avrupa'yı sardı. Gelsenkirchen ve Frankfurt'taki toplantılara 1400 genç katıldı

Askerlik çağındaki gençlere güçlü bir destek: DGB

Federal Almanya'da irili ufaklı yüzlerce bedelli askerlik komitesi etkinliklerini eşgüdüme kavuşturup kampanyayı doruk noktasına ulaştırırlarken, bedel miktarının indirilmesine yönelik eylemler Batı Avrupa'da Türkiyeli emekçi gençlerin bulunduğu öteki ülkelere de yansıdı. Bunun dışında Federal Almanya'da yapılan bedelli askerlik toplantılarına katılan milletvekilleri, konuyu Parlamento gündemine getireceklerini, sendikacılar ise DGB'nin, gençleri bu istemlerinde sonuna kadar destekleyeceğini açıkladılar.

Özellikle Frankfurt ve Gelsenkirchen kentlerinde düzenlenen toplantılar, beklenilenin ve alışılmışın çok ötesinde katılımlara sahne oldu. Her iki kentte toplam 1400 genç bir araya geldi ve bedelin 5 bin Mark'a indirilmesi yönündeki istemlerinde ısrarlı olduklarını vurguladılar.

Bu arada gerici boyalı basının da konuya sahip çıkmaya ve belirgin bir saptırma çabası sürdürmeye başladığı gözleniyor. Nitekim Tercüman gazetesi, geçtiğimiz günlerde birinci sayfasında sekiz sütunluk bir haberle "Gençler Bedelli Askerlik konusuna cevap bekliyor" **dedi ve soruna sahip çıkan bir gazete havasına büründü.**

Ancak Tercüman'ın kimin değirmenine su taşıdığı hemen ertesi günü anlaşıldı. 1 Şubat günü yayınlanan Tercüman'da Turgut Özal'ın ağzından gençlerin ağzına bir parmak bal çalınıyor ve Özal'ın "Bedelin düşürülmesini inceliyoruz" **dediği ileri sürülüyordu. Böylece yurtdışındaki onbinlerce gencin bedelle ilgili etkinliklerini, bedelde** "göstermelik bir indirim" **yaparak geçiştirme hesabı ortaya çıktı.**

FRANKFURT'TA 700 GENÇ
Tek slogan var: Bedel 5 bin Mark olmalıdır!

METE ATSU
DGB'nin destek mesajını getirdi

Gelsenkirchen'de

25 Şubat günü Oferweg Strasse'deki Metallberufsschule'de yapılan toplantıya Ruhr bölgesindeki 20 kentten 700 genç

lamasından işçi olmayan gençlerin de yararlandırılmasıydı. Gençlerin Federal Almanya'ya yönelik istekleri de şunlardı: Askerlik süresinin **"paralı izin"** sayılması ve 2 aylık ya da 18 aylık askerlik süresi boyunca gençlerin oturma ve çalışma izinlerinin ve işyerlerinin güvence altına alınması.

Toplantıya DGB merkezi adına katılan yabancı işçiler sorumlusu **Mete Atsu** bedelli askerlik konusunda gençlerin öne sürdükleri bütün isteklerin DGB tarafından desteklendiğini ve bedelli askerlik konusunda kurulmuş olan girişimlerle DGB'nin ilişkilerini daha da geliştirmek istediğini belirtti. Ayrıca toplantıya bir mesaj gönderen SPD Essen milletvekili **Otto Resch** ile SPD Düsseldorf milletvekili **Michael Müller**, gençlerin isteklerini Federal Parlamento'ya yansıtacaklarını bildirdiler.

Frankfurt'ta

Frankfurt ve çevresinde yaşayan askerlik çağındaki gençler DGB-Jugend ile birlikte 25 Şubat günü **"20 bin Mark çok, iş güvencemiz yok!"** belgisi altında bir müzikli açık hava toplantısı ve bir de kültür şenliği düzenlediler.

Sabah, Frankfurt'un Bornheim semtinde bir enformasyon standı açıldı. Bildiri dağıtıldı, bedelli askerlik konusunda aydınlatıcı konuşmalar yapıldı. Müzikli açık hava toplantısında da çeşitli gruplar programlarını sundular. Daha sonra DGB salonunda yapılan toplantıya 700 kişi katıldı. Gençler ve aileleri söz alarak 20 bin Mark'lık bedelin 5 bin Mark'a indirilmesini ve bunun için de ortak mücadelenin gerektiğini belirttiler. Toplantının ana konuşmasını yapan bir genç, bedelin banka faizi ve çeşitli masraflarla birlikte 2 milyon 400 bin lirayı aştığını, gençlerin yurda kesin dönüş yapmakla bedeli ödemek arasında seçim yapmak durumunda kaldıklarını, birçok gencin bu yüzden Alman vatandaşlığına geçmeyi düşündüğünü ve hatta bazılarının bedeli ödeyebilmek için hırsızlık, esrar satma vb. gibi yollara başvurduğunu söyledi.

Toplantıda ayrıca bedelin düşürülmesi için gençlerin istemlerini dile getiren ve Özal ve Kohl'e yönelik bir açık mektup, salonda bulunanların oybirliği ile kabul edildi. Özal'a gönderilen mektupta şöyle deniyor:

Askerlik bedeli yurt dışında yaşayan gençlerin ekonomik durumları gözönüne alınarak yeniden saptanmalıdır. Bedel miktarı en fazla 5 bin Mark olmalıdır. Bir ailede askere gidecek çocuk sayısı göz-

Bedel eylemlerinde eşgüdüme doğru

Stuttgart ve çevresindeki

İRTİBAT ADRESLERİ

Okurlarımızdan gelen istekler üzerine askerlik çağındaki gençlerin kurdukları komite ve girişimlerden adresleri bize ulaşmış olanları yazıyoruz:

RUHR BÖLGESİ
Askerlik Çağındaki Gençler
Ruhr Bölgesi Girişimi
Koordinasyon Bürosu
Wanheimerstr. 137
41 Duisburg 1

DARMSTADT
Bedelli Askerlik Komitesi
Jugendtreff
Michaelisstr. 18/C
6100 Darmstadt

STUTTGART
Stuttgart ve Çevresi Askerlik
Çağındaki Gençler
Koordinasyonu
Jugendhaus Nord
Mittnachtstr. 20
7000 Stuttgart 1

MÜNIH
Askerlik Çağındaki Gençler
Komitesi
DGB Haus
Schwanthalerstr. 64
8000 München 2

DEN HAAG
Askerlik Çağındaki
Gençler Komitesi
Koningstraat 122/A
2515 JV Den Haag

●

DUYURU

Heilbronn Askerlik Çağındaki Gençler Komitesi 11 Mart Pazar günü saat 14'de **Lammgasse, 7100 Heilbronn adresindeki Goldenes Lamm Salonu**'nda bir toplantı düzenleyecek. Komite, tüm Heilbronn'lu gençleri bedelli askerlik sorununu

Metallberufsschule'de yapılan toplantıya Ruhr bölgesindeki 20 kentten 700 genç katıldı. Şubat ayında Gelsenkirchen'deki maden kazasında ölen 4'ü Türkiyeli biri Alman 5 maden işçisi için yapılan saygı duruşuyla başlayan toplantının kültür bölümüne ünlü şarkıcılar **Cesi Cemal** ve **Azer Bülbül**'de katıldılar.

Askerlik Çağındaki Gençler Ruhr Girişimi adına toplantıda yapılan konuşmada Federal Almanya'daki Türkiyeli gençlerin yüzde 18'inin işsiz ve yüzde 60'ının da bir mesleğe sahip olmadıkları belirtilerek 20 bin marklık askerlik bedelinin ödenemeyecek bir miktar olduğu vurgulandı ve gençlerin istekleri sıralandı. Bu istekler, askerlik bedelinin 5 bin Mark'a indirilmesi, işsiz olan ve meslek eğitimi yapmakta olan gençlere ayrıca ek kolaylıklar sağlanması, bedelli askerlik uygu-

Stuttgart ve Çevresindeki 20 bedel komitesi birleşti

Stuttgart ve Çevresi Askerlik Çağındaki Gençler Komiteleri 19 Şubat günü Jugendhaus Nord'da toplanarak çalışmalarını gözden geçirdiler, yeni kararlar aldılar. DGB'nin de desteklediği toplantıya 14 komite temsilcisi ve konuklarla birlikte 70 kişi katıldı. DGB Eyalet Merkezi adına bir konuşma yapan **Ismail Kahraman**, DGB'nin, Türkiyeli gençleri askerlik bedelinin düşürülmesi için giriştikleri mücadelede sonuna kadar destekleyeceğini belirtti.

20'ye yakın komiteyi birleştiren koordinasyon, önerilerin tartışılmasından sonra önümüzdeki dönemde şu eylemlerin yapılmasını karar altına aldı: Imza kampanyası başlatılması; yeni bir broşür çıkarılması; TBMM ve konsoloslukiara protesto mektupları gönderilmesi; 19 Mayıs'ta bir gece yapılması. Tüm bunların yanında tek tek komitelerin kendi bölgelerinde toplantılar düzenlemesi, futbol turnuvaları, tiyatro grupları kurulması da yeni kararlar arasında.

Stuttgart ve Çevresi Askerlik Çağındaki Gençler Koordinasyonu çatısı altında şu komiteler bulunuyor: **Jugendhaus Nord, Halschlag, Zuffenhausen, Esslingen, Wendlingen, Möglingen, Göppingen, Ulm, Heilbronn, Ostfildern, Schwäbisch-Gmünd, Schwäbisch-Hall, Robert Meyer Schule, Weilindorf, Kornwestheim, Böblingen ve Stuttgart Gençler Birliği** bedelli askerlik komiteleri.

Koordinasyon, bölgedeki tüm komiteleri çatısı altında birleşmeye çağırıyor. Gelecek toplantı **18 Mart günü saat 14'de, Jugendhaus Nord**'da.

Bochum'lu gençler öneriyor: Bedel 5 bin olsun

Bochum'da bedel konulu ilk toplantı

Askerlik çağındaki gençlerin Bochum'da 18 Şubat günü yaptıkları ilk bedelli askerlik toplantısına 70 kişi katıldı. "Askerlik Bedeli Çok-Iş Güvencesi Yok" belgisi altında yapılan toplantıda söz alan gençlerden biri, "Gönderdiğimiz milyarlar tutarındaki döviz ne oluyor? Türkiye'de işsizlik azalacağı yerde sürekli artıyor. Lüks eşya ithali serbest bırakılmış. Herkes istediği kadar döviz alıp yurt dışına çıkabilecekmiş. Kimlerin döviz alıp yurt dışına çıkacağı bellidir. Biz dövizleri gönderelim, onlar alışveriş için Almanya'ya gelip harcasınlar...Biz gençler eğer bedelli askerliğe karşı güçlerimizi birleştirmezsek, 10 binken 20 bin Mark'a çıkan bedel, yarın 30 bine çıkar" dedi. Toplantıda ayrıca IG-Metall'den ve CDU'nun gençlik örgütü Junge Union'dan da birer temsilci konuşma yaptılar. Junge Union temsilcisi, Türkiyeli gençlerin bu sorunu konusunda Alman basınının hiçbir bilgi vermediğini, Bochum'lu gençlerin kendisine gönderdiği açıklamayı okuduğunda hayretler içinde kaldığını söyleyerek "Askere para verildiğini duymuştum da, askerden para alındığını ilk kez duyuyorum" dedi ve gençleri bu istemlerinde desteklediğini belirtti.

Darmstadt ve Rüsselsheim'da da komiteler kuruldu

Darmstadt'lı gençler, askerlik bedelinin 20 binden 5 bin Marka düşürülmesi için çalışmalar yapmak üzere bir **Bedelli Askerlik Komitesi"** kurdular. Komite, çıkardığı ilk bildirisinde şöyle diyor: **"Biz gençler 20 bin Marklık askerlik bedelinin 5 bin Marka düşürülmesini istiyoruz. Genç kardeşlerimiz bugüne kadar milyonlarca Mark ödediler. Bu paralar ne oldu? Türkiye'de geleceğimize yönelik ne gibi yatırımlar yapıldı? Biz gençler askerlik görevinden kaçmıyoruz. Hepimiz ülkenin bağımsızlığını savunmak için canımızı vermeye hazırız. Fakat bu paraların geleceğimize hiçbir güvence vermeyen alanlara yatırılmasına ve silah patronlarına verilmesine karşı çıkıyoruz."**

Rüsselsheim bölgesinde de gençler biraraya gelerek "Askerlik Çağındaki Gençler Komitesi"ni kurdular. Komite, Federal Almanya'daki tüm diğer "bedelli askerlik" komiteleriyle birlikte 20 bin Marklık askerlik bedelinin düşürülmesi için çalışmalar yapmayı amaçlıyor.

miktarı en fazla 5 bin Mark olmalıdır. Bir ailede askere gidecek çocuk sayısı gözönünde bulundurulmalıdır. Normal süreli askerlik yapanların Federal Almanya'daki tüm hakları garanti altına alınmalı ve buraya geri dönüş imkanları sağlanmalıdır."

gençleri bedelli askerlik sorununu konuşmak, tartışmak ve çözüm yolları bulmak için toplantıya katılmaya çağırıyor.

"Bu bedel 58 ayda ancak biriktirilebilir..."

Kassel'de gençler bedel sorununu tartıştılar

Federal Almanya'nın Kassel kentindeki bedelli askerlik girişiminin düzenlediği toplantıya katılan 40'ın üzerindeki genç bedelli askerlik sorununu tartıştılar. Tartışma sırasında 13 genç söz alarak konuştu. Bir genç kendisinden örnek vererek, çalıştığı halde kendisinin 20 bin Mark'lık bedeli ancak 10 yılda biriktirebildiğini söyleyerek, 16 aylık bir askerlik süresi için 10 yıllık emek verilemeyeceğini, bu yüzden de 20 bin Mark'ın mutlaka düşürülmesi gerektiğini söyledi. Tartışma sırasında söz alan bir baba da, 20 bin Mark'lık bedelin anne ve babaları da zor durumda bıraktığını, oğlunun çalışmadığını, kendisinin de bu parayı ancak 58 ayda biriktirebileceğini söyleyerek, "Bugün gençlerimizin vatan hizmetini 20 bine satanlar bundan 15 yıl önce de bizleri kuruşlara sattılar" dedi.

Hollanda'daki gençler de harekete geçti

Federal Almanya'daki Türkiyeli gençlerin askerlik bedelinin düşürülmesini sağlamak amacıyla başlattıkları harekete Hollanda'daki Türkiyeli gençler de katılmaya başlıyor. Geçtiğimiz günlerde Hollanda'nın başkenti Den Haag'da kurulan **"Askerlik Çağındaki Gençler Komitesi"** bir bildiri yayınlayarak Türkiyeli gençleri 24 bin Gulden'lik askerlik bedeline karşı harekete geçmeye ve komitelerde birleşmeye çağırdı. Komitenin yayınladığı bildiride özetle şöyle deniyordu:

"Bizim dövizlerimizle silah alınıyor, bizim dövizlerimiz bizim kanımızı emmek isteyenlere sermaye diye veriliyor. Ama yağma yok! Şimdiye dek bunu başarabildilerse birlik olmadığımızdan, sesimizi daha da yükseltemediğimizdendir. Biz ilerici gençler birleşebilir ve bu doğruları tüm gençlere ulaştırabilirsek, kazanan biz olacağız."

Devrimciliği ve sanatçılığı hiç bir yalınkatlığa düşmeksizin aynı potada eriten bir edebiyat ustasıydı

Mihail Aleksandroviç Şolohov öldü

Murat AKAL

Dünyaca ünlü büyük Sovyet yazarı Mihail Aleksandroviç Şolohov uzun süren ağır bir hastalık sonucu 21 Şubat 1984 günü 78 yaşında yaşama gözlerini yumdu.

Çağımızda çok az yazar Şolohov kadar okunmuş, tartışılmış, ödüllendirilmiştir. **Stalin Ödülü, Lenin Edebiyat Ödülü, Lenin Nişanı** ve **Nobel Edebiyat Ödülü.** Yarım asırlık dev bir çalışmanın ürünleri, Şolohov'un sanatının evrenselliğinin simgeleri... Mihail Aleksandroviç, kendi deyimiyle **"önce komünist, sonra yazar"** olmuş, kalemini sosyalizmin emrine vermiş, yazarlığı kadar politik kişiliğiyle de tanınmıştır. Bu nedenle de gericiler O'nu sürekli **"partinin emriyle yazı yazmakla"** suçlamaya ve karalamaya çalışmışlardır. Şolohov'un bu suçlamalara yanıtı şu oluyordu: **"Biz yüreğimizin gösterdiği yolda yazı yazarız ve yüreğimiz de partinindir, halkımızındır. Sanatımızla partiye ve halkımıza hizmet ederiz."**

Sovyetler'de Şolohov, sosyalist toplumun örnek yazarı olarak görülür. Gerçekten de eserleri, halkla birlikte yaşamaktan kaynaklanan, halkla işbirliği içinde kotarılan, bu izlenimi bırakan eserlerdir. Kitapları, basıldıktan sonra kolhozlarda, fabrikalarda tartışılmış, bazan **"düzeltilmiş"**, her biri toplumsal bir olay olmuştur. **"Uyandırılmış Toprak"** romanı, uzun süre, tarım sorunları karşısında başvuru kitabı olarak kullanılmıştır.

Şolohov'un sanat anlayışının temelinde **"yaşamın gerçekçi anlatımı, devrime ve partiye yığınları bağlama çabası"** yatar. Anlatımı gerçekçi, savaşkan ve güncellik doludur. Tıpkı ustası Maksim Gorki gibi yakıcı güncelliği olan sorunları işler. Yaşanmış, öznel deneyiminin olanaklarıyla bunları eserlerine yansıtır. Eserlerinin ortak yönü, çıplaklığıyla sarsıcı, yer yer dehşet verici düzeye yaklaşan bir gerçekçi anlatımdır. **"Gerçeğin, tüm çeşitlilik ve değişikliğini sergileyen bir tablo"**, ulaşmak istediği anlatım düzeyidir.

Şolohov'un sanat anlayışının temelinde "yaşamın gerçekçi anlatımı, yığınları devrime ve partiye bağlama çabası" yatar. Tıpkı ustası Maksim Gorki gibi yakıcı güncelliği olan sorunları işler. Kitapları Sovyetler Birliği'nde 80 dilde 800 kez ve 60 milyon nüsha basıldı

---

aracılığıyla, köylülüğün devrimle ilişkileri, devrimin girdabında kaybolan insanlar, savaşın insafsızlığı, devrimin geçirdiği zor evreler ayrıntılarla, akıcı bir anlatımla gözler önüne serilir.

"Uyandırılmış Toprak" romanı ve daha sonra yazdığı tüm eserler, daha didaktik, hatta bir anlamda daha militan roman ve öykülerdir. Özellikle, Sovyetler Birliği'nde çok revaçta bir tür olan Nazizme karşı anayurt savaşını konu alan romanlar, Şolohov'un en militan eserlerini verdiği daldır. **"Bir Adamın Alınyazısı"** ve **"Yurtları İçin Döğüştüler"**'i bunlara örnek olarak verebiliriz.

Şolohov'un eserlerinde kullandığı dil, Gogol gibi büyük ustaların geleneğinde, sözcük oyunlarıyla, benzetmelerle, yöresel konuşma özgünlükleriyle dolu, zengin bir dildir. En güçlü yönlerinden biri de, romanlarının birçok kişi arasında geçen

ğunu söylebiliriz.

Şolohov'un roman kahramanları olumlu, bilinçli kişiler değillerdir çoklukla. Değişen, arayış içinde olan, tereddüt eden kişilerdir. Yaşadıkları, gerçek oldukları için çarpıcıdırlar.

Romanlarının kahramanlarını gündelik hayattan seçen yazar, eserlerini, **"orta halli yurttaş"** için yazmıştır. Bu nedenle değişik yazın teknikleri geliştirmemiş, Gorki'nin de yaptığı gibi, eski ustaların geleneğini yenileyerek sürdürmüştür. Kişileri çoğu kez geveze, işine geldiğinde yalancı, ama sağduyu sahibi köylülerdir. Ayrıntıları büyük bir dikkatle işlediği için, eserlerinin derin insancıllığı, gözlemin ve duyguların tazeliği okuru etkiler. Özellikle **"pratik"**, yani soylu biçimde acıklı, dramatik kişiler, Aksinia, Natalia gibileri, yazarın en etkileyici şekilde yansıttığı kişiliklerdir. Savaş romanlarında bu **"patetik"** yön öne çıkar.

Don"u, Sergey Bondarçuk da 1959'da

dek parti üyesi, Sovyet Yazarlar Birliği

mak istediği anlatım düzeyidir.

Şolohov'un en görkemli yapıtı, elli dile çevrilmiş olan **"Durgun Don"** adlı savaş romanıdır. Onbeş yılda yazılan eser, **"çağın imgelerle sentezi"** olarak adlandırılır. Rus köylüsünün yüzyılın başındaki gelişimi, destan gibi anlatılmıştır romanda. Orta halli köylü Gregori Melekhov'un Ekim Devrimi ve sonrası boyunca yaşamı

romanlarının birçok kişi arasında geçen konuşmalarıdır. Bu zor yazın tekniğini en iyi kullanmış yazarlardan biridir Şolohov. Romanlarında çok fazla sayıda kişi kullanır. Örneğin **"Durgun Don"** yüzden fazla kişiyi konu alır. Tolstoy, Pasternak gibi büyük ustaların da kullanmış olduğu çok kişili romanların (örneğin **Savaş ve Barış**) Rus yazınına özgü bir tür oldu-

şiliklerdir. Savaş romanlarında bu **"patetik"** yön öne çıkar.

Sovyetler Birliği'nde kitapları 80 dilde 800 kez ve 60 milyon nüsha basılmış ve besteci Djerzinski'nin iki operasına (1936'da **"Durgun Don"** ve 1937'de **"Uyandırılmış Toprak"**) konu olmuştur. Ayrıca Gerassimov 1956'da **"Durgun Don"**'u, Sergey Bondarçuk da 1959'da **"Bir Adamın Alınyazısı"**'nı sinemaya uyarlamışlardır.

Eserlerinin birçoğu ("Durgun Don", "Uyandırılmış Toprak", "Don Kıyısında Hasat") Türkçe'ye çevrilmiş olan Mihail Aleksandroviç Şolohov, yirminci yüzyılın en büyük yazarlarından biridir. Sonuna dek parti üyesi, Sovyet Yazarlar Birliği yöneticisi olarak kalmış, 1937'de girdiği Yüksek Sovyet'in üyeliğini ölümüne dek korumuş bir aydın, bir komünisttir. Eserleri kadar politik kişiliği de, Nazım'da, Neruda'da, Mayakovski'de olduğu gibi, dünya sosyalist hareketinin onuru olarak kalacaktır.

Arkadaşım Hasan Hüseyin

Aydın KARAHASAN

Tam bir yıldır beyin kanamasından yatağa düşen arkadaşım, büyük ozan, gerçek dost Hasan Hüseyin 25 Şubat günü Ankara'da öldü. Nazım Hikmet'ten sonra çağdaş Türk şiirinin kuşkusuz en güçlü ozanı Hasan Hüseyin idi. "Devrimci şiirin vurucu ozanı" diye nitelendirilen Hasan Hüseyin tam bir yıl ölümle pençeleşti. Tıpkı sağlığında verdiği savaşım gibi ölüme karşı da büyük bir direnç gösterdi. Ama ölümü kim yenebilmiş ki, güçlü ozan Hasan Hüseyin yenebilsin?

Bir beyin adamının ölümü beyin kanamasından oldu. Gerçekten de İlhan Selçuk'un dediği gibi Hasan Hüseyin'i gören o dal gibi boyuyla, kırlaşmış aslan yelesi saçlarıyla, gür sesiyle daha yüz yıl yaşayacak sanırdı. 57 yaşında gidiverdi. Onun ilk şiir kitabı **Kavel** yayınlandığı zaman sanat ve edebiyat çevrelerinde büyük ilgi uyandırmış, basında epey yankıları olmuştu. Sonra **Kızılırmak** daha büyük bir ilgiyle karşılandı. Türkiye gibi okuma-yazması çorak bir ülkede kitapları üstüste baskı yapıyor, kitaplarının baskıları arttıkça Hasan Hüseyin'e de baskılar yoğunlaşıyordu. Gerici çevreler hop oturup hop kalktılar. Ellerinden gelse bir kaşık suda boğacaklardı Hasan Hüseyin'i. **Kavel**'in yazıldığı sıralarda grev hakkı henüz Anayasa'da yer almamıştı. İşçilerin alabildiğine insafsız bir biçimde sömürülmesinden yana olan dışa bağımlı işbirlikçi çevreler 1961 Anayasası'nda yer alması' istenen grev hakkını engellemek için ellerinden geleni ardlarına komuyorlardı.

Bütün engellemelere karşın grev hakkı Anayasa'da yer aldı; grev yasası da daha sonra yürürlüğe girdi. Ama Kavel grevi bu yasa henüz meclislerden çıkmadan başlatılmıştı. Egemen güçler azgınca emekçilere saldırıyor, grev hakkına karşın, onları ezmenin türlü yollarını arıyorlardı.

O sıralar Türk şiiri de (Bayar-Menderes çetesinin 10 yıllık baskı döneminin etkilerinden olsa gerek) bir bunalım içindeydi. 50-60 yıllarının anlamsız kimi şairleri soyut denemeler yapıyorlar, değil halkın kalem erbabının bile kavrayamayacağı **anlamsız şiirler** yazıyorlardı. Osmanlı tarihindeki padişah sıralaması gibi kendilerini "ikinci yeniciler" diye adlandıran kimi şairler sözcükleri gelişi güzel sıralayarak Amerika'yı yeniden keşfetmişçesine anlamsız şiir denemeleri yapıyorlardı. Oysa 50 yıl önce bu akım André Breton öncülüğünde Fransa'da denenmiş çoktan zamanını doldurmuştu. Oysa Türkiye emekçi halkı o sıralar çetin bir sınıf savaşı veriyordu. Spontan grevler birbirini izliyor, 60 kuruş zam için Zonguldak maden ocaklarında işçiler kurşunlanıyordu. Nazım'dan bu yana Türk şiiri yeni bir soluk bekliyordu. Enver Gökçe, Ahmed Arif gibi adlar o dönemin şiirine yeni bir soluk getiriyorlardı. Hasan Hüseyin'in Kavel'i yayımlandığı zaman, kömür işçilerinin çilesini, acılarını Zonguldak maden kuyularında yakından izleyen bir kişi olarak bir solukta okumuştum. Bir ozan-gazetecinin dediği gibi **"Nazım'ın şahsında susturulmak istenen gerçek Türk şiiri araya giren kötü yıllardan sonra, Hasan Hüseyin'le yeniden havasına kavuşmuştu."** Şahdamarlarına basıldığı için burjuva yozları Hasan Hüseyin'e düşman kesildiler; onu da Nazım gibi susturmak, gürül gürül akan şiiri ana yolundan, ana çizgisinden saptırmak istesiler. Nasıl Nazım zindanlarda bile susturulamadıysa (**"O duvar, o duvarınız, vız gelir bize, vız!"** diyordu Nazım) Hasan Hüseyin'i de susturamadılar. Bu ozan sesini Türkiye halkından, sınıfının bilincinden duyuruyordu bize.

Hasan Hüseyin küçük bir yazının çerçevesine sığdırılabilecek sanatçılardan değildir. Edebiyat tarihçileri onun üstüne mutlaka araştırmalar yapacaklardır. Şimdi önümde bir cilt tutan kimi kendi elyazısı, kimi daktiloyla yazılmış mektupları duruyor. Çoğunda sanattan, edebiyattan, şiir anlayışından söz ediyor. Günü gelince bunlar da değerlendirileceklerdir. Dosyamda duruyor ona baka baka çizdiğim resimler. Şimdi büyük boy bir portresi üstüne çalışıyorum, bakalım ne zaman biter? **Türkiye Postası** bir sanat ve edebiyat dergisi değil ama emekçi yığınların kültür ve sanattan yararlanması için sanat ve kültür olaylarına oldukça önemli yer ayırmaktadır sayfalarında. Çünkü işçilerin kendileri, aydınlar için yazılmış olan her şeyi okumak ve daha çok okumak istemektedirler. Fabrika koşulları üstüne birkaç söz söylemenin, herkesçe bilinen şeyleri tekrarlayıp durmanın yeterli olduğuna inanmak, artık günümüzde biraz saflık olur. Türkiye devrimcileri bilirler ki, Türk burjuvazisi ilkeldir, geridir, görgüsüz ve hödüktür. Kültür ve sanatı yoktur. Sanatçının, bilim adamının düşmanıdır. Hayatın düşmanı... Sabahattin Ali'den Nazım Hikmet'e, Ahmet Arif'ten Hasan Hüseyin'e dek nicesine acılar, çileler çektirmiş, zindanlarda çürütmüştür. Besbelli ki, Türkiye'de aydınlar, sanatçılar, bilim adamları daha çok çile çekecek, daha çok kahırlanacaklar. Arkadaşım Hasan Hüseyin bir beyin kanaması sonucu bir yıl pençeleştiği ölüme yenildi. Böylesi sanatçıların ölümü bende birtakım çağrışımlar uyandırır. 37 yaşında ölen büyük ressam Rafael için hümanist Pietro Bembo şöyle demişti: **"Rafael öldü; ona yenilmekten korkan tabiat şimdi onunla beraber ölmekten korkuyor."**

Evet, Hasan Hüseyin öldü, ama şiiri, sanatı yaşıyor. Asıl yaşamak da budur herhalde...

Hakkari'de Bir Mevsim'i sıkıyönetim yasakladı

Geçtiğimiz yıl Berlin Film Şenliği'nde büyük övgüler ve Gümüş Ayı Ödülü'nü kazanan Hakkari'de Bir Mevsim filminin Türk-Alman Kültür Merkezi tarafından düzenlenen özel gösterimi, son anda İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından yasaklandı.

Filmin başlamasından bir saat önce yasaklama kararını Türk-Alman Kültür Merkezi'ne ileten Sıkıyönetim Komutanlığı aynı zamanda filmin bir kopyasına da el koydu. Gösteriyi izlemek için gelen ve Emek Sineması'nın kapısından geri çevrilen kalabalık davetli topluluğu arasında Federal Almanya'nın ve Hollanda'nın Ankara'daki büyükelçileri de bulunuyordu. Siyasal mesajı bulunmayan, Hakkari yöresinin gerçeklerini ve bu çıplak gerçeklerle, burada öğretmenlik yapan bir aydının iç dünyasının ve değerlerinin çatışmasını dile getiren, sanat değeri yüksek bir yapıt olarak bilinen **Hakkari'de Bir Mevsim**'in özel gösteriminin neden yasaklandığı hakkında hiçbir açıklama yapılmadı.

Bu arada filmin yönetmeni Erden Kıral'ın da sıkıyönetimce aranmakta olduğu, ancak kendisinin yurtdışına çıkmayı başardığı yönünde kimi haberlerde gazetelere yansıdı. Ne var ki Erden Kıral'ın bir film çalışması nedeniyle yurtdışında bulunduğu öğrenildi. Bilindiği gibi Hakkari'de Bir Mevsim hakkında daha önce film sansür kurulunca yasaklama kararı alınmış ama filmin yapımcılarının başvurusu üzerine sorunu inceleyen Danıştay 4. Dairesi filmin gösteriminin yasaklanmasına ilişkin kararı durdurulmuştu. Sıkıyönetim komutanlığının bu uygulaması, Danıştay kararlarının hukuksal geçerliğinin tanınmayacağının yeni bir kanıtını oluşturuyor.

Ekonomik amaçlı gibi tanıtılan politik-askeri amaçlı bir gezi

Evren-Fahd buluşması: NATO çıkarları yönünde bir adım daha

21 Şubat'ta Arabistan kralı Fahd'ın resmi konuğu olarak Suudi Arabistan'a beş günlük bir ziyaret yapan Evren, 1968'-de Cevdet Sunay'ın ziyaretinden sonra Riyad'a giden ilk cumhurbaşkanı oldu. 1957-1979 yıllarında Türkiye ile Suudi Arabistan arasında 22 yılda sadece 16 resmi ziyaret yapılmış iken dört yılda karşılıklı 15 ziyaret oldu. Özellikle 12 Eylül Cunta'-sından bu yana Suudi Arabistan, Türkiye ile ilişkilerini daha da geliştirdi.

Son ziyaret ile Ortadoğu'da, özellikle Lübnan'da ABD saldırganlığının arttığı, Iran-Irak savaşının derinleştiği, bölgede NATO'nun eylem alanını genişletme çabalarını yoğunlaştırdığı kritik günlere denk düştü. Bu nedenle ziyaret, Türkiye'nin son bir kaç yıldır ABD ile gelişen ilişkileri, Ankara'daki son Ortak Savunma Konseyi toplantısı, geçtiğimiz günlerde Brüksel'de yapılan masa başı NATO manevraları, ve Pentagon'un Türkiye'ye Ortadoğu'da biçtiği rol açısından düşünüldüğünde iki ülke arasındaki yakınlaşmanın ekonomik ve ticari işbirliğini geliştirme amacını aşan boyutlar taşıdığı görülüyor. Bu ziyaretin, başbakan ya da dışişleri yetkilileri değil de bizzat Evren tarafından yapılması Türkiye'de dış politikanın bizzat Cunta eliyle yürütüldüğünün açık bir işareti olarak değerlendirilebilir.

Boyalı basının ekonomik yanlarını vurguladığı ve **"ekonomik alanda büyük yararlar sağlanacak"** diye lanse ettiği gezide özellikle politik-askersel konular ağırlık kazandı. Savunma Bakanı Yavuztürk'ün delegasyonda yer alması ve ilk imzalanan anlaşmanın askersel içerikli olması da bunun bir göstergesiydi.

Yapılan askeri eğitim anlaşmasına göre, Suudi Arabistanlıların Türkiye'de harb okullarında okumaları ve Türkiye'den kurs vermek üzere **"geçici görevle"** Suudi Arabistan'a gitmeleri öngörülmekteydi. Iki ülke arasında askeri işbirliğine ilişkin temaslar geçtiğimiz Kasım ayında yoğunlaşmış, Türkiye'den Suudi Arabistan'a ve Kuveyt'e heyetler gitmişti. Pakistan, Suudi Arabistan, gerici Amerikancı bazı Arap devletileri ve Türkiye arasında askersel paktlar oluşturmak ve buralara ABD Çevik Kuvvetleri'ni yerleştirmek ise bir süredir ABD'nin planladığı ve bu yönde girişimlerde bulunduğu bir konuydu. Dolayısıyla yeni anlaşma da, salt askeri eğitim konusunda işbirliği aşan, bölgede ilerici rejimlere karşı işbirliğini geliştirme çabalarının bir parçası olarak değerlendirildi.

Gerçi gezide başbakan yardımcılarının yaptığı görüşmelerde Türkiye'ye 250 milyon dolar gecekondu kredisi verilmesi, 450 milyon dolarlık program kredisinin Mart ayında kesinleşmesi, Suudi Arabistan'ın yiyecek ithalinin bir milyar dolarlık bölümünün Türkiye'den sağlanması, Suudi Arabistanlı iş adamlarının Türkiye'-deki şirketlerinin hisse senetlerini satın almaları da görüşülmüş ancak somut bir karara bağlanmamış, verilecek krediler yerel seçimler sonrasına ertelenmişti.

Gezinin ağırlık konusunu Evren'le Fahd'ın Iran-Irak savaşı konusundaki görüşmeleri ve Evren'in savaşta arabuluculuk için Iran'a gitmek de dahil çeşitli konularda Fahd'a söz vermesi oldu. Uzun bir süreden beri gerek ABD yönetimi, gerekse Suudi Arabistan Türkiye'nin Körfez Savaşı'nda daha aktif olmasını istemekteydiler. Hatta bundan birkaç ay önce basında ABD'nin, Irak'ın bilgisi altında Türkiye'nin Kerkük'e müdahale etmesini istediği, uluslararası kaçakçı Adnan Kaşıkçı'nın sıklaşan ziyaretlerinin bir nedeninin de bu olduğu haberleri basında yer almıştı.

Suudi Arabistan Iran'daki rejimin bölgeye yayılmasından, bunun sonucunda gerek bölgede, gerekse önemli miktarda Şii azınlığa sahip olan kendi ülkesinde dengenin rejim aleyhine bozulmasından, anti-amerikan güçlerinin gelişmesinden endişe etmekteydi. Bu nedenle de Türkiye'nin Irak kefesine daha çok ağırlık koymasını istemekteydi. Suudi Arabistan sa-

Son ziyaret, Evren ve Kral Fahd arasındaki ilişkileri daha da geliştirdi

Arap gericiliğinin elebaşısı: Suudi Arabistan

Türkiye Postası

15 GÜNLÜK GAZETE SAYI: 26 9 MART 1984

Iran-Irak sınır bölgesinde Iranlı kadınlar savaşı ve Irak saldırılarını protesto ediyorlar

İran-Irak savaşı şiddetlendi

İngiltere ve ABD "Körfez"e müdahaleye hazırlanıyorlar

Geçtiğimiz günlerde Iran-Irak arasında üç yılı aşkın bir zamandır süren savaşın şiddetlenmesini bahane eden ABD, **Basra Körfezi**'nde ve **Hürmüz Boğazı**'nda gerginliği tehlikeli boyutlara vardıran girişimlerde bulunuyor. Şubat ayı sonunda Iran'a karşı ilk kez silah kullanan ABD, bir Iran uçağına Körfez yakınlarında seyreden ABD **"Lawrence"** savaş gemisine fazla yaklaştığı gerekçesiyle ateş açtı.

Hint Okyanus'u ve **Körfez Bölgesi**'nde 35 savaş gemisi bulunduran ABD, savaşın boyutlarının büyümesi ve bölgede kendi konumunun güçlenmesi için elverişli koşullar yaratmaya çalışıyor. 1983'den beri **Körfez Bölgesi**'nde bulunan Ingiltere'nin de **Hürmüz Boğazı**'nda tatbikat yaptığı ve Başbakan M. Thatcher'in gerekirse ABD ile birlikte müdahaleye girişeceklerini söylediği açıklandı.

Bilindiği gibi Reagan 22 Şubat'ta, düzenlediği basın toplantısında **Hürmüz Boğazı'**nın kapatılmasına hiçbir zaman izin vermeyeceğini bildirmiş ve **"Japonya ve Avrupalı müttefiklerimiz için gerekli petrolü taşıyan gemilerin geçtiği Hürmüz Boğazı'nın kapatılmasına izin vermemiz düşünülemez"** demişti. **Hürmüz Boğazı** kapatıldığı takdirde **"kısa, fakat etkin"** bir harekete girişmeyi planladığı belirtilen ABD böylece Lübnan'daki yenilgisinin acısını da çıkartmayı planlıyor.

Öte yanda çatışan iki ülkenin de cephede ağır kayıplar verdiği ve şimdiye dek hiç saldırmadıkları yaşamsal önem taşıyan merkezleri **"temel hedef"** haline getirdikleri bildiriliyor. 41 aydır yüzbin kadar kişinin ölümüne, onlarca milyon dolar maddi zarara, onbinlerce insanın esir düşmesine ve iki milyon insanın yurtlarını terketmesine rağmen süren savaş, Körfez Bölgesi'nde anti-emperyalist, anti-siyonist cepheyi de zayıflatıyor, gericiliği güçlendiriyor. ABD ve Ingiltere ise bölgede ilerici güçleri zayıflatacak stratejik konumlar elde etmeyi amaçlıyorlar.

Suudi Arabistan

Yüzölçümü 2 milyon 150 bin kilometrekare olan Suudi Arabistan'ın nüfusu sadece dokuz milyon üçyüz bin. Okuma-yazma oranı yüzde 25 olan ülkede, kişi başına gelir 12 bin 600 dolar. Suudi Arabistan uzun yıllardır sınırsız petrol zenginliğinin kendisine sağladığı büyük mali gücü kullanarak Arap politikasında siyasal etkinlik sağlamış durumda. Özellikle 1974 yılındaki petrol krizi ve petrol fiyatlarının yükselmesi sonucunda bu ülkede büyük çapta fon birikimi olmuştur. 1981'de ülkenin ihracatı 120 milyar dolar, ithalatı ise 35 milyar dolardı. Suudi Arabistan petrolden elde ettiği zenginliğin önemli bölümünü bölgede her türlü ilerici akımın etkinliğini kırmak, Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist ülkelerin etkinliğinin artmasını engellemek için kullanmaktadır. Ayrıca, ilerici rejimlere sahip Arap ülkelerine ve bölgedeki ilerici hareketlere verdiği kredilerle de onları dünya ilerici güçlerine yakınlaşmasını engellemek istemektedir. Israil'in yayılmacı politikasına tepki duymakla birlikte, Suudi Arabistan bölgede ABD'nin en büyük müttefikidir. Askeri alandaki güçsüzlüğünü ABD ile kurduğu sıkı ilişkilerle kapatmaya çalışan Suudi Arabistan, 1978'den bu yana bölgede en fazla silahlanma harcaması yapan ülkeydi ve bu silahların yüzde 80'ini ABD'den sağlamaktaydı. Son zamanlarda Fransa ve ABD'ye çok miktarda silah sipariş etmiştir. 1980-1981'de Türkiye'nin bu ülkeye ihracatı dört kat artarken, bu ülkeden ithalatı da yaklaşık beş kat arttı. halen 70'e yakın Türk müteahhitlik firması Suudi Arabistan'da 3,5 milyar dolarlık bir faaliyeti taahhüt etmiş durumda.

masını istemekteydi. Suudi Arabistan savaşın başından bu yana Irak'a 10 milyar dolar yardım yapmıştı. Irak'ın Iran karşısında çözülmesi, Bağdat'ta Saddam rejiminin çökmesi Suudi Arabistan, rejiminin güvenliği açısından bir tehlike oluşturacaktı. Ayrıca, Lübnan'daki son gelişmeler sonucunda, ABD emperyalizmine indirilen darbe, Lübnanlı yurtsever güçlerin kazandığı başarılar ve Suriye'nin etkisinin artması da Suudi Arabistan'ı korkutmaktaydı.

Iran-Irak savaşında fiilen Irak'ın yanında yer alma konusunda Türkiye, Suudi Arabistan'la hem fikir değilse de Iran-Irak savaşına ağırlık koyma eğiliminde olduğunu Fahd'a verdiği sözlerle NATO'daki müttefiklerine de ilan etti. Son gezide Evren, NATO ve gerici Arap rejimleri adına **"arabulucuk"** görevi yapmayı üstlendi. Böylece Türkiye, ABD ve Suudi Arabistan'daki Amerikancı klikle elele vererek bir ağırlık oluşturmayı, bölgede gericiliği güçlendirmeyi kabul etmiş oldu.

Lübnan'da emperyalist tehdit sürüyor ve durum gerginliğini koruyor

ABD savaş gemilerini Lübnan kıyılarından geri çekmeyecek

Şubat ayı sonlarına doğru Lübnan Komünist Partisi ve Lübnan Şiileri'nin örgütü EMEL'in yaptıkları görüşmede ana amacın Lübnan'da ulusal birliğin sağlanması olduğu saptandı. Öte yanda Lübnan Devlet Başkanı Emin Cemayel de Şam'a giderek Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad ile Lübnan sorunu üzerine politik görüşmede bulundu.

Şubat ayı sonlarından bu yana Israil hava kuvvetlerine bağlı uçaklar Lübnan'ın yedi değişik yöresini bomba ve roket ateşi altında tutarken, Beyrut açıklarındaki ABD gemilerinden de destek gördüler. Beyrut'da hava alanı dolaylarında mevzilenen ABD deniz piyadelerinin bir bölümü 6. Filo gemilerine aktarılmakla birlikte, 500 ABD deniz piyadesi halen Lübnan'da kalıyor. Burjuva basını ABD'nin Lübnan'dan çekileceği haberlerini yaygınlaştırırken, Şubat'ın son haftasında Washington'da bir açıklama yapan Başkan Reagan'ın Güvenlik Işleri danışmanı da savaş gemilerinin geri çekilmesinin sözkonusu olmadığını söyledi. Reagan'ın danışmanı açıklamasında, Doğu Akdeniz'deki ABD deniz filosunun görevlerinin daha geniş boyutlu olduğunu söylemekle yetindi.

Lübnan Komünist Partisi ve...

Şubat'ın 20'sinde Lübnan Komünist Partisi ile, Lübnan Şiilerinin örgütü EMEL arasında yapılan görüşmeden sonraki açıklamaya göre taraflar, Lübnan'da ulusal birliğin yeniden sağlanması için tüm muhalefet güçleri arasındaki işbirliğini derinleştirmenin zorunlu olduğu görüşüne vardılar. Lübnan'da temel hedefin ulusal birliğin sağlanması olduğu kaydedildi.

Yurtsever güçler kendi aralarındaki birliği pekiştirmek amacıyla görüşmeler yürütürlerken, Lübnan devlet başkanı E. Cemayel de Şam'a giderek, Suriye devlet Başkanı hafız Esad ile görüşmelerde bulundu. Görüşmelerin ana konusunu Lübnan sorununa ilişkin politik çözüm oluşturdu. Politik çözümün önündeki en önemli engellerden birini ise Birleşik Amerika'nın dayatmasıyla, geçen yılın Mayıs ayında imzalanan Lübnan-Israil anlaşması oluşturuyor. Bu anlaşma, Lübnan'daki yurtsever çevreler gibi Suriye tarafından da ülkenin egemenliğini ortadan kaldıran bir belge olarak değerlendiriliyor ve yürürlükten kalkması isteniyor. Bu anlaşmayı imzalamış olan Cemayel ise ülkedeki yeni koşullar ve yurtsever güçlerin direnişi karşısında şimdi kimi koşullar temelinde de olsa, böyle bir isteme karşı tümüyle olumsuz tavır takınmıyor.

Lübnan devlet Başkanı Cemayel'in Suriye ile politik çözüm üzerine görüşmesi başta Amerika ve Israil olmak üzere gericilik güçlerini kaygılandırdı. Bu arada 6. Filo'yu teftiş gerekçesi ile Beyrut'a giden ABD Savunma Bakanı Weinberger, bu anlaşma yürürlükten kaldırıldığı takdirde Washington'un seyirci kalmayacağını açıklarken, Israil yönetimi de böyle bir durumda Israil'in gerekli önlemleri alacağını ileri sürdü.

kısa...kısa...kısa...kısa...kısa...kısa...kısa...kısa...

Federal Almanya silah ihracatında önde

Şubat ayı sonunda Ticari Işbirliği Meclis Komisyonu'nda uzmanlarca yapılan açıklamalara göre, 1972 yılından bu yana Federal Almanya'nın silah ihracaatı on kat arttı. Şu anda geri kalmış ülkelerin üçte ikisi Federal Almanya'dan silah veya lisans alıyor. Ayrıca Isveç'in **SIPRI** Enstitüsü'nce hazırlanan raporlarda da, dünyada silah ihraç eden ülkeler arasında başı Federal Almanya'nın çektiği, bunun da bu ülkelere yapılan ekonomik yardımlarda kısıntı anlamına geldiği açıklandı.

Ortak Pazar'da uyuşmazlık

19-20 Mart günleri Brüksel'de yapılacak olan Ortak Pazar Zirve Konferansı'na hazırlanmak üzere Paris'de biraraya gelen Ortak Pazar üyesi ülkelerin Dışişleri Bakanları da ülkelerin birbirine uymayan ekonomik ve politik koşullarına uygun çözümler getirememektedirler. Diplomatik makamların bildirdiğine göre Ortak Pazar ülkeleri kendi aralarında ortak bir görüş oluşturamadıkları gibi ABD ile Ortak Pazar üyesi ülkeler arasındaki ilişkiler de ticari bir savaşa dönüşme tehlikesi içinde gittikçe sertleşmektedir. Ispanya ve Portekiz'in Ortak Pazar'a girme, Grönland'ın Ortak Pazar'dan çıkma konusu ve Israil ile olan ticari ilişkiler, görüşmeleri büsbütün zorlaştırmaktadır.

ABD'de nükleer denemeler

ABD'nin Nevada eyaletinde yeni bir atom yeraltı denemesi yapıldı. 1963 yılından beri yüzlerce atom silahının denendiği Las Vegas yakınlarındaki poligonda 319 metre yerin altında yapılan denemede, patlama gücünün öngörülenden fazla olması sonucunda 12 işçiden 5'i öldü, geri kalanları da hastaneye kaldırıldı.

Silahlanma harcamaları azaltılsın

17 Ocak tarihinde Stockholm'da başlamış olan 33 Avrupa ülkesi ile ABD ve Kanada'nın katıldığı Avrupa'da karşılıklı güven ve güvenlik sorunlarına ilişkin Konferans sürüyor. Geçtiğimiz günlerde Sovyetler Birliği, askersel bütçelerin derhal dondurulması, NATO ve Varşova Paktı üyesi ülkelerin süreç içinde silahlanma harcamalarını ortak ve sistematik olarak azaltmaları yönünde bir öneride bulundu. Sovyet Delegasyonu Başkanı yaptığı konuşmasında Isveç Barış Araştırmaları Enstitüsü **SIPRI**'nin verilerine dayanarak, 1978'den bu yana silahlanma harcamalarının dünya çapında iki kat arttığını vurguladı. Sovyetler Birliği'nin silahlanma harcamalarını derhal azaltmaya hazır olduğunu açıkladı. Aynı gün söz alan NATO ülkeleri temsilcileri Sovyetler Birliği'nin bu önerisi konusunda hiçbir görüş belirtmediler.

ÖZETLE

DÜNYA Sendikalar Federasyonu, geçtiğimiz günlerde Prag'da yaptığı açıklamada tüm üye sendikaları, bütün ülkelerin emekçilerini, Lübnan halkının saldırgan emperyalist güçlere ve işgalci siyonizme karşı savaşımını desteklemeye çağırdı.

ŞUBAT'ın son haftasında Madrit'te ve Yunanistan'da NATO'dan çıkılması ve ABD üslerinin kaldırılması istemiyle yürüyüşler yapıldı. Madrit'te 55 bin kişinin katıldığı 12 kilometrelik yürüyüşte NATO'dan çıkılması için halk oylamasına gidilmesi ve ülke topraklarındaki Amerikan üsleriyle ilgili anlaşmaların bozulması istendi. Ispanya anti-NATO komisyonunca örgütlenen yürüyüşe değişik politik, sendikal ve toplumsal örgütlerin temsilcileri katıldı.

Öte yanda Yunanistan'da da Komünist Partisi'nin çağrısı üzerine Atina'da yapılan yürüyüşe komünistlerin yanısıra çeşitli politikada ve değişik görüşlerden sendikacı ve gençlik örgütü temsilcileri olmak üzere binlerce kişi katıldı.

ŞUBAT ayı içinde NATO kararına göre öngörülen ilk Cruise füzelerinin Italya'ya yerleştirilmesinin ardından, Şubat ayı sonunda da Mutlangen üssündeki 56. Amerikan tugayına bağlı ikinci bir bataryanın daha Mart ayı içinde Pershing-2 füzeleriyle donatılacağı açıklandı. Öte yanda, Federal Almanya'ya yerleştirilmesi kararlaştırılan 108 adet ilk nükleer vuruş silahlarından 9'u yıl başında Mutlangen üssüne yerleştirilmiş bulunuyor.

Ayrıca yine Federal Almanya'ya yerleştirilecek 96 adet Cruise füzesi için ön hazırlık çalışmalarına Nisan ayında başlanacağı bildiriliyor.

LATİN Amerika ülkelerinden Uruguay, Şili ve Guatemala'da geçtiğimiz ay içinde cunta rejiminin terör uygulamalarına karşı halkın direnişinde önemli bir yükselme oldu. Üç milyon nüfuslu ve bin kadar politik tutuklunun bulunduğu Uruguay'da, geçtiğimiz günlerde başkent Montevideo'da yapılan üç bin kişinin katıl-

Uzmanlar, Özal'ın konut sorununa sadece alınıp satılan bir mal gözüyle baktığına dikkati çekiyorlar

"Konut yapmak lahana, pırasa ticareti yapmaya benzemez"

Özal'ın konut programı üzerine şehir planlamacısı Ufuk Doğrusöz'le konuştuk

●

Soru: Toplu konut konusunun Özal hükümetince gündeme getirilmesinin nedenlerini açıklar mısınız?

U. Doğrusöz: Konut sorunu, yıllardır her seçim döneminin baş propaganda konusudur. Bu kez de böyle oldu. Ancak bir farkla, Özal konut üretimini ekonomik tedbirler paketinin en önemli yerlerinden birine koyarak, şimdiye dek bu konuda hiç bir hükümetin öngörmediği kadar büyük fonların konut üretimine ayrılacağını açıkladı. Şaşırtıcı olan nokta bu konunun toplumsal baskının en az olduğu bir dönemde ortaya çıkması. Tekellerin dışında hiç bir toplumsal kesim şunu isterim, bunu da ver diyemez oldu üç yıldır. Ülkede demokratik tartışma, söz söyleme ses duyurma olanakları kısıldı. Orta katmanlar, 24 Ocak kararlarının yıkım tuzağında evlerini satıp bankerlere kaptırdılar da kimsenin gıkı bile çıkmadı. Bu nedenle Özal'ın konut yapacağım diye ortaya çıkmasında, toplumsal baskının rolü yok, zaten her şeyi özel sektöre bırakan Özal zihniyetinin konutu toplumsal bir hizmet olarak görmesi de beklenemez. O halde nedir, bu yaklaşımların altında yatan?

Kanımca bu kararların altında yatan nedenlerden en önemlisi şudur: Uluslararası piyasaya son on yıldır girip arap ülkelerinde taahhüt işleri alan bir potansiyel gelişti Türkiye'de. Ancak bu gelişme çok hızlı ve sağlıksız oldu. 1981'den itibaren de kontratların azalması ve ödeme zorluklarıyla karşılaştı ve büyük bir krize düştü bu sektör. İnşaat sektöründeki tekellerin kriz

UFUK DOGRUSÖZ
Mimarlar Odası eski yöneticilerinden ve Mimar Sinan Üniversitesi eski öğretim üyesi

da Özal hükümetinin toplu konuta merakı tesadüfi değil.

Soru: Açıklanan önlemler hakkında ne denilebilir. Özal'ın gölge bakanı, Pakdemirli 300 milyar liralık bir fonun, konut fonuna aktarılacağını söylüyor.

U. Doğrusöz: Hayır, Pakdemirli Tekel zammı ve dışalım vergilerinden gelecek 125 milyar liranın üstüne "bankalardan da 125 milyar alırız" diyerek kamuoyunu yanıltan 300 milyar lafını ortaya attı. Bu parayla ne yapılabileceğini incelemeden iki konunun altını çizmek istiyorum. Birincisi toplanacak paraların maliye bakanlığınca toplu konut fonuna ya da yeni yasal düzenlemelerle ortaya çıkacak kurumlar aracılığıyla yerine ulaşıp ulaşmayacağı soru-

diği gibi 250-300 bin değil. Kaldı ki 24 Ocak yıkımı inşaat sektörünü 1970 öncesi üretim sayılarına indirdi. 50-60 bin de diğer müteahhitler yapsa, toplam 160 bin ünite aşılamaz. Bu da, 1978 üretiminden az daha iyi bir sayı.

Soru: bu programa göre kimler konut sahibi olabilecekler?

U. Doğrusöz: Olayın en can yakıcı noktası burası. Rakamlarla oynandığı için kaba bir örnek vererek açmaya çalışayım. 70 m2'lik bir ev almak istiyorsunuz. Bugün 300 bin lirayı bankaya yatıracaksınız. Ikinci yılın sonuna kadar 600 bin lirayı tamamlayacaksınız. Eğer ev bitmiş ise içine girip bugünkü faiz oranları geçerli olursa ayda 150 bin lira ödeyerek 20 yılda evinize sahip olacaksınız. Bu noktada daha da detaya girmeden ülkemizde bu paraları verebilecek hangi kesimlerin olduğunu sormak isterim.

Zaten müşterilerinin çok olmayacağını kestirmiş olacaklar ki, kredinin ferdi olacağını ve gelire oranla düzenleneceğini öngörmüşler. Bu koşullarda ne taban ne orta direk konut sahibi olamayacağından gücü olan bankalardan istediği ev için kişisel kredi alabilecek, toplu konut adı altında orta ve üst gelir gruplarına konut yapılabilecektir.

Soru: Şimdiye dek hep konut ve üretimden konuşuldu, gerçek anlamda "konut" sözcüğüyle ne kastediliyor, tanımı ne olmalı?

U. Doğrusöz: Konut sorununu Özal salt ekonomik yaklaşımlarla ele alıyor, ona bir de yeni görev, ekonomik süpap görevi veriyor. Batının gelişmiş kapitalist ülkelerinde ise 150 yıldır, işçi sınıfına ve halka bir sosyal yem olarak, bir yumuşatma aracı, bir taviz olarak verildi iktidarlar tarafından. Bir ölçüde konut hakkı direnmeyle koparıldı. Bizde ise konut hakkı, barınma hakkı yıllardan beri kulak arkası edildi. Şimdi gündeme geldiğinde ise, alınıp satılan bir mal, bir ekonomik oyuncak gibi ele alınıyor.

Konut ve çevresi işten bağımsız ele alınamaz. Konut, iş gücünün yeniden üretiminin birincil dayanağıdır. Bu nedenle, konut üretimi lahana, pırasa ticareti yapılır gibi yapılmaz. Toplu konut yapıyorum diyen müteahhit şehir toprağını kullanır. Yollarını kullanır, ulaşım araçlarını, okullarını kullanır, ya da yenilerinin yapılmasını zorunlu kılar. Konut çevresine okul gerekir, park gerekir, otobüs gerekir. Öğretmeni müteahhit atamaz, otobüsü o çalıştırmaz, parka dersen hiç bakmaz, belediye bakar. Belediyenin baktığı herşeye toplum bakar. Konut **"toplumsal mal"**dır. Ithal malı çamaşır makinesi gibi satılamaz. Konutu satan müteahhit çevresini de satar, yeşil alanını satar, şehre yakınlığını satar, işyerine yakınlığı satar, kısaca şehri satar. Kendisinin hiç üretmediği toplumun şehrini satar. Bu nedenle, kim ki **"konut"** derse aynı zamanda **"şehir"** de der, **"toplum malı"** da der. Demiyorsa, birşey saklıyor, birşey kaçırıyor, birşeyler çalıyor demektir.

●

Büyük inşaat tekelleri, Özal'ın konut fonundan milyarlarca liralık vurgunlara hazırlanırken, Doğu

geçtiğimiz günlerde başkent Montevideo'da yapılan üç bin kişinin katıldığı gösteride tüm politik tutukluları kapsayan genel bir af çıkarılması istendi. Öte yanda aynı günlerde Şili'de faşist Pinochet rejiminin terör uygulamalarına karşı zindanlardaki yurtseverlerin kurtarılması için geniş çapta bir kampanya başlatıldı. Faşist rejim karşıtı tüm muhalefet güçlerinin katıldığı kampanyanın başında komünist ve sosyalist partileriyle sendikalar bulunuyor. Şili halkı Mart ayı sonunda yeni bir ulusal direniş gününe hazırlanıyor. Geçen yıl sonundan bu yana 15 yurtseverin idam edildiği Guatemala'da da başta başkent olmak üzere ülkenin en büyük kentlerinde yapılan gösteriler ile tüm politik tutukluların serbest bırakılması istendi.

ARJANTİN'de işkenceci general Amiral Ruben Chamorro, dikta yönetimi sırasında insan haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle tutklandı. Chamorro, eski yönetim döneminde, Deniz Harp Okulu Başkanı olarak üç yıl çalışmıştı. Okulun bu bölümü, eski yönetim döneminde işkence merkezi olarak ün salmış bir yerdi. Chamorro, 10 Aralık'ta devlet başkanı seçilen Alfonsin'in başlattığı kayıpların akibetinin öğrenilmesi kampanyası sonucu yargıç karşısına çıkarılan 10. komutan olacak.

BİR süre önce çıkartma yaptığı Grenada'da askeri üsler kurmak için inşaata girişen ABD, Point Salinas havaalanını da askeri amaçlar için tadil etme kararı almıştır. Burada yeni elektronik tesislerin kurulacağı da açıklanmıştır.

İRAN Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Tahran'da yaptığı bir açıklamaya göre **Irna** haber ajansı tarafından **TUDEH**'in önde gelen üyelerinden 10 kişinin idam edildiği, idam edilenler arasında eski Donanma Komutanı Bahram Afsali ile üç albayın da bulunduğu bildirildi. Söz konusu **TUDEH** üyeleri geçen yılın Şubat ayında tutuklanmış ve kendilerine karşı tertiplenen davada 6 Aralık'ta idam cezasına çarptırılmışlardı. Bilindiği gibi **TUDEH** üyelerine karşı yürütülen keyfi davada 86 kişiye içinde ömür boyu hapis cezası da olmak üzere çeşitli hapis cezaları verilmişti.

kontratların azalması ve ödeme zorluklarıyla karşılaştı ve büyük bir krize düştü bu sektör. Inşaat sektöründeki tekellerin kriz nedeniyle dış pazarları daralınca, yeni bir çıkış arar oldular. Toplu konut sektörü çıkış yollarından birisi. Teşvikli bir sektör olursa da kısa vadeli bir yatırım alanı kadar cazibeli olabilir. Ayrıca bu inşaat kökenli holdingler son yıllarda faaliyetlerini dış ticarete de kaydırarak yeni ekonomik düzenin mihenk taşı durumuna geldiler. Dolayısıyla siyasal iktidara da ortak oldular. 24 Ocak'ı desteklediler. Nihayet Özal hükümetinin de teknik kadrolarını kendi has adamlarından oluşturdular. En büyük taahhüt firması ENKA Holding hükümete 4 bakan verdi, 24 Ocakçı DPT Başkanı Y. Aktürk Enka genel koordinatörü oldu. Çarmıklı grubu, Kutlutaş, Doğuş Holding Özal hükümetini koşulsuz destekleyenler arasında yer aldılar. Bu açıdan bakıldığın-

ca toplu konut fonuna ya da yeni yasal düzenlemelerle ortaya çıkacak kurumlar aracılığıyla yerine ulaşıp ulaşmayacağı sorunu. Ikincisi bu alandan sorumlu iki bakanlığın birleştirilmesinden doğacak boşluğun bakan Giray'ın açıkladığı gibi ancak 8 ayda doldurulabileceği.

Gelelim konut fonuna. Önce dilerseniz, kısaca Türkiye'nin konut gereksinmesine bir göz atalım. Türkiye'de mevcut konut açığı 2 milyon birim civarındadır. Nüfus artışından doğan yıllık konut ihtiyacı ise 350-400 000 birimdir. Yalnızca bunu karşılayacağım deseniz bugünkü rayiçlerle 1,2 trilyon liralık yatırım yapmak zorundasınız. Diyelim ki Pakdemir'linin dediği gibi bankalardan da alınan parayla bır yıl sonra 250 milyar lira toplandı. Ortalama 80m²'lik bir dairenin maliyeti 2,5 -3 milyondur bugün. Demek ki ancak 100.000 birim konut yapılabilir, Pakdemirli'nin de-

vurgunlara hazırlanırken, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da hâlâ mağaralarda oturanlar var. Hem de elektriksiz, susuz ama sokağına ad verilmiş ve kapı numarası çakılmış mağaralarda. Üstelik bugün 1 milyon liranın üstünde değer taşıyan bir "konut" *olarak...*

(Fotoğraf: Cumhuriyet Gazetesi)

Sadece masa başında değil

Filiz KARDAM

Şubat ayı sonlarına doğru, Brüksel'de **"Hilex-84"** adlı NATO tatbikatında NATO üyesi ülkeler, Sovyetler Birliği'nin Iran'ı işgal etmesiyle başlayacak olan bir dünya savaşının nasıl engellenebileceğini görüştüler.

Nereden çıktı şimdi Sovyetler Birliği'nin Iran'ı işgal etmesi, diye düşünmeyiniz. Işin bu kısmı hiç önemli değil. Yıllardır tüm NATO planları bu hesaplar üzerine yapılır, manevralar ve yüksek silahlanma harcamalarının gerekçesi olarak hep **"Sovyet tehdidi ve saldırısı"** yalanına sığınılır. Önemli olan şimdiki senaryonun devamı. Çünkü devamında başrol, ABD Çevik Kuvvetleri ve ülkemiz Türkiye tarafından oynanıyor.

Topsuz, tüfeksiz, masa başında yapılan planlara göre, Sovyetler Birliği'nin Kuzey Iran'a girmesi üzerine Orta Avrupa'daki ABD güçleri karşılık vermek üzere harekete geçiyor. Avrupa'da meydana gelen askersel boşluk diğer ülkelerin kuvvetlerince kapatılmaya çalışılıyor. Ve yine senaryoya göre NATO ülkeleri çeşitli çözüm yolları arıyorlar. Sıcak savaşa girmeden buhranın diplomatik yollardan çözülebileceği yolundaki öneriler müttefik kuvvetlerin başkentlerinde değerlendiriliyor. Bulunan çözümlerden biri, Sovyetler Birliği ile iyi komşuluk ilişkilerinden yararlanarak ve ayrıca Islam Birliği'ni toplayıp, o yoldan sürdürdüğü baskı ile Türkiye'nin Sovyetler Birliği'nin Iran'dan çekilmesini sağlaması...

Böylece masa başında oyun, NATO'nun ve NATO üyesi Türkiye'nin **"barışçıl ve olumlu çabalarıyla"**, Çevik Kuvvetler'in müdahalesine başvurulmasına gerek kalmadan çözümleniyor ve savaş tehlikesi atlatılıyor.

Ancak oyun sadece masa başında oynanmıyor. Senaryonun ortaya koyduğu gibi, ABD ve NATO, Ortadoğu'da herhangi bir kriz halinde Türkiye'den önemli görevler bekliyor. Kaldı ki böyle bir kriz dünyanın pekçok bölgesinde olduğu gibi ABD ve NATO tarafından yaratılabilir.

Türkiye'den neler beklenildiği ise bundan önce pekçok defa olduğu gibi, ocak ayı içinde ülkemizi ziyaret eden ABD'li parlamenterler tarafından da belirtildi. ABD Kongresi Ortadoğu alt komitesi üyesi M.D. Siljander, **"Biz Sovyet hakimiyeti olmayan dengeli bir Ortadoğu'nun devamı için stratejik-askeri menfaatler istiyoruz. Biliyoruz ki, Türkiye bu dengenin korunması için önemli bir aracı taraftır"** derken, bir başka ABD parlamenteri G.V. Jagt da, **"Bizim için önemli olan Türkiye'nin stratejik konumudur. Türkiye, Ortadoğu'nun anahtar noktasıdır. Biz sizin ordunuzun Ortadoğu'da savaşmasını istemiyoruz. Türk ordusunun ateşte değil, serinde kalmasında yarar vardır. Ancak ülkenizin imkanlarını ortağınız olarak kullanmak istiyoruz"** diyordu.

NATO'nun, Çevik Güçler konusundaki toplantılarında belirtilen görüşler de, şimdi söylenenler de yine yeterince açık... NATO etkinlik alanını Ortadoğu'ya doğru Türkiye kanalıyla genişletmek istiyor. NATO ve ABD, Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist ülkelere karşı yürütecekleri bir çatışmada cephe gerisini, yani Ortadoğu'yu denetim altında tutmakta Türkiye'den yararlanma planı yapıyorlar.

Türkiye'nin üstleneceği bu rolün içinde ülkemizdeki ABD üslerinin Ortadoğu halklarına karşı kullanılması, ABD Çevik Kuvvetleri'ne destek sağlanması vardır. Müslüman Ortadoğu ülkelerinde ABD tekellerinin pazarlamasını yapmak, Türkiye-ABD ortak askersel projelerine zengin Arap ülkelerinden maddi kaynak sağlama vardır. Bölgede ABD emperyalizminin etkinliğini artırmak amacıyla gerici Arap ülkeleriyle paktlar oluşturmak vardır. Ve hatta Irak'ın bilgisi altında Kerkük petrollerine el koymak o bölgede özgür bir Kürt devletinin kurulmasını engellemek de vardır. Daha neler vardır? Bütün bu serüvenler içinde Türkiye, doğrudan herhangi bir çatışmaya girmeyip, ellerini serin tutabilecek midir?

Evren'in Suudi Arabistan gezisi bir anlamda bu göreve uygun ilişkilerin kurulduğu politik ve askersel amaçlı bir gezi oldu. **"Büyük ekonomik yararlar"** lanse edilen ve boyalı basın tarafından öne çıkartılan gezide, Türkiye'nin Iran-Irak savaşında daha aktif görev alması, bölgede NATO'nun arabuluculuğunu üstlenmesi, ABD tekellerinin taşaronluğunu yapması tezgahlandı. En büyük tezgahlar ise yine kapalı kapıların ardında kaldı. Gezi konusunda kamuoyuna ayrıntılı bilgi verilmedi. Üstelik Evren işi pişkinliğe vurarak gazetecilere, **"Herşeyi anlatırsam size ne iş kalacak. Görevinizi yapın, araştırıp, öğrenin"** dedi.

Gazeteciler ne kadarını, ne yoldan öğrenirler bilmiyoruz. Ancak görünen köy kılavuz istemiyor. Türkiye'nin Ortadoğu'da NATO ve ABD tarafından askersel olarak güçlü ve bu nedenle komşusu Arap ülkelerini denetim altında tutabilecek biçimde donatıldığı açık. Cunta'nın izlediği dış politika sonucu, gerici Arap ülkeleriyle iyi ilişkiler içinde, modern ABD füzeleri, savaş uçakları, zehirli gaz depoları, Ingiliz füzeleri ile donanmış, Federal Almanya'dan da askersel destek gören bir Türkiye... NATO'nun cepheneliği haline getirilen Türkiye'nin, Evren'in hiç dilinden düşürmediği **"barışı ve istikrarı"** koruması sözkonusu olmayacağı gibi, **"ellerini serin tutması"** da gittikçe zorlaşacaktır. Barış, masa başında savaş oyunlarıyla korunamaz.

Milyonlarca emekçi "toplu sözleşme düzeni"nin dışında bırakıldı

Gerçek ücretler yüzde 10 geriletildi

- **Cunta döneminde toplu iş sözleşmelerine ilişkin yasalarda yapılan değişiklikler ve Özal hükümetinin bu yasalar doğrultusunda yaptığı düzenlemelerin sonucu, serbest toplu pazarlık görüşmelerinden ancak 200 bin dolayında işçi yararlanabilecek**

Türk-İş'in yüzde 43 ücret artışı isteğine karşılık, Yüksek Hakem Kurulu (YHK) Özal Hükümeti'nin ve işverenlerin talimatına uygun olarak, 1984 yılı için işçi ücretlerindeki artışı yüzde 25+2000 lira olarak belirledi. YHK'nın toplu iş sözleşmeleri 1984 yılında devam eden 500 bin işçi için belirlediği yüzde 25+2000 liralık ücret zammı, ortalama bir işçinin aylık ücretine yüzde 29 oranında bir artış getirdi. Böylece, enflasyon oranının yüzde 43 olması nedeniyle, gerçek işçi ücretleri ve işçilerin satınalma gücü, 1984 yılında da yüzde 10 oranında geriletilmiş oldu.

Öte yandan, Cunta döneminde toplu iş sözleşmelerine ilişkin yasalarda yapılan değişiklikler ve Özal Hükümeti'nin bu yasalar doğrultusunda yaptığı düzenlemelerin sonucu, serbest toplu pazarlık görüşmelerinden ancak 200 bin dolayında işçi yararlanabilecek. Bu 200 bin dolayındaki işçi de, yasalar gereği ancak YHK'nın verdiği zam oranı kadar ücret artışı alabilecek. Böylece, YHK'nın yüzde 29 ücret zammı verdiği 500 bin işçi ile sözüm ona serbest toplu pazarlık hakkından yararlanacak 200 bin işçinin dışında kalan 4 milyonun üstündeki işçi ve emekçi, yasalar ve uygulamalar gereği ücret artışı isteminde bulunamayacak.

Çalışma Bakanlığı tarafından **Resmi Gazete**'de yayınlanan **"yetkili sendikalar"** listesine göre, Türkiye'de çalışan yaklaşık 5 milyon dolayındaki işçi ve emekçiden 2 milyon 316 bininin sigortalı olduğu belirlendi. Sigortalı işçilerden de, 1 milyon 248 bininin sendikalı olduğu kabul edildi. Böylece, sendikalı işçilerin dışında kalan yaklaşık 3 milyon 800 bin işçi ve emekçi otomatikman serbest pazarlık sisteminin ve YHK uygulamalarının dışında bırakılmış oldu.

Ayrıca, DISK davasının devam etmesi nedeniyle DISK'e bağlı işçiler, serbest pazarlık sisteminin dışında bırakıldı. Bunun yanısıra, işkolunda çalışan işçi sayısının yüzde 10'undan az üyeye sahip oldukları gerekçesiyle birçok sendikaya yetki verilmedi ve bu sendikalara üye işçiler, serbest pazarlık ve toplu sözleşme düzeninin dışında bırakıldı. Böylece, 1984 yılında toplu sözleşme masasına ancak 200 bin dolayında işçi oturabilecek.

Yalanın kuyruklusu

Ücret tartışmaları sürerken, Özal önce Türk-İş'in yüzde 43'lük zam istemine karşı çıktı ve **"ancak yüzde 25 zam verebileceklerini"** söyleyerek taraf ve yetkili olduğunu gösterdi. Ardından, aynı Özal **"Türk-İş YHK ile pazarlık etsin, biz taraf değiliz ve YHK'ya müdahale edemeyiz"** diyerek yalanın kuyruklusunu söyledi. Oysa, bundan iki ay kadar önce, IMF ile yapılan anlaşmaya **"ücret zammı yüzde 30'u geçmeyecek"** diye imza koyan Turgut Özal'ın kendisiydi. Üstelik, YHK'da çoğunlukta olan hükümet temsilcileri Özal Hükümeti'nin emrindeydi ve yüzde 25+2000 lira ücret zammı teklifi onlar tarafından yapılmıştı.

ŞEVKET YILMAZ
Cuntaya selam, göreve devam

Turgut Özal, **"verilen ücret zammı, işçi ücretlerinde yüzde 47 net artış sağladı"** diyerek, kafaları karıştırmak istiyor. Oysa, Sosyal Sigortalar Kurumu'nun (SSK) verilerine göre, sigortalı ortalama bir işçinin aylık brüt ücreti 25 bin 500 liradır ve net olarak eline 18 bin 890 lira geçmektedir. 25 bin 500 lira brüt aylık ücrete yüzde 25+2000 liralık ücret zammı eklendiğinde, aylık brüt ücret 31 bin 875 lira ediyor. 31 bin 875 lira brüt ücretin neti de, 24 bin 351 liradır. Bu ise, Özal'ın dediği gibi yüzde 47 değil, işçi ücretlerinde yüzde 29'luk bir artış demektir.

Enka Türkiye'nin üçüncü büyük holdingi oldu

Özal–Enka–Kaliforniya

ÖZLEM ÖZGÜR **Gündem**

Özal: 2 x 2 = 10

"Özal ve ekibinin elinde bir hesap makinesi var, 2 x 2 = 10'a ayarlanmış. Bu makine, ABD ve Pentagon patentlidir. Siz istediğiniz kadar, en basit aritmetik bilginizle, Özal ve takımına **"2 x 2 = 4 eder"** gerçeğini anlatmaya çalışın. Verilen yanıt değişmez; 2 x 2 = 10 eder.

Özal, YHK'nun verdiği yüzde 25 + 2000 liralık ücret zammıyla, işçi ücretlerine yüzde 47 oranında artış getirildiğini söylüyor. Özal, böyle bir sonuca nereden ve nasıl varıyor? O, birtakım **"hayali"** sayılardan kalkıyor ve işin içine **"faturalı yaşam"** gibi konuyla ilgisi olmayan noktaları katıyor.

Oysa, bu işin hiç de karışık bir yanı yok. Hükümetin yayınladığı istatistiklere göre Türkiye'de bir işçinin eline ayda ortalama 18 bin 890 lira geçiyor. YHK'nun verdiği zamdan sonra da, aynı işçinin eline ayda 24 bin 351 lira geçecek. Bu da işçi ücretlerinde yüzde 29 artış demek. Sonuç, gerçek ücretlerde yüzde 10 düşüş...

Kaldı ki, YHK'nun verdiği zamdan ve **"serbest toplu sözleşme"** düzeninden yararlanabilen işçi sayısı 700 bini geçmiyor. Oysa Türkiye'de işçi sayısı 5 milyon dolayında. Sonuç, yaklaşık 4 milyon 300 bin işçi ve emekçiye bir kuruş zam yok...

Özal'ın ABD patentli yalan makinesi, otomatik saat gibi. Durmak dinlenmek bilmiyor. Ücret tartışmaları sürerken, Özal önce Türk-İş'in yüzde 43'lük zam istemine karşı çıkar ve ancak **"yüzde 25 zam verebileceklerini"** söyler. O, böylece **taraf** ve **yetkili** olduğunu açık eder. Ama aynı Özal, birkaç gün sonra kalkar **"Türk-İş YHK ile pazarlık etsin, biz taraf değiliz ve YHK'na müdahale etmeyiz"** diyerek yalanın kuyruklusunu söyler.

Özal yetkili ve taraf değilse, bundan iki ay kadar önce IMF ile yapılan anlaşma metninde yeralan **"ücret zammı yüzde 30'u geçmeyecek"** hükmünün altına hangi sıfatla imza atmıştır? Hem YHK'da çoğunlukta olan hükümet temsilcileri Özal'ın emrinde değil midir?

Ücret tartışmaları sürerken, milyonlarca insan, yalnızca Özal'ın yalan makinesini hayret ve ibretle seyretmekle kalmaz. Aynı zamanda ilginç bir **"kayıkçı dövüşü"**'ne de tanık olur.

Cuntanın bütün işçi haklarını boğazlamasına, gerçek ücretleri yarıyarıyadan da aşağı indirmesine göz yumanlar ve hatta HP ve MDP yöneticileri gibi bu uygulamaların bizzat içinde olanlar bile, yerel seçimlere beş kala işçi haklarının savunucusu kesilir. Ama asıl **"kayıkçı dövüşü"**, Türk-İş başlarıyla hükümet ve YHK arasında geçer. Anayasa ve yasalarda yapılan değişikliklerle kazanılmış bütün işçi hakları bir bir yok edilirken, YHK ve Özal eliyle işçiler soyulup soğana döndürülürken, eli kolu bağlı duran ve hatta bu uygulamalara destek olan Türk-İş başları, birdenbire YHK'nun ve Özal hükümetinin işverenden yana taraf olduklarını keşfeder...

Tartışmalar sürerken, Türk-İş Başkanı Şevket Yılmaz iri-kıyım laflar eder. Şevket Yılmaz, **"yüzde 43 zamdan bir kuruş azını kabul etmeyeceğiz. Yüzde 43'ün altında bir zam çıkarsa, saçımızı döküp**

Özal–Enka–Kaliforniya Mafyası üçgeni

Özal Hükümeti'nin baş destekçilerinden birisi, Enka Holding'tir. Başbakan Turgut Özal, Maliye ve Gümrük Bakanı Vural Arıkan, Adalet Bakanı Nejat Eldem, Devlet Bakanı Mesut Yılmaz ve Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı Vehbi Dinçerler Enka Holding'le ortaklık ilişkisi içindedirler. Turgut Özal'ın sağ kolu ve **"beyin takımı"**nın önde gelenlerinden birisi olan Yıldırım Aktürk, Enka Holding'in baş koordinatörüdür. Ayrıca, Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun oğlu, Enka Holding'te genel müdürlük yapmaktadır.

Yaklaşık on yıllık geçmişi olan ve Cunta döneminde tırmandırılarak palazlanan Enka Holding'in ilişkiler ağı, yalnızca Türkiye'dekilerle sınırlı değildir. Enka Holding, Kaliforniya Mafyası olarak tanınan Bechtel Şirketi'nin ortağı, onun Ortadoğu'daki taşaronudur. Bechtel Şirketi, ABD'nin önde gelen silah ve inşaat tekellerinden birisidir ve Reagan yönetiminin çekirdeğini oluşturmaktadır. Bu Mafya, Reagan'ı önce Kaliforniya Valisi seçtirdi ve sonra da, Başkan seçilmesinde büyük rol oynadı.

Mal varlığı 200 milyar doları aşan Bechtel Şirketi, 21 ülkede, özellikle Ortadoğu'da ve en başta Suudi Arabistan'da faaliyet gösteriyor. ABD Savunma Bakanı Weinberger, sirket hisselerinin yüzde 13'üne sahiptir. Weinberger ile Dışişleri Bakanı Shultz, bu şirketin en tepe yöneticileridir. Şirketin yönetiminde, ayrıca ABD'nin eski Ankara Büyükelçisi Parker Hart, eski CIA şefi Richard Helms bulunuyor.

Özal'ın seçim kampanyası, doğrudan bu Kaliforniya Mafyası, Enka Holding ve benzeri holdinglerin işbirliği çerçevesinde yürütüldü. Seçim kampanyası ve kadro seçimi için, geçtiğimiz yılın Mart ayında Bechtel'in Genel Müdürü Arnold Luft Türkiye'ye geldi.

Enka ve benzeri holdingler, bu **işbirliğinin** ve doğrudan ABD **hizmetkarlığının** mükafatını elbette fazlasıyla almışlardır. Örneğin, 12 Eylül 1980 öncesinde Türkiye ekonomisinde adı sanı olmayan Enka Holding, 3-4 yıl gibi kısa bir sürede Türkiye'nin en büyük holdinglerinden birisi oluvermiştir:

- Enka Holding'in 1983 yılı cirosu, bir önceki yıla oranla yüzde 95 artarak 244 milyar liraya tırmandı. Böylece, 43 büyük şirketin sahibi olan ve 23 bin 523 işçinin çalıştığı Enka Holding, Koç ve Sabancı'nın ardından Türkiye'nin üçüncü büyük holdingi oldu.
- Enka Holding, 1983 yılında gerçekleştirdiği 313 milyon dolarlık dışsatımla, Türkiye'nin en çok dışsatım yapan holdingi oldu.
- Enka Holding'in halen Ortadoğu ülkelerinde devam eden inşaat hizmetlerinin tutarı, 1 milyar 700 milyon dolardır.
- Enka Holding'e, son bir yıl içinde ABD bankaları 550 milyon dolar kredi açtılar. Bu büyüklük, Türk parası olarak 170 milyar lira ediyor. Bu kadar büyük bir kredi, Türkiye'de ilk defa Enka Holding'e verildi.

Şimdi de, Kaliforniya Mafyası Bechtel Şirket ile Enka, ortaklaşa olarak yeni bir soyguna hazırlanıyorlar. Bechtel ve Enka, Mersin Serbest Bölgesi'nin iç inşaatı ve işletmesine talip oldular.

Bechtel serbest bölge konusunda da, **"deneyimli"** bir firma. Sözgelimi, dünyanın önde gelen serbest bölgelerinden birisi olan Güney Kore'nin Masan Serbest Bölgesi'ni tasarlayan ve yapan Bechtel'dir.

Ankara kulislerinde, aynı Bechtel'in 1960'ların başında Özal'ın DPT Müsteşarlığı sırasında **"Çukurova Kalkınma Projesi"**ni yaptığını hatırlatanlar, **"Bechtel Çukurova'yı da, Mersin'i de avcuna alır"** yorumunda bulunuyorlar. Ayrıca Enka ile birlikte Atatürk Barajı ihalesine katılan Bechtel, Kerkük-Yumurtalık likitgaz hattının inşaatını almak için de kolları sıvamış bulunuyor.

ŞARIK TARA
ENKA'nın baş patronu

TURGUT ÖZAL
Üçgenin tam ortasında

C. WEINBERGER
ABD Savaş Bakanı

---

meyeceğiz. Yüzde 43'ün altında bir zam çıkarsa, saçımızı döküp düşünürüz" biçiminde konuşarak **"eyleme geçeriz"** demeye getirir.

Ancak YHK'nun yüzde 25 + 2000 liralık ücret zammını açıklamasından sonra, Türk-İş başlarının laf üretmekten başka birşey yapmadıkları görülür. Üstüne üstlük, Şevket Yılmaz, bir de kalkıp yüzü dahi kızarmadan **"Türk-İş her zaman yasalar çerçevesinde gereken mücadeleyi yapmıştır"** şeklinde konuşur.

Oysa gerçek ücretlerin yüzde 60 dolaylarında geriletilmesinde, Türk-İş başlarının cunta ve işverenlerle birlikte hareket ettiğini bilmeyen ve duymayan kalmış mıdır? Nasıl mı? Gerçek ücretlerin geriletilmesinde kullanılan araç YHK'dur. Bu kuruluşta, Türk-İş'in iki temsilcisi ile hükümet temsilcileri çoğunluktadır. Ve her iki temsilciler grubu da, Türk-İş'in Genel Sekreteri ve Ulusu'nun Çalışma Bakanı Sadık Şide'ye bağlı olarak görev yapmışlardır...Yetmez mi?

F-16 projesine Suudi Arabistan ortak olacak

"Devlet sektörü"nün satışına Nisan'da başlanıyor

- **Özal hükümeti, kamu kuruluşlarının gelirlerini satışa çıkarmakla, aynen bankerler olayı ve işçi şirketlerinde olduğu gibi yurt dışındaki göçmen işçilerin dövizlerini ele geçirmek istiyor**

Özal hükümetinin hazırladığı "Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması" hakkındaki yasa tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 28 Şubat tarihli oturumunda görüşülerek kabul edildi. Ilgili yasaya göre, hükümet kamuya ait altyapı tesisleri ve devlet işletmelerinin gelirleri ile bunların mülkiyetlerini satabilecek. Yasa hükmüne göre, kamu işletmelerinin gelir ve mülkiyetlerini, yalnızca Türk uyruklu özel kişi ve kuruluşlar değil; aynı zamanda, yabancı kişi ve kuruluşlar da satın alabilecekler.

Yasanın çıkmasından sonra, Turgut Özal bir açıklama yaparak **"Nisan ayında satışların başlayacağını"** söyledi. Böylece, Özal hükümeti IMF ve Dünya Bankası gibi emperyalist odakların yıllardır **"devlet sektörünün ortadan kaldırılması ve kamu kuruluşlarının çokuluslu tekellerle yerli ortaklarına devredilmesi"** şeklindeki dayatmalarını yerine getirmiş oldu.

Ayrıca ABD'nin Türkiye'yi Ortadoğu'da bir **"sıçrama tahtası"** yapma planının bir parçası olarak, kamu kuruluşlarının ABD tekelleri, yerli tekeller ve bölgedeki petrol zenginleri ortaklığına satılması düşünülüyor. Bilindiği gibi, F-16 anlaşmasına paralel olarak ABD tekelleriyle ortaklık biçiminde tarım ve tarıma dayalı alanlara madencilik ve turizm sektörlerine yapılacak yatırım projelerine de, başta Suudi Arabistan olmak üzere Arap sermayesi de ortak edilmek isteniyor. Özal'ın yaptığı açıklamaya göre, F-16 bombardıman uçaklarının Türkiye'de montajına ilişkin projeye Suudi Arabistan da ortak edilecek.

Bunun dışında, Özal hükümeti, aynen bankerler olayı ve işçi şirketlerinde olduğu gibi, özellikle köprü, baraj gibi kamu kuruluşlarının gelirlerini satışa çıkarmakla, yurt dışındaki göçmen işçilerin dövizlerini ve bazı tasarruf sahibi yurttaşların paralarını ele geçirmek istiyor.

Öte yandan Başbakanlık, Devlet Planlama Teşkilatı ile Maliye ile Gümrük Bakanlığı yetkililerinden oluşan bir komisyon, kamu gelirlerinin satış fiyatlarını belirledi. Satışa çıkarılacak olan tesislerin 1983 yılı kârları esas alınarak yapılan belirlemeye göre, bunlardan 100 bin liralık hisse senedi alan bir kimsenin yıllık kârı yüzde 20 olacak. Böylece, enflasyon oranının yüzde 43 olduğu bir durumda, kamu kuruluşlarının gelirlerinden pay alanlar kâr değil, zarar etmiş olacaklar. Kaldı ki, bu kuruluşların zarar ettikleri yıllarda, hisse sahipleri bir kuruş alamayacaklardır.

8 MART... DÜNYA KADINLAR GÜNÜ... 8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ... 8 MART... DÜNYA KADINLAR GÜNÜ... 8 MART DÜN

Bundan tam 109 yıl önce, 8 Mart 1875'de, New York kenti sokaklarında birkaç yüz kadın, işyeri koşullarının düzeltilmesi, ücretlerin arttırılması ve 10 saatlik işgünü için gösteri yaptılar. O gün, polisin acımasızca saldırısına uğrayan, pek çoğu tutuklanan bu kadınlar, giyim ve ayakkabı sanayiinde çalışan işçilerdi. O günlerde bu üretim dalında kadınlar günde 16, yani haftada 96 saat çalışıyorlardı. Bugün 35 saatlik iş haftası için mücadele eden işçiler, o günlerde iş haftasını 60 saate indirebilmenin mücadelesini veriyorlardı. Nitekim kadını ve erkeği ile tüm işçilerin uzun yıllar süren mücadelesi sonunda 10 saatlik işgünü ve daha sonra da sekiz saatlik işgünü kazanıldı. Dünya kadınları, New York'lu işçi kadınların o günkü yiğit direnişini unutmadılar. 1910 yılında Kopenhag'da yapılan Uluslararası Sosyalist Kadınlar 2. Konferansı'nda, o günün anısına 8 Mart'ın dünya kadınlarının birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak her yıl kutlanması karara bağlandı. Bugün kadınların eşit haklara sahip olmasının insan haklarının bölünmez bir parçası olduğu çoktan kabul edilmiş ve Birleşmiş Milletler örgütünün belgelerinde yer almıştır. Oysa kapitalist ülkelerdeki uygulamalar bu ilkeden çok uzaktır. Yasalarda yer alan kadın hakları, yaşamda gerçekleşmemektedir. Üstelik kapitalist ülkelerde her alanı kapsayan genel bunalımın derinleşmesi, yığınsal işsizliğin ve toplumsal güvensizliğin artması koşullarında

1984'de de kadınların umutları acıları ve sorunlarından daha b

AYŞE COŞKUN
İKD Merkez Yönetim Kurulu üyesi

Türkiye'den bir ana politik göçmen kızına telefon etmiş. Birşeyler söyleyecek söyleyemiyor. Kızın kocası hapiste. 6-7 aydır görüşmeye çıkarmıyorlar. En nihayet ana, **"Kızım kayınvaliden burada, seninle konuşmak istiyor"** demiş. Telefonun bir ucunda anası, öbüründe karısı... Ananın sesi kötü, **"oğlumu hastaneye kaldırmışlar, görmeye gittim, göstermediler"** diyebilmiş. Aynı tutukevinden daha bir grup tutuklu da hastanedeymiş. Teşhis, mide kanaması ve tüberküloz...

8 Mart Dünya Kadınlar Günü... Sosyalist ülkelerde ve birçok kapitalist ülkede artık gelenek haline gelmiş: Bugünde kadınlara işyerlerinde, evlerinde bir armağan verilir. İşte bu uygulamalar da Türkiye'de Cunta'nın analara, eşlere 8 Mart armağanı oluyor.

Cunta armağan vermede pek cömert davranıyor. Diyarbakır'daki analara, karılara, evlatlarının, eşlerinin ölüsü veriliyor. Mamak'ta, Metris'te, Sultanahmet'te görüşmeleri kaldırılıyor, içeri para aldırtmıyor. Tutukluları açlığa, hastalığa terkediyor. Canının istediğini, istediği zaman işkenceye çekiyor.

1980'in Eylül ayından beri analar, eşler hapishane kapılarının ayrılmaz nöbetçileri oldular. Kapıların önüne sabahın erinde gelmek, saatlerce beklemek, sadece birkaç dakika görüşmek ve hele görüşememek, böyle geçen aylar, seneler... İçerde 40 bini aşan politik tutuklu varsa onun en az iki katı kadar kadın da onlarla birlikte hergün işkenceden geçiyor, hergün dayanılmaz acılar duyuyor.

Politik tutukluların içinde kadınlar da var. Cunta onlara da eli bol davranıyor. Kıyasıya işkence yapıyor. İşkencede nice gencecik ana adayı bebesini düşürdü. Veremedinse uzun süre askerlik evlatları bekliyor. Bu askerlik ise dönüş yolunu kapatıyor. Göçmen ana, eş yine çaresiz. Geçim derdi, hasretlik derdi binlerce derdin üstüne biniyor.

Bu yıl dördüncü kez 8 Mart Cunta koşullarında yaşanacak. Tutuklu yakını olarak, tutuklu olarak, işçi-emekçi, ev kadını olarak kadınlarımız yaman yıllar yaşadılar, yaşıyorlar. Cunta'nın iktidara el koyduğu günlerde **"artık terör bitecek"** umutları, Cunta'nın terörüyle yitti, gitti.

İşinden atılan, bir daha iş bulma umudu yok denecek kadar az olan işçi kadın, ürettiği ürünün parasını alamayan köylü kadın, evini eşinin aldığı asgari ücretle nasıl geçindirebileceğini düşünen ev kadını, Avrupa'da mı kalsa, memlekete mi dönse şaşırmış kalmış göçmen kadın tüm sorunları arap saçından yumak olmuş biçimde 8 Mart'ı karşılıyor.

1984 yılının ilk ayında Ilerici Kadınlar Derneği davası da Cunta mahkemelerinde görülmeğe başlandı. Cunta savcısının iddiası pek büyük: **"Örgüt yasa dışı hale getirilmiş"**. Bu iddia ancak faşist bir rejimin askeri savcısı tarafından üretilebilirdi, öyle de oldu. IKD tüm yaşamı boyunca kadınlarımızın sorunlarına sahip çıkmış, bunların çözümü için savaşım yürütmüştür. Belki de Cunta, kadınların bunca sorununu **"yasa dışı"** bir iş yapmamak için çözmüyor olabilir!

Görünüşte memlekette gidişat, **"bindik alamete gidiyoruz kıyamete"** atasözüne uyuyor gibi... Dünyanın hali de bir başka türlü. Her yer barut fıçısını andırıyor. Fıçıyı koyan da, ateşleyen de aynı: ABD emperyalizmi. ABD silah tekellerinin hakiki değil de artist kovboyu atını dünyanın her yerinde koşturup, silahını ateşliyor, her an ateşleyebileceği **"akıllı"** silahlarını Avrupa'da konumlandırıyor. Böylelikle milyonlarca insanı bir çırpıda öldürmenin olanağını yaratıyor. Analar bir savaş cehenneminin kavurucu ateşini yüreklerinde duyuyorlar. Orta Amerika'da, Latin Amerika'da, Ortadoğu'da ve daha birçok yerde kadınlar çatışmalarda ölen, kaybolan, öldürülen evlatlarının, yakınlarının acılarıyla kıvranıyor.

Neki bunun böyle gelmiş ama böyle gitmeyeceği de yadsınamaz bir gerçek olarak gözler önünde... Ne memleketimizde, ne de dünyada halklar savaşımdan geri duruyorlar. Dişe diş, göze göz bir mücadeledir gidiyor. Düşman kaybetmek istemiyor, ne çare ki karşısındakiler mutlaka kazanmak azminde. Kadınlar böylesi bir savaşım içinde her gün daha da aktifleşiyorlar.

1980 Eylül ayından beri analar, eşler hapisha

Milyonlarca kadın **"barış istiyoruz"** belgisiyle tüm barış eylemlerine katılıyorlar. Füze üslerinin etrafında her türlü baskıya karşın nöbet tutuyorlar.

Ülkeleri ABD emperyalizminin ya da onun uydusu gerici rejimlerin saldırısına uğramış kadınlar silah elde savaşıyorlar. Bu uğurda şehit oluyorlar.

Dünyanın her yanında zindanlardaki kadın tutuklular savaşımlarını kesintisiz sürdürüyorlar. Tutukluların anaları, karıları, hiçbir baskıya aldırmaksızın evlatlarının, eşlerinin hesabını soruyor.

Cunta'nın mahkemelerinde hakime, savcıya, işkenceciye boyun eğmeyen kadın tutuklularımız da bizlerin yüzakıdır. Kendilerine yapılan işkenceleri mahkeme tutanaklarına geçirtmiş, hapishanelerin kötü koşullarına karşı direnmiş olan bu kadınlarımız, kızlarımız yeni işkencelerden de yılmıyorlar.

onlar, tekellerin tüm emekçilerin haklarına saldırısı içinde ilk sırada haklarını kaybedenler içinde yer alıyorlar.
Bugün gelişmiş kapitalist ülkelerde üretimde çalışanların üçte birini oluşturan kadınların çalışma hakları, eşit işe eşit ücret hakkı garanti altında olmadığı gibi, kadınlar arasında işsizlik hızla artmaktadır. Kadınların mesleki öğrenim olanaklarından kısıtlı bir şekilde yararlanmaları, toplumsal ve politik açıdan eşit haklara sahip olmamaları, anne ve çocukların gereğince korunmaması kadınların yaşam koşullarını ağırlaştırmaktadır. Geri kalmış ülke kadınları ise ana, emekçi ve vatandaş olarak çoğu kez en temel gereksinimlerinden bile yoksun yaşamaktadırlar.
Görüldüğü gibi sosyalist ülkelerde, kapitalist ülkelerde ve geri kalmış ülkelerde kadınların toplumdaki konumları ve dolayısıyla sorunları ve istemleri farklıdır. Ancak hangi toplumsal sistemde yaşarlarsa yaşasınlar, ırkları, dilleri, dinleri, yaşam koşulları, meslekleri çok farklı olan dünya kadınlarını, 21. yüzyılın çocuklarını, yurttaşlarını yetiştirmek gibi ortak bir sorun, ortak bir sorumluluk birleştiriyor. Çocuklarının ve tüm çocukların mutluluğu ve barışçı gelenekleri ile ilgilenmek ise, dünya kadınlarını barış hareketi içinde birleştiriyor. Bundan ötürü, ister Amerika'da, ister El Salvador'da, ya da Angola'da veya Lübnan'da ateş altında, ister Federal Almanya'da tezgah başında, isterse Türkiye'de tarlada, fabrikada, gecekonduda, zindanda, dünyanın neresinde ve ne koşullarda olurlarsa olsunlar barışı ve demokrasiyi korumak, savaş kışkırtıcılarına karşı çıkmak, çocuklarına yaşanası bir dünya bırakmak mücadelesi bekliyor kadınları.

cik ana adayı bebesini düşürdü.

Beri yandan, Cunta'nın politik nedenlerle aradığı onlarca kadın da yurt dışına çıkmak zorunda bırakıldı. Bu politik göçmenlerin önemli bir keşiminin çocuklarının ise Cunta tarafından yurt dışına çıkmaları yasaklandı.

Yıllardır Avrupa'da ekmek parası uğruna her türlü aşağılanmaya boyun eğmek zorunda kalan göçmen kadın da Cunta'dan nasibini alıyor. **"Bedelli Askerlik"** adı altındaki Cunta soygunu tüm hızıyla sürüyor. Binlerce markı, kronu, frankı vb. verdin, verdin.

Dünyanın neresinde ve hangi koşullarda yaşarlarsa yaşasınlar, barışı korumak tüm kadınların ortak sorunu ve sorumluluğu...

kızlarımız yeni işkencelerden de yılmıyorlar.

Evlatlarının, eşlerinin peşine düşen, onlarla birlikte direnen kadınlarımızın, analarımızın her biri yiğitlik örneği oluyorlar.

En ağır koşullara karşın evden eve koşan, elindeki bildirileri gözünü kırpmadan evlerin kapısından atan, pulları yapıştıran, tutuklularla dayanışmayı dantel işler gibi ören kadınlarımız, analarımız tükenmez bir moral kaynağı yaratıyorlar.

Avrupa'nın her yerindeki Türkiyeli göçmen kadınlar Cunta'dan bu yana memleketteki yurtseverlerle, demokratlarla en sı-

Bir kadın emekçi, Cunta'nın işkencehanelerini anlatıyor

Türkiye'de kadın tutuklular hangi koşullarda ve nasıl direniyorlar?

Ingiltere'de basılan **Dayanışma** Dergisi'nin Ocak sayısında kısa süre önce bu ülkeye politik göçmen olarak gelen Mürvet Şenesen'le yapılmış bir röportaj yayınlandı. DISK'e bağlı BANK-SEN Sendikası'nın üst düzeyde yöneticilerinden ve Kadın Kolu Başkanı olan Mürvet Şenesen cuntanın işkencehanelerinde uzun süre işkence altında tutuldu, ağır cezaevi koşullarını göğüsledi. Şimdi savaşımını yurt dışında sürdürüyor. M. Şenesen cunta zindanlarındaki ağır koşulları dirençle göğüsleyen ve yenik düşmeyen tek kadın değil kuşkusuz. Benzer koşullar altında 2,5 yıldır hapiste yatan **Kadınların Sesi** Dergisi Yazışleri Müdürü **Berrin Uyar** nihayet Aralık ayı sonunda, şimdilik kaydıyla, tahliye olundu. Ancak daha hapishanelerde onlar gibi yüzlercesi var. Yaşı altmışa yaklaşmasına rağmen faşist mahkeme karşısında barışı dimdik savunan **Reha Isvan**, sakatlanan beline rağmen her duruşmada yapılan işkenceleri ve baskıları yiğitçe haykıran Ankaralı öğretmen **Fethiye Çetin**, Gölcük cezaevinde iki çocuk anası **Vildan Dönmez**, Diyarbakır cezaevinde işkencede çocuğunu düşüren **Ülkü Akgül** ve daha birçokları halen aynı koşullarda yaşıyorlar. Işte Mürvet Şenesen'in anlattığı ve bugün Türkiye'de onbinlerce politik tutuklu için de günlük gerçek olan hapishane koşulları:

"25 Mayıs 1983 günü sabaha karşı evime yapılan bir baskınla gözaltına alındım. Evime gelen yedi sivil polis beni 1. Şube'ye götürdüler. Evde yalnızdım. **Aileme haber vermek istedim, ama izin vermediler.** Genel uygulama böyleydi. Tutukluların ailelerine haber vermesine, hatta bir not bırakmasına bile izin verilmiyordu. Yakınlarının poliste olduğunu öğrenen ya da tahmin eden ailelere ise polisten hiçbir bilgi verilmiyor, **'senin oğlun, kızın, kocan, karın burada değil'** diye geri çevriliyorlardı. İşkencede ölen tutuklular, ailelerine hiçbir haber verilmeden gizlice gömülüyordu. Bazen de yakınlarının **'intihar'** ettiği söyleniyordu ailelere. Gözaltındayken ne ailelerimizi görmemize ne de bir avukat tutmamıza izin verilmiyordu. Yasal gözaltı süresinin 45 gün olmasına karşın ben 72 gün gözaltında kaldım. Benden daha uzun süre kalanlar da vardı, çünkü Sıkıyönetim Komutanlığı bu süreyi istediği kadar uzatabiliyordu...Biz 2,5 metrekarelik soğuk, havasız, ne günışığı gören, ne de elektriği olan bir hücrede 7-8 kadın kalıyorduk. **Ne battaniyemiz ne de yatağımız vardı. Gece taşa serdiğimiz paltolarımızın üstünde yatıyorduk.** Hücreler çok pisti. Her taraf pire ve bit kaynıyordu. Elimizi yüzümüzü yıkamamıza bile izin vermiyorlardı. Keyifleri istediği vakit, çok seyrek aralıklarla tuvalete götürüyorlardı. Ifadelerimizi gözü bağlı işkence altında veriyorduk. Poliste gözaltında bulunduğumuz sürede hücreden çıkarıldığı anda hemen herkesin gözünü bağlıyorlardı. Sorgulama günlerce sürdü. Her seferinde falakadan elektriğe kadar her tür işkenceye tabi tutuluyorduk. Elektriği vücudun her yanına ama özellikle de cinsel noktalara veriyorlardı. Bazen bizi koltuk altından kanca ya da halkalarla tavana asıyor, ayaklarımız ancak yere değecek vaziyette bu şekilde saatlerce bırakıyorlardı. Kendimiz işkenceye tutulmadığımız zamanlarda ise kadın erkek diğer tutuklulara yapılan işkenceleri seyretmeye ya da dinlemeye zorlanıyorduk. Bizimle oynadıkları diğer bir **"oyun"** da, ellerimizle ayaklarımızı birlikte bağlayarak bir araba lastiğinin içine sıkıştırmaktı. Böylece elleriyle ya da coplarla iterek bizi bir top gibi odanın bir tarafından ötekine birbirlerine yuvarlıyorlardı. **Bu çok hoşlarına gidiyordu.** Sık sık tutukluların eşlerini ya da diğer yakınlarını **(özellikle yaşlı anne babalarını)** getirip onların gözleri önünde işkence yapıyor, hatta bazen onları öldürmekle tehdit ediyorlardı. Işte sorgulamaların yapıldığı, **"itirafların"** alındığı ve sonra da insanların tutuklandığı koşullar bunlardı. Polisin hazırladığı ifadeleri **gözü bağlı, görmeden** imzalamak zorundaydık...Koğuşlar soğuk ve rutubetliydi. Kış ayları da dahil olmak üzere orada kaldığım süre boyunca kaloriferler bir kez bile yakılmadı. Yiyecek az ve çok kötüydü. Birçok kişi hastalandı, özellikle verem yaygındı. Hastalara gerekli yiyecekleri sağlamaya çalışıyorduk, ama fazla birşey yapamıyorduk. Onlara ilaç bile vermiyorlardı. Hapishane kantininde yiyecek satılır. Ama fiyatlar çok yüksektir. Sadece aileleri para getirebilenler kantinden alışveriş edebiliyorlardı. Haftada 5 gün **20'şer dakika** havalandırılıyorduk. Yüksek duvarlarla çevrili avludan ancak bir parçacık gökyüzü görülüyordu. Hapishane yetkilileri bu kısa havalandırmaları bile yasaklamak için her bahaneden yararlanıyorlardı. Aslında en küçük bahaneyle herşeyi yasaklıyordu: Ziyaretleri, havalandırmayı, kantinden alışverişi, gazete alıp okumayı, çay içmeyi, mektuplaşmayı, herşeyi. Bu yasakları istedikleri kadar uzatıyorlardı. **Bazı kadın tutuklular hamileydi. Hapishanede doğum yaptılar. Bebekler de hapishanenin dayanılmaz koşullarına, soğuğa, rutubete, havasızlığa mahkumdular.** Mamalarını ısıtmak, bezlerini kaynatmak için bir ocağa bile izin verilmiyordu... Haftada bir gün hapishanede sıcak su akıyordu, ama bu düzenli olmuyordu. Sıcak su aktığı zaman da her koğuşa ancak 15 dakika vakit tanıyorlardı. En küçük koğuşta bile en az 20 kadın vardı. Bu nedenle bir dakikadan kısa bir sürede yıkanmak gibi bir yetenek geliştirmek zorundaydık. Çoğu kez soğuk suyla tamamlıyorduk banyoyu..."

apishane kapılarının ayrılmaz nöbetçileri oldular

cak dayanışmayı örmeye çalışıyorlar. Gün geçtikçe güçlenen bu dayanışmanın ne denli yaşamsal olduğunu biliyorlar. Ayrıca Türkiyeli göçmen kadınlar Avrupa'daki sınıf kardeşleriyle birlikte barış,ekonomik hak ve özgürlükleri daha da genişletme savaşımına aktif olarak katılıyorlar.

Savaş dünya çapında ve memleketimizde tüm cephelerde devam ediyor. Taraflardan biri nükleer bir savaşta yanmış-yıkılmış bir dünya, diğeri ise mutlu, güvenli, barış dolu bir dünya istiyor. Şüphesiz birincisi düşünülemez, ikincisi vazgeçilmez bir şeydir. Bu vazgeçilmez olanı ise cesaret ve aklın gücü gerçekleştirecektir.

Yüreklerimizde memleket hasreti ve memlekette çarpışanları biran bile unutmadan, Avrupa'da bulunan göçmen ve politik göçmen tüm kadınları, hepimizi önemli görevler bekliyor:

- **Avrupa'daki tüm barış eylemlerinde, barıştan yana her çabada yer almalıyız. Buradaki barış savaşımımız ve onun başarısı memleketimizi de derinden etkileyecektir.**
- **Avrupa'nın tüm ülkelerindeki işçi sı-**

1980 yılının başlarında sayılar, Batı Avrupa'daki Türkiyeli işçilerin yaklaşık yüzde 30'unu kadın işçilerin meydana getirdiğini gösteriyor. Türkiyeli işçilerin yüzde 80'inin çalıştığı Federal Almanya'da ise çalışan Türkiyeli kadınların sayısı yaklaşık 170 bin. Bu sayı Federal Almanya'da çalışan toplam yabancı kadınların da dörtte birini oluşturuyor. Aynı yıllarda Türkiye'de tarım-dışı faaliyetlerde çalışan kadın sayısı 630 bin, imalat sektöründe ise 200 binin biraz üzerinde. Böylece, yurtdışında çalışan işçi kadınlar Türkiye'de tarım-dışı faaliyetlerde çalışan kadın nüfusunun yüzde 20'si gibi önemli bir kısmını meydana getiriyor. Türkiyeli kadın işçiler işçi olmaktan ve kadın işçi olmaktan kaynaklanan, ve ayrıca kapitalizmin derin krizi koşullarında büsbütün ağırlaşan yerli-yabancı tüm işçilerle ortak olan sorunlarının yanısıra kendi ülkesinde hiç çalışmamış, ya da sadece kırsal alanda çalışmış kişiler olarak yeni bir kültüre ve kendilerine çok yabancı çalışma koşullarına alışmanın zorluklarını yaşıyorlar. Yeni insan ilişkilerine, yabancı bir dile, büyük işletmelerin örgütlülüğüne, iş düzenine, hızlı temposuna uyum sağlama başlıca güçlükler olarak ortaya çıkıyor. Kadınların değişen çalışma koşullarına rağmen, aile-içi ilişkilerinde daha yavaş değişen rolleri, kültürel alışkanlıklar ve bütün bunların yanı sıra işde ve mahallede artan yabancı düşmanlığı, onların yaşam koşullarını büsbütün ağırlaştırıyor. Türkiye Postası, Federal Almanya'da çalışan Türkiyeli kadınların bu zorluklarını kendilerinden dinledi:

Niçin gurbet eldeyiz, zorluklarımız neler?

Mehmet YORULMAZ

Duisburg-Reinhausen'da "Elastoform Polster Möbel" **mobilya fabrikasının önündeyiz. Saat 15.15'de fabrika boşalmaya başlıyor. Çalışanların çoğunluğu kadın. Bu çoğunluğun önemli bir kısmı ise Türkiyeli kadınlar ve genç kızlar. Heryerde olduğu gibi burada da onları hemen seçmek olanaklı. İçlerinden birkaçı ile söyleşme olanağı bulduk. Bunlardan biri Gülşen'di. Daha doğrusu gözlerinin içi güldüğü için bu ismi biz ona verdik. Evli, iki çocuklu Gülşen anlattı:**

Federal Almanya'ya niçin geldim?

Türkiye'nin batı kentlerinden birinde ortaokulu bitirmiştim. Başarılı bir öğrenci idim ve liseye başladım. Ancak ağabeyimin okulu bırakıp, babamın onun tazminatını ödemek zorunda kalması üzerine, ekonomik durumumuz ağırlaştı. Ben de eğitimime devam edemeyeceğimi anladığım için, **Iş ve Işçi Bulma Kurumu**'na müracaat ederek, Almanya'da çalışan ablamın yanına gitmeyi düşündüm. 15 gün içinde yanıt aldım ve 1972 Aralık ayında pasaportumu alarak, bir grup kadın ve tercümanla birlikte üç günlük bir yolculuktan sonra 1973 Ocak ayında Nürnberg'e geldim.

Başta herşey çok zor geldi. Hep ağlıyordum. Iki hafta sonra ablam geldi. O gelince daha çok ağladım. Bütün kadınlar başıma toplandı. Ablama hep kızıyordum, senin yüzünden geldim buralara diye. O da bana **"alışırsın kardeşim"** diyordu. O gece izin aldık, ablam benimle yattı. Kendimi annemin koynunda gibi hissettim. Duisburg'a dönünce firmayla konuştular ve beni Mart ayında, şimdi çalışmakta olduğum firmaya getirdiler.

Federal Almanya'da çalışan bir kadın olarak karşılaştığım zorluklar

Zorlukların başında anlaşabilme sorunu geliyor. Reinhausen'de ablamlar beni dil kursuna göndermediler. Eniştem biraz çalıştırdı. Daha çok iş yerinde beraber çalıştığım Monika'dan öğrendim. O bana Almanca öğretti, ben de ona Türkçe...

Üçbuçuk yıl işten eve, evden işe gittim geldim. Reinhausen pazarını bile öğrenemedim, ablamlar bırakmadı. Bazan ablamla Essen'e giderdik alışveriş için.

Pazarı da çarşıyı da, 1976'da aynı işyerinde çalışan eşimle tanışıp, evlendikten sonra öğrendim. Iki çocuğum oldu. Ben ne çocukluğumu, ne de genç kızlığımı bilebildim.

Türkiye'de hiçbir işde çalışmamıştım. Bunun için firmanın işi ilk başta çok ağır geldi. Çeşitli bölümlerde çalıştım.

Çocukların bakımı çok zor oldu. Ben çalıştığım için onlara komşum baktı. Şimdi

Sivas'ın 300 haneli bir köyünden 1969'da Federal Almanya'ya gelen üç çocuklu Gülizar biriktirdiği paralarla kocasının, babasına bir türlü ödeyemediği başlık parasını da ödemiş

yorum. Eşim henüz askerliğini yapmadı. Bu yüzden çalışmak zorundayım. Bedel arttı, bu bizim için çok büyük bir para. Ailede tek kişi de çalışsa, iki kişi de çalışsa, bu parayı ödemek bu yaşam koşullarında çok güç. Iki yıl için giderse eğer,

bir parça yanında kalsın istedi. Ben de bir yıl oturma iznim olmadan yanında kaldım ve Almanca kursuna gittim. Kurs bitince de gerekli yere başvurup çalışma izni aldım. Kolay iş buldum, çünkü dokuz kardeştik ve sadece babam çalışıyordu. Daha sonra da oturma izni alabilmek için yaşımı küçültmek zorunda kaldık. Tamamladığım MBSE kursundan sonra da süresiz çalışma izni aldım ve bu firmada iş buldum. Üç yıldır burada çalışıyorum.

Yabancı bir ülkede sorunlarım

Geldiğimde en büyük zorluğum dil bilmemekten kaynaklandı. Alışveriş çok zor geldi. Hiç unutmam bir kez tavuk alacaktım, tavuk yerine köpek istedim. Kağıda yazıp gidiyordum alışverişe. Bir defa da **"mineralwasser"** yerine **"kriminal wasser"** dedim.

Gördüğüm herşey bana ters geliyordu. Çoğu kez kendi ülkemin yöneticilerine büyük bir hınç duydum. Hala da duymaktayım. Neden bizim ülkemizde iş sahaları açılmıyor da, biz buralara sürükleniyoruz diye...

Işyerimde koltuklara yüz dikiyorduk. Ilk günlerde kalın kalın kumaşlara bakıp, beceremeyeceğimden korkarak hep ağladım. Fabrikaya gittiğim an Türkiye'ye dönmek istiyordum. Bu durumu babamın desteği ile atlattım. Önceleri hiç akort çıkartamıyordum, daha sonra alıştım.

Ancak hala normal akordu, yani 640 dakikayı hergün veremiyorum. Bu bize zor işlerin verilmesinden de geliyor. Ayrıca işyerinde iyi makinelere de genellikle Almanları oturtuyorlar. Ben iki yıl kötü bir makinede çalıştım. Hastalanıp rapor aldığımızda ise makinemiz iyi ise bir başkası kapıyor. Almanların makinelerine ise kimse oturamıyor onlar yokken.

Almanlara üç-dört iş birden öğretili-

● **Avrupa'nın tüm ülkelerindeki işçi sınıfının savaşımında yer almalıyız. Onlarla birlikte kazanılan her başarı, iş demek, ekmek demek, insanca yaşam demektir.**

● **Göçmen işçi örgütlerinde çalışmalıyız. Bu yolla sorunlarımızın çözümünde, istemlerimizin yükseltilmesinde önemli bir katkı sağlamış oluruz.**

● **Tutuklularımızın aileleri ve tutuklularımızın etrafındaki dayanışmayı daha da yükseltelim. Onlara göndereceğimiz kartlar ve mektuplarla her zaman yanlarında olduğumuzu gösterelim. Maddi dayanışmayı örgütleyebilmek için yaratıcı yöntemler bulalım.**

Biz kadınlar için 1984 yılı umutlarla dolu bir yıl. Umutlarla dolu çünkü bizim kitabımızda **"umutsuzluk"** diye bir kelime yoktur. Hayatı üretiyoruz ve dünyanın bu olağanüstü güzellikteki üretimine karşı yapılan herşeye düşmanız. İnsan neslinin sınırsız gelişmesinin olanakları vardır ve bugün dünyanın önemli bir kesiminde bu ispatlanmıştır.

8 Mart'ın savaşım geleneğini sürdürelim. Gelecek bizim olacaktır!

Bir pazar günü Nürnberg'de Grundig firmasının **"heim"**ına geldik. Beni üç kişilik bir odaya verdiler. O gece gözüme uyku girmedi. Diğer kızlar uyuyorlar diye onlara da kızıyordum.

Ertesi gün firmaya gittik. Öğle yemeğinde su yoktu. Ben su isteyince tercüman beni suyun adını söyleyerek karşı büfeye gönderdi. Büfenin önünde sıraya girdim, ancak sıra bana gelinceye kadar suyun adını unuttum. Büfedeki kadın birşeyler söylüyordu, ben de şaşkın şaşkın bakıyordum. Arkama dönüp esmer birini gözüme kestirdim. **"Türk müsün"** diye sordum. **"Hayır ama ne istiyorsun"** dedi. Yunanlıymış meğer. Sonra onunla arkadaş olduk. Bana bütün su isimlerini saydı. Sonunda **"mineral wasser"** deyince çok sevindim ve suyu aldım. Benim bu memlekette öğrendiğim ilk Almanca kelime de **"mineral wasser"** oldu.

Çocukların bakımı çok zor oldu. Ben çalıştığım için onlara komşum baktı. Şimdi de okula başlayan büyüğü babaannesinin yanında kalıyor, küçük de teyzesinde. Onlarla ancak hafta sonları beraber olabiliyoruz.

Ben onbir yıldır akort işinde çalışıyorum. Haddinden fazla yıpranıyoruz ve bunun farkında bile değiliz. Çoğumuzu para hırsı kaplamış. Arkadaşları uyarmaya kalktığım zaman da yanlış anlıyorlar. **"Ben bir an önce dönmek istiyorum, sana ne benim çalışmamdan"** diyorlar. Ömürlerinden ne kadar verdiklerini, patrona ne kazandırdıklarını bilmiyorlar. Türkiye'ye gittiklerinde rahat edeceklerini düşünüyorlar ama bence bu da doğru değil.

Türkiye'ye ne zaman döneceğiz?

Türkiye'ye şu anda dönmeyi düşünmüyoruz. Bir gün döneceğiz mutlaka ama ne zaman? Ona kesin bir yanıt veremi- lışsa, bu parayı ödemek bu yaşam koşullarında çok güç. İki yıl için giderse eğer, geri gelmesine imkan yok. Sonra iki çocuklu bir kadın için burada yalnız yaşamak, çalışmak çok ağır bir yük. Beraber dönsek ve eşim askere gitse, bana ve çocuklarıma yine kim bakacak. İş bulabilecek miyim? Firma ile anlaşılabilirse bedel ödeyip iki ay gidip dönmek bizler için en iyisi. Eşim de bedelin düşürülmesi için yapılan toplantılara katılıyor, bunun için çalışıyor.

Aynı fabrikadan bir genç kıza yaklaşıyoruz. Beş yıldır Federal Almanya'da yaşayan Fatma da bize öyküsünü şöyle anlatıyor.

Federal Almanya'ya niçin geldim?

1979 yılında turist olarak babamın yanına geldim. Üç ay kalıp dönecektim. Babam ondokuz yıldır burada yalnız çalışıyordu. Ben gelince sıcak bir çorba içti; ailesinden

ne ise kimse oturamıyor onlar yokken.

Almanlara üç-dört iş birden öğretiliyor, bizi ise sadece dikişte çalıştırıyorlar. Bu gidişle ilerde bizim işkolumuzda bir işsizlik olduğunda biz açıkta kalacağız. Dikiş olmadığı zaman ise bizi bodrum temizlemeye gönderiyorlar.

Öte yanda yanlış diktiğimiz dikişleri de biz kendimiz söküp düzeltiyoruz.

Son günlerde yabancı düşmanlığı da iyice arttı. Bir gün otobüste iki genç Alman beni yerimden kaldırdı ve kendileri oturdu. **"Sen ayakta durabilirsin"** dediler. Sonra da gülmeye başladılar.

Bu sorunlarımızı doğru değerlendirebilmek ve çözmek için genç kızlar ve kadınlar olarak biraraya gelmemiz, bunların nereden kaynaklandığını, aynı işyerinin işçileri olan bizleri farklı muamele ile birbirine düşman yapanların ve bundan yararlananların kimler olduğunu görmek gerekir. Özellikle genç kızlar bu çalışmalarda yerlerini almalıdır.

Yedi iklim dört bucakta kadınlar bugün kurtuluşun, sınıf savaşımından bağımsız düşünülemeyeceğini daha bir bilinçle kavrıyorlar. Milyonlarca kadın ve erkek emekçinin kenetlenen elleri sömürüye, toplumsal eşitsizliğe, gericiliğe, baskıya ve zulme karşı birlikte savaşmanın simgesi oluyor...

Heilbronn'da Türkiyeli emekçi kadınlar örgütleniyor

Soner GÜRLER

Alman Sendikalar Birliği (DGB)'nin gençlik odasındayız. 30 kadar kadın üstleri başları yapışkan ve boya içerisinde hızlı bir çalışma içersindeler. Bu kadınların yarısı Türkiyeli, yarısı ise Alman. Kimisinin elinde makas bazı gazete küpürlerini kesiyor, resimleri yapıştırıyorlar önlerindeki kartonlara, kimiside ellerindeki değişik boya kutularıyla karton ve bezler üzerine slogan boyuyorlar. Bu hazırlığın sebebi ne? Birine yaklaşıp ne yaptığını soruyoruz, yanıtlıyor:

"Resim kesiyorum. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle Heilbronn'daki Alman Sendikalar Birliği kadınlar grubu bir eğlence gecesi düzenlemiş, aslında ben çalışmadığım için sendika üyesi değilim, fakat kocam çalışıyor ve sendikalı. Heilbronn'da sosyete kadınları Türkiye'deki kabul günlerine benzer toplantıları hep düzenlerler, börekli, çörekli çaylı bu toplantılarda hep onun bunun dedikodusunu yaparlar, bizde dedik ki, bizler emekçi karıları olarak bize ait olan böylesine bir eğlence gecesini yine bizim sorunlarımız içeriğinde işleyelim. Şimdi onun çalışmalarını yapıyoruz."

Sorumuzu yanıtlayan Nurhan'ın elindeki resimlere bir göz attık. **İlerici Kadınlar Derneği** Kocaeli Şubesinin 1 Mayıs 1976 senesinde Taksim'deki gösteri alanına girişini görüyoruz.

Kadriye Almancayı iyi biliyor, bu nedenle de Sabire ve Sabahat ile birlikte Almancayı az bilen diğer kadınlarla Alman kadınları arasındaki ilişkiyi kuruyorlar. Kadriye'ye soruyoruz **"Kadriye ne yapacaksınız 8 Mart akşamı, bize anlatır mısın?"** Anlatıyor:

"Alman kadınları bizim sorunlarımız içeriğinde bizimle birlikte çalışmak istiyorlar, pek çok sorunumuzun ortak olduğunu değişik toplantılarımızda saptadık. Biz şimdi bir resim sergisi hazırlıyoruz. Türkiye'de kırsal ve kentsel bölgelerdeki kadının yaşamı, iki ayrı yöreden Federal Almanya'ya gelen kadının buradaki yaşamı, sorunları, ayrıca Türkiye'de Cunta'nın işbaşına gelişinden bu yana ülkemizdeki baskıları, öncelikle kadınlar üzerindeki baskıları örnek alarak sergilemeye çalışacağız.

Şimdi kız çocuğu olarak dünyaya geldiğime artık pişmanlık duymuyorum. Biz kadınları toplumda baskı altında tutanların, erkeklerimizi de baskı altında tuttuklarını biliyorum. Bunun için de ne yapabilirim diye soruyorum ve bu nedenle Heilbronn'da kuruluş çalışmaları yürüyen Heilbronn İlerici Kadınlar Birliği'ne katkıda bulunmaya çalışıyorum."

Sabire daha çok genç, yeni evlenmiş, Almancayı, Türkçeden iyi konuşuyor.

"Ben buraya çocukken geldim. Bizim kızlarımızın durumu malum, pek fazla açılamıyoruz çevreye; toplum baskısı ağır basıyor bizde. Bir sene önce evlendim, işsizim, iş de bulamıyorum, kocam da şimdi işsiz kaldı. Evde o bana ben ona bakıyoruz bütün gün. Gidecek bir yerimiz olmadığı gibi yeni evlendiğimiz için de pek fazla tanıdığımızda yok çevrede. Ben aslında Sivaslıyım, fakat Türkiye'yi pek iyi bilmem. Geçende bana sordular, böylesine bir günün hazırlıklarında benimde çalışıp çalışmayacağımı. Önce düşündüm, pek istemedim aslında, kendime pek fazla güvenim yoktu. Fakat şimdi durum değişti. Değişik toplantılarda baktım ki tam benim sorunlarım tartışılıyor. 8 Mart gecesi Nazım Hikmet'in "Kadınlarımız" şiirini ben Almanca okuyacağım. Benim kocamla hiçbir sorunum yok. Bu kadınlar grubuyla karşılaşana kadar hep kızardım anama babama beni niye kız çocuğu olarak dünyaya getirdiler diye. Erkek çocukları diskoteklerde, dans salonlarında geziyor, arkadaşları var, ben ise iki kelimeyi dahi bir araya getirip konuşmak için çok dikkatli olmak zorundayım diye.

Biz kapıdan dışarı çıkarken Afet salondaki küçük çocukları toplamaya çalışıyor. Kadınlarımız evlerindeki çocuklarını da beraber getirmişler, çocukların bağrışları koşuşmaları çalışmalara bir başka hava veriyor. Afet'e soruyoruz: **"Sen ne diyorsun bu çalışmalara?** Şöyle yanıtlıyor:

"Ben de Türkiye'de evlendikten sonra kocamın yanına işçi ailesi olarak geldim buraya, henüz çalışma iznim yok, bütün gün evde oturmak zorunda kalıyorum. Gerçi benim Türkiyede olduğum sıralarda bazı çalışmalarım vardı. Istanbul'da Yeniköy Halkevi'ne giderdim. Bakiye Beria Onger'in seçim propagandaları sırasında bütün mitinglere katılmıştım, ayrıca Sarıyer Maden'de seçim sandığı gözlemcisi olarak bulunmuştum. Alman kadınlarından bize teklif gelince, hemen toplandık ve ben sorunlarımız üzerine bir şeyler yapmamız gerektiğini diğer kadınlara da anlattım; bu grup oluştu. Kadınlarımız bazılarının iddia ettiği gibi duyarsız değillerdir. Kendilerine konuşma fırsatı, birşeyler yapabilme imkanları verildiği zamanlar çok yaratıcı olabiliyorlar.

Bu grup şimdilik "çalışma grubu" olarak faaliyet gösteriyor fakat yakın bir gelecekte dernekleşmeye gitmeyi düşünüyoruz. Çevremizde içinde çalışabileceğimiz bir dernek olmadığı için böyle bir yol izlemek zorunda kaldık. İlerde belki erkeklerimiz ile bir dernek kurup bizim çalışmalarımızı da böylesi bir kuruluşun içine taşıyabiliriz."

OKUYUCU POSTASI

8 Mart'ı kutlarken

Ülkemizdeki kadınlar bu yılki 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü askersel faşist diktatörlüğün ağır baskı koşullarında karşılıyor. Yurt dışındaki en güncel görevlerimizden biri de politik genel af istemini yükseltmek, kadın tutuklular, onların dışardaki eş ve çocukları ile maddi ve manevi her türlü dayanışmayı örgütlemektir.

Yurt dışındaki kadınlar, bu yılki 8 Mart'ı ABD ve NATO'nun Batı Avrupa'ya ölüm füzeleri yerleştirdiği, Lübnan'da 6. Filo'nun, Israil siyonizminin ölüm saçtığı, Kohl hükümetinin ulusal ihanet politikası izlediği, yabancıların geri dönüşe zorlandığı, neo-naziler tarafından yabancı düşmanlığının saldırılar düzeyine ulaştığı bir ortamda karşılıyoruz.

Yalnız değiliz. Alman ve diğer uluslardan kadın arkadaşlarımızla birlikte, her yıl olduğu gibi bu yılda sorunlarımızı dile getirerek, sazımızı, sözümüzü birleştirerek, informasyon ve yayın sergilerimizi açarak, forumlar düzenleyerek karşılıyoruz.

Biz kadınlar, dün olduğu gibi, bugünde aile bütünlüğünün parçalanmasına karşı, 6 yaş sınırına karşı, işsizliğe ve evsizliğe karşı hep birlikte hareket etmeliyiz.

Işyerlerimizde, eşit haklar istemini yükseltmeliyiz. Tam ücretle 35 saatlik çalışma haftası istemimizi yığınsallaştırmalıyız. Özellikle Türkiyeli kadınlar arasına taşımalıyız.

Yabancı düşmanlığına karşı, partili, partisiz, sendikalı, çeşitli kadın gruplarından arkadaşlarla birlikte eylemler düzenlemeliyiz. Ziyaretler tertiplemeliyiz. **"Kadınların askere alınmasına hayır!** kampanyasına katılmalıyız.

Kadınların katılmadığı hareket topal kalmaya mahkumdur.

Gönül Saraç/Wiesbaden

Suskun bir bekleyiş

Iki yıllık bir aradan sonra memleket hasreti yine içimi sardı ve bir kez daha görelim bakalım iki yılda daha neler olmuş diyerek çıktım yola. Kasabama gittim. Gece 11 sularıydı ve bütün kahveler kapalıydı. Eskiden saat 12'lere, 1'lere kadar açık olan kahveler kapanmıştı. Sokaklar bomboştu. Acaba sokağa çıkma yasağı mı var, diye düşündüm. Sonradan öğrendik ki, yetkililerin isteği ile kahveler gece 9'da kapatılıyormuş. Öyle ya, insanlar birbirleriyle fazla görüşmemeliler...

Ya gündüzlere gelince? Asker bir görünmeye görsün. Aynı masada oturanlar bile yavaş yavaş uzaklaşıyorlar birbirlerinden. Sokaklar da öyle. Artık insanlar en yakın hısımlarından bile şüpheleniyorlar. Eskiden kasabama gidince her akşam bir çok hısmımız, tanıdıklarımız gelir,sohbet ederdik. Ama bu sefer insanlar gelmediler. Öz hısımları olan benden bile korkuyorlardı.

Yine de çalışan, didinen insanlar var.

Olma renkli resim hastası

Türkiye Postası adlı gazetemize ikinci yayın yılında da başarılar dileriz. Günlük boyalı gazetelerin aksine biz emekçilerden yana yazı ve haberlerinizi ilgiyle okuyoruz. Gerçekten gazetemiz hem gözümüz hem de kulağımız. Yayında katkısı olan herkese teşekkür etmeyi bir görev sayıyoruz.

Birde önerimiz var: Aman dostlar, ne olur bir de çocuklar için bir sayfa hazırlayın. Çocuklar için şiirler, bulmacalar, öyküler konabilir o sayfaya. Böylece çocuklarımız da 15 günü iple çeksinler!

Olma kardeş renkli resim hastası
Okunacak gazete
Türkiye Postası!

Ismail Kahraman/Stuttgart

OKUYUCU ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER

Kader değil

Üzüldüler doğduğum gün
konuşmadılar aylarca anamla.
Yoksun büyüdüm sevgiden.
Okutmadılar okul çağına geldiğimde
Kızlar okumaz diye.
Babamdan, kardeşimden öç almak için
Kaldırdılar beni dağa
Bir gün satıldım
bir eşya gibi kocama.
Emeğimi çaldılar fabrikalarda
Çıplak vücudum reklam oldu patronlara
Satılmayan malları satılsın diye.
Irzıma geçtiler işkencede
Kocamın gözleri önünde
Bildiklerimi söyleyeyim diye.
kaderimdir demeyeceğim asla!
Kaderimi yazan eller varsa eğer
Bunca çabalarım boşuna.
Yanındayım babamın, kardeşimin,
Yanındayım kocamın
Bu kokuşmuş düzenleri
yıkılsın diye
Yanındayım çocuklarımın.

Gülen Güneş/Rüsselsheim

Suçluyum

Şimdi
Istanbul'umun tüm tepeleri
Tutukevi, mapushane, işkencehane
Ben tepelerden birinde
Hüküm giymiş DISK'li bir işçi
Yatıyorum ha
Yatıyorum ta 12 Eylül'den beri
Yatıyorum dipdiri.
Suçlu buldular beni
Suçluymuşum bunlara karşı
Suçumu inkar da etmiyorum ha
Suçluyum lan size karşı!

T. Süngünoğlu

Biz gerçeği biliyoruz

Suç kimde?

1983 yılında, Eylül ayının ortalarına

vuruyorlardı ki hiç acımasız ve akıl al-

Yine de çalışan, didinen insanlar var. Öğretmenler, öğrenciler bunlar. Halk da aslında Cunta'nın ne olduğunu anlamış durumda. Ama onların belini büken, onları suskun kılan şey güvenilecek kişilerin,güvenilecek somut önerilerin olmayışı. Halk bir çok olaydan habersiz. Halkın her gece beynini yıkamak için TV hiç boş durmuyor. İnsanlara yollarda ve lokantalarda, kahvelerde rasladığı Atatürk resimleri ve karşısında Evren'in resimleri yetmiyormuş gibi, bir de her akşam **"Cumhurbaşkanı Kenan Evren yemeği"**nden zorla yediriyorlar.

Kısacası, zevkle gittiğim ülkemden buruk döndüm. Pahallılık halkın en büyük yükü. Güvensizlik ve suskun bekleyiş.Ama demokrasi falan kesinlikle yok.

Adının açıklanmasını istemeyen bir okur/Stockholm

Kuruyan alınteri

Ben de işsizler ordusunun bir eriyim. Alıştım artık işsiz kalmaya. Ama bana çok şey öğretti. Elime kitap, gazete almadığım gün olmuyor.

Ve düşünüyorum derin derin/Daha kötüsü var beterin/ Fabrikalar kapanıyor var mı haberin/ Kurumuş sömürülen alın terin.

İstiyorum ki, tüm işsizler, çalışanlar biraz uyanık olsunlar. Kağıt oynamaya, tavlaya, şans oyunlarına, sokak kadınlarına, itişip kakışmalara gösterdikleri ilgiyi hayat savaşımına da göstersinler.

Özer/Strasbourg

İşte böyle böyle...

Hava soğuk ve karlı. İnsanlar varacakları yere koşar adım gidiyor. Elimizde **Türkiye Postası**'nın 25. sayısı, kar ve soğuğa meydan okurcasına göreve devam ediyoruz. Bu havada insanların dikkatini kendimize nasıl çekeceğiz? Federal Almanya'daki yabancı düşmanlığı ve nedenlerini sloganlaştırıyoruz. Kendine özgü sakalıyla elli metre ileriden geri dönüyor biri. Gelip bir gazete alıyor, hem de sohbet ediyor bizimle. Saatlerce tartışsak bir adım ileri attıramayacağımız bu insanımızın evine **Türkiye Postası** giriyor. Bizim ona anlatmak istediğimizi gazetemiz fazlasıyla anlatacak. Çoluk çocuk herkes evde okuyup tartışacak.

B. Ercan/Stuttgart

Hacı Evren

Kenan Evren gittiği Suudi Arabistan'da günahlarını affettirmek umuduyla, Hacı oldu. Halka kendisini "Atatürkçü" olarak tanıtan Evren, şimdi de niye "Hacı" olarak tanıtmasın? Nedense bu tipler ya **başbuğ** ya da **Hacı** olmaya çalışıyorlar. Hacı olmak kolay ama halka hesap vermek öyle değil.

Hayrettin Erçin/Fransa

biliyoruz

Yetkililer, Gelsenkirchen'de 5 maden işçisinin ölümüne neden olan kazanın nedeninin hala bilinemediğini söylüyorlar. Fakat biz maden işçileri olarak gerçeği biliyor ve yineliyoruz, çalıştığımız Zeche Konsol'da fazla kâr hırsı ile can güvenliği korunmamaktadır. İş temposu dayanılmaz derecede hızlandırılmıştır. Kaza nedenlerini ortadan kaldırıcı hiçbir harcama ve yatırım yapılmamaktadır.

Bunu güzel bir örnekle şöyle kanıtlayabiliriz. Bin metre derinlikte en kuytu taşın altında çalışan kömür üreten tüm üretim araçları bilgisayarlar aracılığı ile maden yönetiminin kumanda odasından kontrol altında tutulmaktadır. Nerede ise bir kazmanın bile çalışmaması, bir makinenin istop edilmesi halinde yukandaki kumanda odasında alarmlar çalmakta ve saniyesi saniyesine burada çalışanlar üretime devam etmeye zorlanmaktadırlar. Hatta eldeki çok hassas cihazların, yüzbinlerce ton göçük altında kalan beş madenci kardeşimizin daha ilk dakikalarda bile canlı olmadıklarını saptamıştır. Şimdi soruyoruz, dağ büyüklüğündeki taşların altında bu beş kahraman madencinin soluğunu ve nabzını duyabilen bu alet nasıl olur da dağların yıkılmasını, göçmesini saptayamaz?

Gelsenkirchen'den bir madenci

1983 yılında, Eylül ayının ortalarına doğru okumak için İstanbul'a gittim. Evet, okumak ve devlete hayırlı biri olmak çabasındayken yılbaşında başımdan geçen bir olay üzerine bütün hayallerim yıkıldı.

1983'ü 1984'e bağlayan gece saat 23:30 sularında beş arkadaş sokakta dolaşıyorduk. Kimliksiz gezmenin yasak olduğunu biliyorduk ama kimliklerimiz okulda idi. Biz gezerken birkaç jandarma gelip bize kimlik sordu. Biz de **"okulda"** diye cevap verdik. Başka bir şey demeden karakola götürdüler. Orada bize tekme tokat giriştiler. Öylesine vuruyorlardı ki hiç acımasız ve akıl almaz bir biçimde. Bir tanesi tüfeğin dipçiği ile göğsüme vurunca bayılmışım. Ertesi gün ayıldığımda kendimi kanlar içerisinde yerde yatıyor buldum.

Okuldan sormuş öğrenmiş olacaklar ki bizi bıraktılar. Bıraktılar ama ne halde! Bir iki hafta yatakta yattık. Ayağa kalkınca ben Almanya'ya döndüm ve bir daha Türkiye'ye dönmeyeceğim. Söyleyin yetkili beyefendiler, suç bende ve benim gibi düşünüp Türkiye'ye dönmek istemeyenlerde mi, yoksa sizin o akıl almaz rejiminizde mi?

Adının açıklanmasını istemeyen bir okur/Frankfurt

Türkiye Postası

Türkiye Postası 15 günde bir Cuma günleri çıkar. **Herausberger:** Vereinigung für Völker Verständigung und Solidarität,1000 Berlin 44, Donaustr. 1 Verantwortlicher Redakteur: Ahmet Kardam **Zentralredaktion und Anschrift aller Verantwortlichen:** 1000 Berlin 44, Donaustr. 1, Tel: 624 60 92 **Herstellung:** Eigenvertrieb **Druck:** Henke Rollenoffset, 1 Berlin 48, Säntisstr. 49, **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postscheckkonto 461432-100, BLZ 100 100 10 Postscheckamt Berlin-West **Abone Koşulları:** F.Almanya ve Batıberlin'de 6 aylık (12 sayı) 30. DM, 1 yıllık (24 sayı) 60. DM. **Temsilcilikler- Fransa:** Paris, Tel: 01-258 26 90, **F.Almanya:** Frankfurt, Tel: 0611-68 41 98, **Belçika:** Brüksel: B.P. 83, **Hollanda:** Amsterdam, Tel: 020-942323, **İngiltere:** Londra, Tel: 01-801 7046, **Danimarka:** Kopenhag, Tel: 01-707 506, **İsveç:** Stockholm, Tel: 08-367 5/6

Türkiye Postası **Abone fişi**

Adı-Soyadı

Adresi

Ülkesi

Abone ücretini **Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postschekkonto 4614 32 - 100, BLZ 100 100 10 Postschekamt Berlin-West** hesabına yatırınız ve bu abone fişi ile birlikte havale makbuzunuzu **Türkiye Postası Abone Servisi, Donau Str. 1, 1000 Berlin 44 adresine** postalayınız.

ABONE BEDELİ:

	F.Almanya	Belçika	Danimarka	Fransa	İngiltere	Hollanda	İsveç
6 aylık	30.-DM	600 BF	120 Krn	85 FF	8.40 £	35 G	95 Krn
1 yıllık	60.- DM	1200 BF	240 Krn	170 FF	16.80 £	70 G	190 Krn

GÜLDÜŞÜN

Turkler geliyormuş!..

Herkes bilir kimin ne olduğunu

Adamın biri, hem de günün en civcivli saatında Eminönü Meydanı'nda yüksekçe bir yere çıkmış başlamış yüksek sesle konuşmaya:

– **Koskoca bir millet, bir avuç hırsız, sömürücü, katil, faşist yüzünden acı çekiyor. Buna can mı dayanır?..** demeye kalmadan polisler üşüşmüşler, adamı dertop edip 1. Şubeye götürmüşler.

– **Sen,** demiş sorguyu yapan polis, **Eminönü Meydanı'nda, herkesin ortasında, koskoca bir millet, bir avuç hırsız, sömürücü, katil, faşist yüzünden acı çekiyor, buna can mı dayanır, diye bağırmışsın, doğru mu?**

Adam gayet sakin:

– **Evet,** demiş, **doğru.**

– **Nasıl dersin lan bunu, bunu diyene biz ne yaparız?**

Adam gene sakin:

– **Niye,** demiş, **Pinochet çetesi yüzünden Şili halkının acı çektiğini söylemek suç mu?**

– **Sen Şili diktatörünü mü kastettiydin?**

– **Eveeet...**

– **Öyle söylesene be kardeşim. O zaman mesele yok. Serbestsin, gidebilirsin...**

Ellerini kollarını çözmüşler. Adam kalkmış, kapıya gelmiş, açmış, tam çıkacakken durup sormuş:

– **Affedersiniz,** demiş, **siz kimi kastettiğimi düşünmüştünüz?**

ANLI ŞANLI YAZARLARDAN...

...ALLI PULLU SEÇMELER

Ithalat, ihracat ekonomik bir ortamda afallaşanlar

Yepyeni, alışık olmadığımız, alışmak için çılgınlaştığımız, **afallaştığımız** bir takım örgütlerle büyülendiğimiz inandırılmaya çalıştığımız bir "acaba"lar içindeyiz. **Yeni ithalat, ihracat ekonomik bir ortamdayız.** "Hayırlı olur inşallah" demek hepimizin dileği ve ümidi. Şu anda, **aksini düşünmemekle beraber düşünmekten** de kendimizi alamıyoruz. Nereye gidiyoruz, nereye varırız!.." (**Tahsin Öztin**, 14 Şubat, **Hürriyet**)

"Tecrübesiz acemi" nasıl bir şeydir acaba?

...Erdal İnönü ise ilim adamı -politikacı- doktrinci karması bir yaşayışı, şu zamana kadar sürdürdükten sonra, taşıdığı soyadının geçer akçeliği düşünülerek SODEP'in başına getirildi. Yani bilgisi olsa bile nazari, **kendisi tecrübesiz acemi** idi..... Yarın mutfağa girdiği zaman ocak yakmayı da elbet unutacak, unu, tuzu ve şekeri de birbirine karıştırabilecektir... (**Ahmet Kabaklı,** 17 Şubat, **Tercüman**)

Nerde o eski hıyarlar? Şimdikilerin hepsi salatalık!

... Bugün ne Birinci, ne de İkinci Dünya Harbi'nin liderleri gibi devlet adamları görmek pek mümkün olamıyor. **Detant dediğimiz belalı devrenin** mesulleri de bilhassa büyük devletlerin başındaki bu tip küçük devlet adamlarıdır. Ayzınhavır'dan sonra Amerika'nın başına geçen devlet adamlarını bir düşününüz. **Nihayet Reagan ile Amerika Devlet Başkanlığı makamı biraz istikrara** kavuşmuştur... (**Ergun Göze,** 17 Şubat, **Tercüman**)

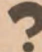
Nihayet haysiyeti uyanmış cunta partisi liderinin

Halkçı Parti Genel Başkanı Sayın Calp dışarıdan gelen seslere lüzumundan fazla önem verdiği için, mahalli idareler seçiminde milletvekili seçimlerine nazaran daha az oy aldığı takdirde partisinin başından çekileceğini bir kaç kez tekrar etti. Öylesine ki bu söz, kazanmış olduğu oyları muhafaza kaygusundan ziyade **kendisinde ciddi bir haysiyet meselesinin uyandığına** işaret etti. Bize kalırsa **böyle bir şey yapmamalıdır...** (**Cihat Baban,** 21 Şubat, **Son Havadis**)

"BAŞ" yazarın Suudi Arabistan seferinden...

Cuntabaşı Evren'in Ortadoğu'da Arap gericiliğinin merkezi ve elebaşısı Suudi Arabistan'a yaptığı geziyi izleyen gazeteciler

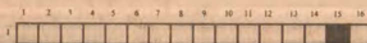
BİLMECE - BULMACA

Bulmaca

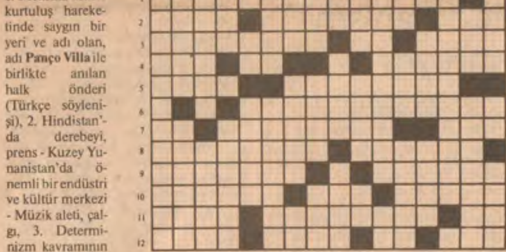
SOLDAN SAGA

1. Meksika ulusal kurtuluş hareke-

Hece Bulmacası

SOLDAN SAĞA: 1. Meksika ulusal kurtuluş hareketinde saygın bir yeri ve adı olan, adı **Panço Villa** ile birlikte anılan halk önderi (Türkçe söylenişi), 2. Hindistan'da derebeyi, prens - Kuzey Yunanistan'da önemli bir endüstri ve kültür merkezi - Müzik aleti, çalgı, 3. Determinizm kavramının eski dildeki adı - Beyaz - Nazik ve ince olmayan, 4. Köle olarak Amerika'ya götürülen Afrikalı zencilerin özlem ve acı türkülerinden doğmuş bir müzik türü - Notaların altıncısı - Parazit, üretmeden geçinen, 5. **(Tersi)** Kitaplara konan açıklayıcı not **(eski dil)** - Teori, 6. Fas'ta halılarıyla ünlü bir kent - Et kesmekte kullanılan ağır ve kalın bıçak, 7. **(Tersi)**En küçük zaman birimi - **Sir-i Derya** ırmağı ile eş olarak tanınan ırmak, **Dinyeper** ırmağının Osmanlıcadaki adı - Milli Savunma Bakanlığı'nın kısa yazılışı, 8. Soylular, toplumun önde gelenleri - **(Tersi)** Türk ve Yunan mutfağına has bir meze, 9. Ilk çağın Hipokrat kadar ünlü ve önemli bir hekimi, deliliğin de bir hastalık olduğunu bulan ve topluma kabul ettiren bilim adamı - **"O an, derhal, hemen"** anlamında kullanılan bir deyim, 10. Yanardağın ağzı - **(Tersi)** Italyan Radyo ve Televizyon Kurumu'nun kısa yazılışı - **(Tersi)** Ege'de öğleden sonraları esen ve boğucu sıcağı dağıtan bir rüzgâr, 11. Ilham - **(Tersi)** Hoş kokulu, kızıl renkli olanı komünist harekette sembolik değer taşıyan bir çiçek - **(Tersi)** Uzunçalar plaklar için kullanılan kısaltma, 12. Türkiye'de kullanılmış takvim türlerinden biri - Haberci, atlı haberci - Rütbesiz asker - **(Tersi)** Kral ya da kraliçelerin süslü başlıkları.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Demokratik Alman Cumhuriyeti devlet ve parti başkanı, 2. Türk kökenli bir Avrupa halkı - Irmak, çay ve derelerin tümünü kapsayan coğrafya terimi, 3. Izin, **"olur"** verme - Iz, belirti **(eski dilde ve çoğul)**, 4. **(Tersi)** Doğal ve değerli bir tatlı - **(Tersi)** İzlenim, 5. En büyük yönetsel birim - Muhammet Peygamberin annesi, 6. En büyük ve en kalabalık anakara - Onurunu korumaya kararlı, kendinden hoşnut, 7. Klasik Türk musikisinde özellikle dinsel musikide önemli olan bir üfleme çalgı - Tarlaların ekilmeyip dinlenmeye bırakılması - Ilçeden büyük yönetim birimi, 8. Ispanyolların alkış ünlemi - Ortadoğu'da ünlü ve önemli bir liman kenti - **(Tersi)** Fiyaka, gösteriş, 9. **(Tersi)** Çok'un tersi - Karadeniz kıyısında çayı ile ünlü bir ilimiz - Özellikle **II. Dünya Savaşı**'nda önem kazanmış bir savaş aracı, 10. Belki Bağdat gibi diyar olur ama onun gibi **"yar"** olmaz - Operalarda bir solist tarafından söylenen şarkı - Firavunlar dönemi Mısır'ında bir tanrı, 11. **(Tersi)** Yarış ya da savaşta kendisine karşı savaşım verilen - **(Tersi)** Almanca, çocuk dilinde büyükanne - Notaların ikincisi, 13. Dağlardaki büyük taşlar - **(Tersi)** Köşk, küçük saray, 14. **"Soylu efendimiz"** anlamında eski dilde bir hitap, 15. Kalın ve kaba kumaştan dikilmiş bir tür palto - Mühürleri mürekkeplemek için kullanılan bir araç, 16. **Karadeniz**'e bitişik bir iç deniz - **Tersi** Kimyada brom - Oyun salonlarında bulunan, bilyaları aracın kimi yerlerine çarptırılarak puan toplamaktan ibaret elektronik bir oyuncağın Türkçe'de yaygın adı.

Geçen Sayıdaki Bulmacanın Çözümü

SOLDAN SAGA: 1. Hayrullahoğlu - Ak, 2. Acaib - Pamirdağı, 3. Salname - La, 4. Abay - Asteriks, 5. Nazenin - Din - Iade, 6. Apışarası - Utah, 7. Li - Definecilik, 8. Izahat - Kas - Nuş, 9. Ellek - Taş - Maali, 10. Derik - Ihdas - Am, 11. Imalatıharbiye, 12. Zet - Ahar - Alanya.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Hasan Ali Ediz, 2. Acaba - Izleme, 3. Yalaza - Alrat, 4. Rinyep - Heil, 5. Uba - Nıdakka, 6. Maişet - Ta, 7. Esnaf - Trıh, 8. Ap - Riya - Ha, 9. Hanedan - Şiar, 10. Om - Risek - Hr, 11. Gilinıca - DBA, 12. Lrak - Ismail, 13. Ud - Siul - Asya, 14. Af - Atina - En, 15. Ağ - Odakula, 16. Kız - Eh - Simya.

Bulmacası

Aşağıdaki heceleri birer kez ama tümünüde kullanarak sorulan kentleri bulunuz. Kentlerin tümünün de Türkçe'deki söyleniş ve yazılışları gözönüne alındığını unutmayınız. Yanıtlarınızı aynı sırayla yazıp ilk harflerini okursanız "görecelik" kuramını bulan büyük fizik bilgininin adı çıkacaktır.

A - BERG - BRÜK- BU - BURG - DA - DE - DIN - E - ER - ES- FA FURT - HAN - IS - IS - KEN - LI LÜB - MA - NA - NAN - NÜ - PO RAN - REN - RI - RO - SEL - SEN SOF - TAH - TOK - YA - YE - YO

1. Ortadoğu'da küçük bir petrol ülkesinin başkenti
2. Bugünlerde orada emperyalist kışkırtmalar sonucu kan gövdeyi götürüyor
3. Strasbourg'la birlikte **"Avrupa Başkenti"** olarak nitelenen bir kent
4. Ingiliz kraliçesinin kocasının **"dük"**ü olduğu kent
5. Bütün yollar oraya çıkar (mış)
6. Plastik deniz terliklerine de Türkiye'de böyle deniyor
7. Ruhr havzasının göbeğinde bir maden-ci kenti
8. Iran'ın halı ve gülleriyle ünlü bir kenti
9. Nazilerin yargılandığı, bugün de neonazilerin yuvalandığı bir Federal Alman-ya kenti
10. Ünlü E-5 karayolu üstünde bir sosyalist başkent
11. Bugünlerde orada **"din"** adına kanlı cinayetler işleniyor ve komünistler kitlesel kıyımlara uğratılıyor
12. Bilimsel sosyalist öğretide özellikle program tartışmalarında sıkça anılan bir DDR kenti
13. Kahire'nin liman kenti ve ilk çağların büyük bir kültür merkezi
14. Balıkçıları, barkarol denen balıkçı türküleri, hırsızları ve komünistleri ile ünlü bir Italyan liman kenti

Geçen sayıdaki sözcük — bulmacasının çözümü

Geçen sayıda sorduğumuz **"Sakarya"** sözcüğünden bizim ürettiğimiz **51 anlamlı** sözcük şunlardan oluşuyor:
As, Ak, Ar, Ay, Ra, Sak, Sar, Say, Kas, Kar, Kay, Ray, Yas, Yak, Yar, Ark, Aks, Asa, Aka, Aya, Ara, Saka, Sara, Saya, Kara, Asar, Kasa, Kaya, Kars, Arya, Asya, Arsa, Yara, Yaka, Ayak, Akya, Rask, Aras, Ayar, Akar, Yasa, Sakar, Kayra, Sayar, Sayra, Asker, Yakar, Kayar, Karay, Kasar, Kasara.

Cuntabaşı Evren'in Ortadoğu'da Arap gericiliğinin merkezi ve elebaşısı Suudi Arabistan'a yaptığı geziyi izleyen gazeteciler arasında Milliyet'**ten** Mehmet Barlas **da vardı. Abdi Ipekçi'nin başyazıları yazdığı köşeye yerleşip**"baş" **yazar olan ve adı şimdilerde TRT Genel Müdürü adayı olarak geçen, Babıali'nin en ödlek, en yeteneksiz kalemlerinden** Mehmet Barlas'**ın Suudi Arabistan gezisi boyunca yazdıkları, burada ayrıca ele alınmaya değer bir önem taşıyor. Kuşkusuz burada sözünü ettiğimiz** "önem" **Abdi Ipekçi'nin burjuva demokrat görüşleri savunduğu köşesinin, bugün kimlere kaldığını belgelemesi bakımından önem taşıyan bir** „önem".

Kuzey'de bekçilik yapıyoruz öyleyse ...

...Eğer **bugün Suudi Arabistan'daki yönetim, kendisini güven ve istikrar içinde hissediyorsa,** bunda Türkiye'nin payı çok büyüktür. Eğer Körfez ülkeleri kuzeyden gelip güneyi etkileyecek bir siyasal çalkantının içinde yaşamıyorsa, **bunun teminatı Türkiye'dir. Buna karşı Türkiye,** ne Suudi Arabistan'dan, ne de diğer petrol ülkelerinden bir katkı istemektedir. **Türkiye'nin istediği tek şey** Arap ülkelerinin, Türk teknolojisine, **Türk ticaret ve sanayi ürünlerine, pazarlarında ayrıcalıklı imkânlar** tanımasıdır. (**22 Şubat** Milliyet)

Suudi Arabistan demek ne demektir?

...**Suudi Arabistan demek, Suudi hanedanı ve Kral Fahd demektir.** Kralın, Cumhurbaşkanı Evren'i ağırlamakta gösterdiği özen, öylesine bir içtenlik taşıyor ki, Türkiye-Suudi Arabistan ilişkilerinde bundan sonra çok ciddi ve olumlu gelişmelerin yer alacağını söylemek falcılık olmayacaktır...(**25 Şubat**, Milliyet)

Din ile devlet işlerini birbirine karıştırmadan...

..."Umre", haç mevsimi dışında mukaddes toprakları ziyaret edenlerin yaptığı bir minyatür haç anlamına geliyor. Umre'nin üç şartı var. Bunlar, Müslüman olmak, ihrama niyet etmek ve "Telbiye" okumak... **Önde Cumhurbaşkanı Evren, Türk heyetinin bütün üyeleri ihramlara bürünüp,** Umre'ye başlıyoruz. **Din ile devlet işlerini birbirine karıştırmadan** islamiyete saygılı olabilen bir **Türkiye,** Ortadoğu'da siyasetin ve **ticaretin tartışılmaz merkezi** haline gelebilir...(26 Şubat, Milliyet)

Ne güzel tartışacaktık ama...

...Ah keşke bizim topraklarımızdan da petrol fışkırsaydı ve biz de **teorik ekonomi ve siyaset tartışmalarının lüksünü** kısır döngüler içinde **yaşayabilseydik.** Ama petrolümüz yok işte...(27 Şubat Milliyet)

En önde Evren, hepsi koşacaklar...

..."Umre" sırasında uzunluğu 300 metreyi bulan bu alan yedi defa, bazan yürüyüş, bazan da koşu temposunda geçiliyor. Bu iki kilometreyi aşan mesafeyi **sayın Evren hiç yorulmadan ve sırasında koşarak tamamladı.** Biz ise bir kaç tur tamamladıktan sonra, o büyük kalabalığın arasına çekilerek gözden kaybolmaya çalıştık...Şimdi diyoruz ki sevdiğimiz ve saydığımız Cumhurbaşkanımız ile yıllarca istikrar ve demokrasiye dayalı turlar atacağımıza inanıyoruz...Refaha, güvene doğru **en önde Evren, hepimiz yıllarca koşacağız...**(28 Şubat, Milliyet)

Newroz kutlamaları başladı

Denge Komal'ın düzenlediği ve **Nizamettin Arıç, Zamani, Emekçi, Bırindar, Cirus** ve **Gülistan-Şivan Perwer**'in katıldıkları Newroz gecesi 3 Mart günü Batı Berlin Hür Üniversitesi'nin Audi-Max salonunda yapıldı. 2 bini aşkın kişinin izlediği gece büyük bir coşku içinde geçti. DDKD'nin düzenlediği Newroz kutlaması ise 25 Şubat günü Bochum'da yapıldı.

Newroz kutlamaları Federal Almanya'nın çeşitli kentlerinde Mart ayı boyunca sürecek.

Yunanistan'daki Türkiyeli politik göçmenler ortak bir dernek kurdular

Yunanistan'ın başkenti Atina'da 29 Şubat günü **Birlik Yolu, Cephe, IGD, Dev-Sol** ve **Türkiye Devriminin Yolu** adlı örgütlerin temsilcileri ortak bir toplantı düzenleyerek **"Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Demokratlar Birliği"** adı altında bir örgüt kurduklarını açıkladılar. Yunanistan'daki Türkiyeli politik göçmenlerin oluşturdukları bu birliğin amaçları arasında, politik göçmenlerin kendi aralarındaki dostluk ve dayanışmayı geliştirmek, politik göçmenlerin haklarını savunmak ve Türkiye ile dayanışma eylemlerini daha da yükseltmek bulunuyor. Yeni kurulan örgütün yönetim kurulu **Alaettin Taş, Mithat Deniz, Ismail Yılmaz, Kemal Bulut, Behsat Balcı** ve **Faruk Ürem**'den oluşuyor.

Essen'deki merkezi toplantıya katılım binin üzerinde oldu

DISK'in kuruluş yıldönümü bütün Avrupa'da kutlandı

DISK'in 17. kuruluş yıldönümü Şubat ayı içinde ve Mart ayının başında Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde ve Federal Almanya'nın çeşitli kentlerinde coşku ile kutlandı. Türkiye'de baskı ve teröre karşı, sendikal hak ve özgürlükler için, **DISK**'e özgürlük için savaşımın dile getirildiği toplantılar, faşist Evren cuntasına karşı tüm demokratların ortak mücadele etmelerinin gerekliliğini de bir kez daha vurguladı.

Merkezi düzeydeki toplantı, 3 Mart'ta Federal Almanya'nın **Essen** kentinde, yurt dışında bulunan **DISK** yöneticilerinin bir süre önce Hollanda'da yaptıkları toplantıda alınan karar çerçevesinde, yöneticilerin tümünün katılımı ve Federal Almanya'daki Türk ve Kürt göçmen örgütlerinin katkılarıyla kutlandı. Geceye binin üzerinde Alman ve Türkiyeli demokrat katıldı. Kutlama gecesinde birer konuşma yapan DISK yöneticilerinden **Yücel Top** ve **Kemal Daysal** Türkiye'de DISK'i ve sendikal özgürlükleri ortadan kaldırma mücadelesinin aynı zamanda demokrasiyi yoketme çabalarıyla denk düştüğünü belirttiler. Konuşmasında, Türkiye zindanlarındaki yiğitçe direnişleri de vurgulayan K. Daysal, **"Ancak bizlerin de aktif çalışmalarıyla gerçekleştirilebilecek bir genel politik af politik tutukluların hapishanelerde çürümesini ve katledilmesini önleyecektir"** dedi. Ayrıca, yurt dışında bulunan sendika yöneticilerinin kendi aralarında oluşturdukları birliğe de değinen Daysal, böylesi bir birliğin uluslararası sendikal hareketin Türkiye işçi sınıfı ile dayanışmasını daha etkili hale getirirken, faşizm koşullarında gaspedilen sendikal hak ve özgürlükleri yeniden elde etme savaşımına hazırlanan Türkiye işçi sınıfını da cesaretlendireceğini vurguladı.

Toplantı, konuşmacıların ardından **Hüseyin Kiraz, Fuat Saka, Ali Asker, Ozan Komadilan, Köln Kürdistan Işçi Derneği Folklor Grubu, Frankfurt Halkevi Folklor Ekibi, Aschaffenburg Folklor Grubu**'nun sergiledikleri kültür programıyla coşkulu bir hava içinde geçti.

Essen'deki toplantıda Yücel Top ve Kemal Daysal birer konuşma yaptılar

Öteki ülke ve kentlerdeki toplantılar

Fransa'da Hegenau'da 18 Şubat'ta **HTID** ve **STID**'in düzenledikleri ve CGT sendikası tarafından da desteklenen toplantıya 200 kadar Türkiyeli ve Fransız katıldı. Toplantıda Bank-Sen Yürütme Kurulu üyesi **Fevzi Karadeniz** bir konuşma yaptı.

Danimarka'da Aarhus ve Randers kentlerinde toplantılar yapıldı. Aarhus'daki geceyi Türkiyeli Işçiler Dayanışma Derneği ile Türkiye-Danimarka Derneği ortaklaşa düzenlediler. Bölgedeki 29 sendika tarafından desteklenen geceye 200'ün üzerinde kişi katıldı. Randers kentinde Türkiyeli Işçiler Dayanışma Derneği tarafından düzenlenen toplantıya katılım ise 100 dolaylarındaydı.

Isviçre'de Zürih kentinde 3 Mart günü yapılan toplantıya 500'ü aşkın Isviçreli ve Türkiyeli katıldı. DISK Genel Yönetim Kurulu üyesi **Yaşar Arıkan**'ın Isviçre Sendikalar Birliği Sekreteri **Karl Aschbeck**'in birer konuşma yaptıkları gecenin kültür bölümüne **Sümeyra, Heval** ve **Melike** katıldılar.

Avustralya'nın Sydney kentinde N.S.W. Demokratik Türk Dernekleri Federasyonu tarafından çok sayıda izleyicinin katılımı ile 18 Şubat günü yapılan toplantıda **Metin Gür** bir konuşma yaptı.

Federal Almanya'nın Frankfurt kentinde Türk Halkevi'nde ve Kassel'de de FIDEF'e bağlı Işçi Öğrenci Derneği'nde toplantılar yapıldı.

Dostluk Haftası başlıyor

10-17 Mart tarihleri arasında Federal

lem biçiminin yer alacağını belirtti.

DDR'li yazar Lang Batı Berlin'de

Batı Berlin'de 2 Mart 1984'de Türk Merkezi tarafından düzenlenen oku-

10-17 Mart tarihleri arasında Federal Almanya'da artan yabancı düşmanlığına karşı, 100'den fazla örgütün katılacağı bir eylem haftası düzenleniyor. **"Bizi kimse sınırdışı edemez- yabancılara karşı kışkırtma değil, yeni işyerleri- Almanlara ve yabancılara eşit haklar"** belgisi adı altında yapılacak eylem haftası Federal Almanya'da 60 kenti ve Batı Berlin'i kapsıyor.

Geçtiğimiz yılın Haziran ayında **"Yabancı Düşmanlığı ve Insan Hakları"** adı altında da bir hafta düzenlemiş olan bu yılki eylemin Koordinasyon Komitesi, Frankfurt'ta yaptığı basın toplantısında haftanın amacının, Federal hükümetin yabancılar politikasının sertleştiği koşullarda, ailelerin birleşmesi, sınırdışı uygulamaları, iş arama, sığınma ve seçim hakkı konularında Alman halkını bilgilendirmek olduğunu söyledi. Komite sözcüsü, ağırlığı **Batı Berlin, Hamburg, Köln, Hannover, Stuttgart** ve **Frankfurt** olacak olan hafta içinde, yürüyüş, açık oturum, kültür gecesi vb. olmak üzere her tür eylem biçiminin yer alacağını belirtti.

Bu haftada ayrıca yine Koordinasyon Komitesi'nin yabancı düşmanlığına karşı başlatmış olduğu ve bugüne kadar, aralarında milletvekilleri, yazar ve sanatçıların yer aldığı 15 bin kişi tarafından imzalanmış olan **"Frankfurter Appell"** adlı kampanya da sürdürülecek ve tüm Federal Almanya çapında imza toplanmasına devam edilecek.

Bu arada Federal Almanya'nın çeşitli kentlerinde **"yabancı düşmanlığına karşı dostluk"** eylemleri sürüyor. **Mönchengladbach**'da 24 Şubat günü FIDEF Çalışma Grubu, Katolik Kilisesi, Ispanyol ve Yunanlıların ortaklaşa düzenledikleri geceye 300'ün üzerinde katılım oldu. Aynı gün **Recklinghausen**'de, **"Yabancılar değil Nazi'ler defolsun"** belgisi altında yapılan meşaleli yürüyüşten sonra bir de kapalı salon toplantısı düzenlendi. **Neckarsulm Yüksek Halk Okulu**'nda da 70 kişinin katılımıyla bir yabancılar ve Almanlar dostluk grubu kuruldu.

Barış Derneği ile dayanışma eylemleri sürüyor

Federal Almanya'da, Türkiye'de tutuklu olan Barış Derneği yöneticileri ile dayanışma eylemleri sürüyor. 17 Şubat günü **Düsseldorf'da "Federal Almanya ve Türkiye Barış Hareketlerinin Ortak Direnişi"** begisi altında Türkiye Barış Derneği Başkan Yardımcısı ve gazetemiz yazı kurulu üyesi **Oya Baydar**, Düsseldorf barış girişimden **Petra Berghaus** ve Türkiye Demokrasi Güçleriyle Dayanışma Girişimi'nden **A. Göbel**'in konuşmacı olarak katıldıkları toplantıya çoğunluğu Alman 70 dolayında barış savaşçısı katıldı.

22 Şubat günü **Wilhelmshaven**'da Barış Derneği ile Dayanışma Komitesi ve KKDK'nın ortaklaşa düzenledikleri dayanışma gecesini ise 150 kişi izledi. Türkiye Barış Derneği Yönetim Kurulu üyesi ve gazetemiz yazı kurulundan **Özlem Özgür,** Tekstil Sendikası GTB'den **G. Linemann** ve Stadt Jugend Ring'den **Z. Bartmann**'ın konuşmacı olarak katıldıkları gecenin kültür bölümünde **Heval** Türkçe ve Kürtçe türküler söyledi.

Batı Berlin'de 2 Mart 1984'de Türk Merkezi tarafından düzenlenen okuma gecesinde DDR'li yazar **Ottomar Lang**, 1980 Türkiye'si ve Batı Berlin'deki Türkiyelileri, onların yaşam ve mücadele koşullarını anlatan **"Tod im Fundament"** adlı romanından Türkiye'de Kemal Türkler'in ölümünü anlatan bölümünü okudu. Toplantıda ayrıca yazarın halen yazmakta olduğu, Türkiye'de Cunta sonrası ve ilerici güçlerin koşullarını ve çalışmalarını anlatan romanından da bir bölüm Türkçe ve Almanca olarak sunuldu. 50'den fazla Alman ve Türkiyeli'nin katıldığı toplantıda izleyiciler 1983'de yayınlanan ve DDR'de dört gün gibi kısa bir süre içinde tükenen kitap konusunda yazara çeşitli sorular yönelttiler ve görüşlerini ilettiler.

kısa kısa...kısa kısa..

FIDEF'in 8. Kurultayı 7 ve 8 Nisan günleri Essen'de toplanıyor. Bu yılki Kurultay'ın ağırlık noktalarını atom füzeleri yerine yeni işyerlerinin açılması, 35 saatlik iş haftası, Türkiye'de genel af ve sendikal hakların yeniden kazanılması oluşturuyor.

BADEN Württemberg eyaletinde üç yıldır faaliyet gösteren ve Türkiyeli'lere sosyal danışmanlık görevinde çalışanların oluşturdukları **Türkler için Sosyal Danışmanlar Derneği** 3. Genel Kurulu'nu yaptı. Yapılan seçimlerde yeni yönetim Kurulu'na **Nejdet Oypan, Faik Mumcular, Tahsin Mengüllüoğlu, Firuzan Levent** ve **Nuri Musluoğlu** seçildiler.

FEDERAL Almanya'nın 15 kentinde faaliyet gösteren çeşitli Kürt örgütleri 21 Mart günü Köln kentinde **yeni bir Federasyon** çatısı altında birleşme toplantısı yapacaklar. Bu 15 Kürdistanlı örgüt arasında Berlin'deki **Kürdistan Işçi Kültür Merkezi,** Hamburg'daki **Kürdistanlı Işçiler Derneği,** Frankfurt'taki **Mezopotamya Işçiler Birliği** ve Stuttgart'taki **Kürdistan Yurtsever Işçiler Birliği** de bulunuyor.

DANIMARKA'da göçmen işçi örgütlerinin federasyonu IND-sam 4. Olağan Kongresi'ni yaptı. Açılış konuşmasını yapan Türkiyeli Işçiler Birliği Başkanı M. Erdem, IND-sam'a 5 örgütün daha başvurduğunu söyledi.

CÜNEYT BAŞBUĞ **Nokta**

Yaşam öyküleri

Son günlerde zaman zaman ekonomi, zaman zaman da sosyete haberleri sayfalarında parlak yaşam öykülerine rastgelinir oldu. Renklisiyle, renksiziyle Türkiye basını 30-35 yıla sığdırılmış **"harika çocuk"** öyküleri yayınlıyor. Bu harika çocukların özellikle özel sektörde olmak üzere, en azından bir yöneticilikle, genel müdürlükle sürdürdükleri yaşamları gittikçe artan ölçüde ilgiyle izleniyor.

Ortak özellikleri **"özel eğitim yapılan bir orta öğrenim kurumunu bitirdikten sonra yurtdışında yüksek öğrenim ve -veya mastır- doktora yaptıktan sonra yurda dönerek bir holding veya bankanın yüksek düzeyde danışmanlığıyla işe başlayış"** olan bu parlak özgeçmişler gerçekte 60'lar sonrası Türkiye'nin bir yansıması. Hiçbirinin öğrenmeleri gerekeni öğrenip, yapmaları gerekeni yapmak dışında kendilerinden gazete köşelerinde söz ettirecek denli özellikleri yok. Doğaldır ki, tüm ülkeyi sarsan toplumsal çalkantıların dışında kalarak, maddi ve manevi hiçbir sıkıntı tanımadan eğitimlerini tamamlamak ve kendilerini hazır bekleyen koltuklara atmak önemli özellikler olarak alınmıyorsa.

Bu harika çocukların, yine aynı yılların, 1960'ların biçimlediği, benzer yaşam öykülerine değilse de, benzer yazgılara sahip onbinlerce akranlarıyla yetenek açısından hiçbir farklılıkları olmadığı kesin. Oysa akranları çok farklı yazgılara tutsak. Şakakları çok daha değişik koşullarda ağarıyor. Gerici iktidarların, faşist Cunta'nın onlara bugüne dek biçtiği değer tutuklama, yargılama, işten atma, sürgün, işkence, ölüm, kaçakçılık, gurbet... Gazetelerde, mahkeme haberlerinde isimleri geçiyor askeri savcıların istedikleri cezalarla birlikte. Aranıyor ilanlarında resimleri asılı. Yurttaşlıktan atılacak olanların listesinde isimleri yazılı.

Ilkokulda aynı sıralarda, aynı oyun kollarında birarada olan insanların toplumsal çalkantılarla yüklü yılların içinde böylesine birbirine zıt konumlara ulaşması, sayısız etmene bağlı olsa da, sonunda temel bir soruya verilen farklı yanıtlardan kaynaklanıyor. **"Halkından yana mısın?"** Kuşkusuz bu soru elde kağıt kalem tek tek dolaşarak sorulmuyor. Soruyu yönelten insanlar değil, hayatın kendisi. Ve insan yaşamında sadece bir kez değil, hergün sürekli olarak yineleniyor bu soru.

Yaşamın hergün öne sürdüğü soruyu anlamamak özrü asla kabul edilemez. Anlayıp yanıtlamak ise, yanıtını **"halktan yana değilim"** diye verenlerden daha az alçakça değil. Gazete köşelerinde yayınlanan yaşam öyküleri, genç yöneticilere düzülen övgüler yanıltıcı olmamalı. Ortada, tarihe-toplumsal olayların gelişimine ters olduğu için düzeltilmesi gereken ve mutlaka düzeltilecek bir yanlışlık var. Bu yanlışlığı düzeltecekler ise, yaşamın sorusunu **"halkımdan yanayım"** diye yanıtlayanlar. Yani harika çocukların cezaevlerinde, sürgündeki akranları da.